Gemeente Heerde

cittaslow

2023 Jaarstukken

www.heerde.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **4**
Voorwoord **6**
Kaders **7**
Rekening op hoofdlijnen/ analyse exploitatieresultaat **10**
Resultaatbestemming **13**
Jaarverslag **15**
1. Bestuur 16
Collegeprogramma Bestuur 16
2. Ruimte, ondernemen en wonen 23
Collegeprogramma Ruimte, ondernemen en wonen 2023 23
3. Sociaal maatschappelijk 42
Collegeprogramma Sociaal maatschappelijk 42
4. Bedrijfsvoering 56
Collegeprogramma Bedrijfsvoering 56
Overzicht overhead 60
Algemene dekkingsmiddelen 62
Onvoorzien 64
Paragrafen **65**
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing **66**
Paragraaf Grondbeleid **80**
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen **87**
Paragraaf Verbonden partijen **89**
Paragraaf Lokale heffingen **93**
Paragraaf Financiering **104**
Paragraaf Bedrijfsvoering **108**
Jaarrekening **117**
Grondslagen voor waardering 118
Begrotingsrechtmatigheid 121
Balans 122
Toelichting op de balans 126
Niet uit de balans blijkende verplichtingen 142
Gebeurtenissen na balansdatum 143
Overzicht van baten en lasten 144
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma 146
Rechtmatigheidsverantwoording 149
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen en semi publiek sector (WNT) 155
Overzicht Sisa 157

Overzicht taakvelden 181
Bijlagen 183

Voorwoord

2023 is voorbij. En ondertussen zijn de boeken opgemaakt, is er alles aan gedaan om de financiën van dit jaar ordentelijk te presenteren. Deels was het een jaar van plannen maken, deels was het een jaar van uitvoering. Er is enorm veel werk verzet. In de verschillende hoofdstukken van deze jaarrekening hebben we dat nog eens in het kort uiteengezet. Grote ruimtelijke plannen passeerden uw raad, de zorg aan onze inwoners ging onverminderd verder en op regionaal niveau werden samenwerkingsagenda's afgerond in de Kop van de Veluwe en de Stedendriehoek.

De jaarrekening sluit met een positief, incidenteel resultaat. In het meerjarenperspectief is verscherpte dijkbewaking nodig vanaf 2026. Wat zou het een kopzorg schelen als het Rijk alle gemeenten naast nieuwe taken ook het bij behorende budget zou verstrekken. Die scheefgroei in het Gemeentefonds duurt ondertussen vele jaren.

De jaarrekening is zoals gebruikelijk opgezet volgens de bekende voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De financiële overzichten worden – zoals de raad dat graag ziet – op product- en subproductniveau gepresenteerd. Bovendien presenteren we deze rekening volledig digitaal in de inmiddels vertrouwde app.

Het is mijn laatste Jaarrekening. Ik dank onze medewerkers voor de plezierige samenwerking en het vele werk dat opnieuw is verzet.

We zien uit naar een plezierig en constructief debat met uw raad over deze jaarrekening 2023.

Namens het College van BenW,

Wolbert Meijer
Wethouder financiën

Kaders

Financiële Kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de raad de jaarstukken opstelt die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de door de raad gedefinieerde en bij de 'leeswijzer' genoemde programma's en paragrafen.

Programma's zijn een samenhangende verzameling van producten en activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. In het kader van de nieuwe BBV-richtlijnen zijn hieraan prestatie-indicatoren gekoppeld (bron waarstaatjegemeente.nl). Het programmaplan bevat tevens een integrale opsomming van de baten en lasten. De eisen hiervoor zijn opgenomen in artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording. Daarnaast heeft de gemeenteraad een financiële verordening vastgesteld waarin nadere kaders zijn gesteld ten aanzien van planning, budgetbewaking en rapportage. Jaarlijks wordt voorafgaand aan de begrotingsvoorbereiding een perspectiefnota vastgesteld waarin het nieuw/gewijzigd beleid en de financiële uitgangspunten zijn opgenomen.

Indeling jaarstukken

Jaarverslag

Het jaarverslag is ingedeeld in vier programma's, drie onderdelen en zeven verplichte paragrafen. Deze indeling weerspiegelt de keuzes die in het collegeprogramma zijn gemaakt. Het jaarverslag is verder onderverdeeld in producten, die als deelprogramma's gezien kunnen worden. De nadere uitwerking is aan het college opgedragen.

De programma's zijn gekoppeld aan de portefeuilles van de burgemeester en wethouders en zijn respectievelijk:

1. Bestuur;
2. Ruimte, ondernemen en wonen;
3. Sociaal Maatschappelijk;
4. Bedrijfsvoering.

Tezamen vormen deze programma's het programmaplan, dat zowel de inhoud (doelen en middelen) als de verdeling van de lasten en baten bevat. Binnen dit plan is een totaal van enkele honderden maatregelen gedefinieerd: investeringen, lopende activiteiten, projecten en klussen die op de beleids- en beheersagenda zijn geplaatst. Over deze maatregelen wordt met regelmaat gerapporteerd aan management, college en raad, binnen ieders respectievelijke verantwoordelijkheden en informatiebehoefte.

Toegevoegde onderdelen

De apparaats- en personeelskosten die niet direct betrekking hebben op het primaire proces zijn als 'Overheadkosten' apart inzichtelijk gemaakt. Deze kosten maken geen onderdeel uit van het (uur)tarief van de bovengenoemde afdelingen. De inkomsten waaraan geen specifiek bestedingsdoel is gekoppeld worden opgenomen als 'Algemene dekkingsmiddelen'. De raming voor 'Onvoorzien' is ook afzonderlijk opgenomen.

De volgende onderdelen zijn toegevoegd na de programma's:

- Overzicht overhead;
- Algemene dekkingsmiddelen;
- Onvoorzien.

Paragrafen

Er zijn zeven verplichte paragrafen die elk vanuit een ander perspectief een ''doorsnede" geven van de begroting. Op onderdelen zijn de paragrafen technisch van aard. De paragrafen zijn:

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing;
- Grondbeleid;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Verbonden partijen;
- Lokale heffingen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering.

Jaarrekening
De jaarrekening is hoofdzakelijk financieel van aard en bestaat uit de balans van de gemeente plus een uitgebreide toelichting hierop. Verder is een overzicht van baten en lasten opgenomen en is een onderbouwing gegeven op de mutaties van de reserves en voorzieningen. Tenslotte is een aantal verplichte overzichten toegevoegd.

Overzicht programma's en producten

Bestuur

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Bestuur	L. Liefers	O. G. Prinsen
Veiligheid	M. Siliakus	O. G. Prinsen
Dienstverlening	R.v.d. Veen	O. G. Prinsen
Regionale samenwerking	L. Liefers	O. G. Prinsen

Ruimte, ondernemen en wonen

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Duurzaamheid	M. Siliakus	W.I. Meijer
Economie	M. Siliakus	W.I. Meijer
Recreatie en toerisme	M. Siliakus	S.J.L. Nienhuis
Bouwen en wonen	M. Siliakus	S.J.L. Nienhuis
Ruimtelijke ontwikkeling	M. Siliakus	S.J.L. Nienhuis
Grondbeleid	F. van Weeghel	W.I. Meijer
Gemeentelijke accommodaties	F. van Weeghel	S.J.L. Nienhuis
Beheer en onderhoud	F. van Weeghel	S.J.L. Nienhuis
Verkeer en vervoer	F. van Weeghel	S.J.L. Nienhuis
Riolering	F. van Weeghel / L. Liefers	S.J.L. Nienhuis
Reiniging	F. van Weeghel / L. Liefers	S.J.L. Nienhuis
Begraven	F. van Weeghel / L. Liefers	J.W.J. v. Ommen

Sociaal Maatschappelijk

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Onderwijs	H. Pander	J.W.J. v. Ommen
Kunst, Cultuur en Media	H. Pander	J.W.J. v. Ommen
Sport	H. Pander	S.J.L. Nienhuis
Informatie en toegang sociaal domein	H. Pander	S.J.L. Nienhuis
STIP	H. Pander	S.J.L. Nienhuis
Jeugd	H. Pander	J.W.J. v. Ommen
Participatie en werk	H. Pander	J.W.J. v. Ommen
Inkomen	H. Pander	J.W.J. v. Ommen
WMO	H. Pander	J.W.J. v. Ommen

Bedrijfsvoering

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Financiën	L. Liefers	W.I. Meijer

Belastingen	L. Liefers	W.I. Meijer
Streekarchivariaat	I. Bron	O. G. Prinsen

Overhead

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Dienstverlening ambtelijke organisatie	L. Liefers	O. G. Prinsen
Huisvesting	L. Liefers	O. G. Prinsen
Facilitair	L. Liefers	O. G. Prinsen
Personeel en organisatie	L. Liefers	O. G. Prinsen
Informatisering en automatisering	I. Bron	J.W.J. v. Ommen
Elektronische dienstverlening	I. Bron	O. G. Prinsen
Overheadtoerekening	L. Liefers	O. G. Prinsen

Algemene dekkingsmiddelen

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Algemene dekkingsmiddelen	L. Liefers	W.I. Meijer

Onvoorzien

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Onvoorzien	L. Liefers	W.I. Meijer

Prestatie - indicatoren

Landelijk is er een set van prestatie-indicatoren ontwikkeld die verplicht in de jaarstukken is opgenomen. Door het verplichte karakter wordt de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten verbeterd. Genoemde prestatie-indicatoren zijn hoofdzakelijk opgenomen bij de desbetreffende programma's en zijn afkomstig van de website Waarstaatjegemeente.nl. Bij de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing zijn er financiële indicatoren toegevoegd en bij de paragraaf Bedrijfsvoering zijn er indicatoren opgenomen voor de formatie en bezetting (onderdeel Personeelsbeleid) en voor het overheadpercentage (onderdeel Planning & Control).

De indicatoren zijn ontwikkeld door de commissie BBV en de commissie Depla en zijn voor iedere gemeente gelijk. Deze indicatoren worden regelmatig gecontroleerd en geactualiseerd.

Rekening op hoofdlijnen/ analyse exploitatieresultaat

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief rekeningsaldo van **€1.574.000,-.** Bij de Najaarsnota 2023 werd nog een positief rekeningsaldo van €1.865.000,- verwacht. Op dat moment waren de uitkomsten van de september- en decembercirculaire nog niet bekend; deze zorgden voor een financiële meevaller van €1.021.000,-. Het resterende verschil, een nadeel van €1.312.000,-, is in dit hoofdstuk op hoofdlijnen en per programma/onderdeel toegelicht.

Bestuur
Voor zowel de pensioenen als voor de wachtgeldverplichtingen van (ex)bestuurders is een voorziening getroffen. Deze voorzieningen worden jaarlijks herijkt op basis van recente gegevens. Voor 2023 moet er per saldo €966.000,- aan de voorzieningen worden toegevoegd. Deze hoge toevoeging is vooral het gevolg van de herijking van de wachtgeldverplichting.
Bij de Najaarsnota 2023 was al rekening gehouden met een positief saldo van €1.558.000,- voor de noodopvang van Oekraïense ontheemden. Door de hoge stookkosten als gevolg van de koude laatste maanden van het jaar is er echter €168.000,- meer aan energie uitgegeven dan vooraf was ingeschat.

Ruimte, ondernemen en wonen
Net als vorig jaar is er voor Duurzaamheid en de Omgevingswet minder uitgegeven. Dit komt doordat de landelijke (beleids)keuzes vaak worden uitgesteld waardoor de invoeringen vertragen en er budget wordt overgehouden. Voor de Omgevingswet geldt tevens dat gemeenten de komende jaren nog de tijd hebben om deze wet te toetsen aan de praktijk. Indien nodig kunnen dan de werkprocessen nog worden bijgesteld. Voorgesteld wordt om het voordeel van in totaal €148.000,- te reserveren zodat dit geld op termijn indien nodig kan worden ingezet voor beide vakgebieden.
Op Grondbedrijf is een nadeel van €1.080.000,- behaald ten opzicht van de begroting over de 5 nog lopende complexen. Dit nadeel wordt voor €943.000,-veroorzaakt door de (verplichte) verliesneming voor de grondexploitatie van het Centrumplan. De resterende complexen hebben tezamen een nadeel van €137.000,- afgezet tegen de geraamde winstneming van €309.000,-. De winstbepaling voor de grondexploitatie vindt plaats volgens een voorgeschreven methode waarvan niet mag worden afgeweken (POC-methode).

Sociaal maatschappelijk
Het programma Sociaal maatschappelijk wijkt op twee onderdelen af van de begroting. Bij Participatie is €161.000,- overgehouden omdat de kosten van het werkvoorzieningsschap lager waren door het uitblijven van het verwachte financiële tekort. Daarnaast waren er nagenoeg geen inburgeringskosten door het gemis aan deelnemers. De uiteindelijke definitieve vaststelling van het BUIG-budget die in oktober 2023 beschikbaar kwam was €245.000,- hoger dan de voorlopige toekenning.

Overhead
In 2023 is er €305.000,- minder aan apparaatskosten (huisvesting/facilitair/ICT/personeel) uitgegeven. De salariskosten en personeelskosten van het overheadspersoneel waren €368.000,- lager. Dit komt doordat er relatief veel personeel is uitgeleend en is doorbelast naar diverse (automatiserings)projecten. De inkomsten hiervoor waren maar deels geraamd. Aan automatiseringskosten is €284.000,- uitgegeven aan projectkosten voor M2A en Zaakgericht Werken die niet meer mogen worden geactiveerd. De extra kosten bij de BVO H2O en de CIO-office waren geringer dan verwacht; hierop is €136.000,- bespaard. Verder is er op de huisvestingskosten en overige kosten €85.000,- overgehouden.

Algemene dekkingsmiddelen
Tenslotte waren, als gevolg van een boeterente van de Belastingdienst, de rente-inkomsten €110.000,- lager dan ingeschat. Tegen deze claim is inmiddels bezwaar gemaakt.

Analyse van de afwijkingen gerelateerd aan de najaarsnota

Positieve afwijkingen
Lagere uitgaven Duurzaamheid en Omgevingswet (incidenteel €148.000,- voorzienbaar najaarsnota: **deels**)
Het (landelijk) beleid voor Duurzaamheid en de doorvertaling ervan naar lokaal niveau loop vertraging op en is praktisch lastig uitvoerbaar. Hierdoor is er van het structurele budget €62.000,- overgehouden. Voor de Omgevingswet geldt dat deze de komende jaren nog verder wordt uitgewerkt en getoetst aan de praktijk. In 2023 is het hiervoor beschikbare budget deels ingezet; er resteert nog €86.000,-. Bij de najaarsnota was dit al te voorzien, echter de hoogte van de onderschrijding was onzeker.

Gunstig rekeningresultaat werkvoorzieningsschap Lucrato (incidenteel €161.000,- voorzienbaar najaarsnota **deels**)
Werkvoorzieningsschap Lucrato heeft een beter jaarrekeningresultaat gepresenteerd dan verwacht, hierdoor was het niet nodig om bij te dragen aan het verwachte exploitatietekort; een besparing van €100.000,-. Dit was pas bekend begin 2024. Daarnaast is er €61.000,- minder aan inburgeringskosten uitgegeven door het gebrek aan deelnemers. Hiervan had bij de najaarsnota al een inschatting gemaakt kunnen worden.

Definitieve vaststelling BUIG-budget (incidenteel €245.000,- voorzienbaar najaarsnota **nee**)
Van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is op 3 oktober 2023 de definitieve beschikking van het BUIG-budget ontvangen. Op dat moment was de najaarsnota al opgesteld en kon deze informatie niet meer hierin worden verwerkt.

Geringere overheadkosten (incidenteel €305.000,- voorzienbaar najaarsnota **nee**)
Maandelijks vindt er een controle plaats op het salarisbudget en de uitputting ervan. Echter, door het grillige verloop van de IKB-uitbetalingen en het nog niet goed functioneren van de begrotingsmodule van het nieuwe salarisverwerkingssysteem, was het maken van een betrouwbare prognose gekoppeld aan een tussentijdse budgetbijstelling nog niet goed mogelijk. Ook wordt er terughoudend omgegaan met het bijstellen van de ICT-kosten in de loop van het jaar omdat het verloop van deze kosten lastig is te voorspellen.

Algemene uitkering (incidenteel €1.021.000,- voorzienbaar najaarsnota **nee**)
De afgelopen jaren was de uitkomst van de september- en decembercirculaire altijd positief; in 2023 is zelfs ruim €1 miljoen extra ontvangen. De resultaten van beide circulaires komen echter te laat om deze nog in de begroting te verwerken. Ook is het niet mogelijk om van tevoren een inschatting te maken van de uitkomsten. Het gevolg hiervan is dat deze post een groot effect kan hebben- en voor 2023 ook heeft- op het uiteindelijke jaarrekeningresultaat.

Negatieve afwijkingen
Toevoeging pensioen- en wachtgeldvoorziening (ex)bestuurders (incidenteel €966.000,- voorzienbaar najaarsnota: **nee**)
Jaarlijks vindt er door een externe partij een actualisatie plaats van de pensioenvoorziening (ex)bestuurders. De berekeningsdatum hiervan is 31 december van het betreffende jaar. Deze voorziening fluctueert jaarlijks als gevolg van gewijzigde rente en/of door mutaties van (ex)bestuurders. Voor 2023 kan hier per saldo €123.000,- uit worden onttrokken. Daarnaast heeft er een herijking van de wachtgeldvoorziening plaatsgevonden; hieraan moest €1.089.000,- worden toegevoegd.

Doordat de berekening aan het eind van het jaar plaatsvindt is het niet mogelijk om hiervoor tussentijds de begroting bij te stellen.

Energiekosten noodopvang Oekraïense ontheemden (incidenteel -/-€168.000,- voorzienbaar najaarsnota **nee**)
Als gevolg van de koude laatste maanden van het jaar en het stookgedrag van de Oekraïense ontheemden is er €168.000,- meer gas verbruikt dan ingeschat. Doordat de eindafrekening pas in 2024 is ontvangen kon hiermee de begroting niet meer worden aangepast.

Grondexploitatie (incidenteel -/-€1.080.000,- voorzienbaar najaarsnota **nee**)
De winstbepaling bij grondexploitatie moet altijd aan het eind van het jaar plaatsvinden volgens een wettelijk verplichte methode (POC). Bij de begroting was er nog rekening gehouden met een positief resultaat van €309.000,-; het werkelijke saldo van winst- en verliesnemingen van de 5 complexen was €172.000,- positief, een nadeel van €137.000,-. Daarnaast moet er een verliesvoorziening worden gemaakt voor het complex van het Centrumplan. Deze verliesvoorziening is in totaal €943.000,-.

Rente-inkomsten (incidenteel -/-€110.000,- voorzienbaar najaarsnota **nee**)
De Belastingdienst heeft in 2024 over voorgaande jaren een niet te voorziene claim van €200.000,- opgelegd. Het oorspronkelijke rentevoordeel van €90.000,- veranderde hierdoor in een nadeel van €110.000,-.

Resultaatbestemming

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief saldo van €1.573.976,-. Dit saldo bestaat voor €2.287.475,- uit een positief resultaat van de reguliere exploitatie en voor €713.499,- uit een negatief resultaat van de grondexploitatie.

Over te hevelen (restant)budgetten

1. Belastingsamenwerking (€89.000,-)
Voor de belastingsamenwerking is alle personele inzet nog niet geraamd voor 2024. Met name voor de activiteiten 'schoon door de poort' en de daarbij behorende data-analyse en regulier werk is er geen budget beschikbaar omdat de huidige medewerkers voor het reguliere werk worden ingezet. Voorgesteld wordt daarom om het resterende budget vanuit de regionale samenwerking (€89.000,-) naar 2024 over te hevelen en dit budget in te zetten voor bovengenoemde taken.

2. Schuldhulpverlening en bijzondere bijstand (€77.000,-)
In 2023 is de inzet van de medewerker schuldhulpverlening en bijzondere bijstand bekostigd uit het budget dat de gemeente Heerde heeft ontvangen uit het Noodfonds energie. In 2024 is deze medewerker nog steeds onmisbaar omdat er nog steeds veel ondersteuning nodig is voor inwoners met financiële problemen en voor de uitvoering van de regeling van het Noodfonds energie. Voorgesteld wordt daarom om het op deze post resterende budget van €77.000,- naar 2024 over te hevelen.

3. Beleidsadviseur STIP (€89.000,-)
In 2023 zijn ambtelijke uren van SMV ingezet voor de uitvoering van SPUK IZA en SPUK GALA. In die uren was het niet mogelijk om reguliere taken uit te voeren. Deze uren zijn gedeclareerd op de budgetten 2023 van deze SPUKs. Voor de financiële vergoeding voor deze gedeclareerde uren, €50.000,- voor IZA en €39.000,- voor GALA, willen we in 2024 een beleidsadviseur STIP inhuren. Deze adviseur kan de plannen die zijn gemaakt voor de SPUKs en het uitvoeringsplan SMV omzetten naar realisatie. Voorgesteld wordt daarom om dit totale budget ad. €89.000,- naar 2024 over te hevelen zodat dit kan worden uitgevoerd.

4. Streekarchief (€50.000,-)
De projecten 'Samenvoeging streekarchief EHH en SNWV' en 'Achterstallig onderhoud archief EHH' hebben beide vertraging opgelopen. Hierdoor zijn niet alle verwachte kosten in 2023 gefactureerd. Voorgesteld wordt daarom om het restantbudget ad. €53.000,- van 2023 naar 2024 over te hevelen ter dekking van deze kosten.

Wanneer besloten wordt om bovengenoemde restantbudgetten, in totaal €305.000,-, over te hevelen naar 2024, dan resteert er nog een te bestemmen resultaat van €1.268.976,-. Voorgesteld wordt om:

- Een bedrag van €243.000,- toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve M2A waarmee de jaarlijkse afschrijvingskosten van het resterende deel van dit project kunnen worden betaald. Hiermee wordt geanticipeerd op de naderende ravijnjaren omdat hiermee de begroting structureel wordt ontlast;
- Een bedrag van €192.000,- toe te voegen aan een nieuw te vormen reserve 'Startbijdrage Heerde 850 jaar', dit conform motie 2023-18;
- Een bedrag van €62.000,- toe te voegen aan de reserve 'Duurzaamheid';
- Een bedrag van €86.000,- toe te voegen aan de reserve 'Omgevingsplan';
- Een bedrag van €54.000,- vanuit de overgebleven MOBW-gelden toe te voegen aan de reserve 'sociaal domein';

- Het resterende bedrag van €631.976,- toe te voegen aan de 'Algemene reserve'.

Jaarverslag

1. Bestuur

Collegeprogramma Bestuur

Wat willen we bereiken?

We werken samen met elkaar aan Heerde.

Maatregelen

Inwoners uitdagen om zelf met plannen te komen.

Wanneer zijn wij tevreden

2x per jaar worden inwoners opgeroepen om met ideeën, initiatieven of concrete plannen te komen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Jeugd kennis laten maken met politiek: jeugdraad.

Wanneer zijn wij tevreden

Vastgesteld of er voldoende draagvlak is voor jeugdraad.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Stimuleren ontwikkelaars om omgeving bij plannen te betrekken.

Wanneer zijn wij tevreden

Elk plan van een ontwikkelaar heeft een paragraaf op welke wijze inwoners betrokken zijn, met als uitgangspunt betrokkenheid in zo'n vroeg mogelijk stadium.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Opstellen samenhangend participatiebeleid.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een door de gemeenteraad vastgesteld participatiebeleid en in uitvoering.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben onze eigen zaken op orde.

Maatregelen

Bereikbaarheid van organisatie/medewerkers verhogen.

Wanneer zijn wij tevreden

De realisering van de servicenormen zijn kwantitatief en kwalitatief gestegen. Organisatorische ingrepen hebben ertoe geleid dat de aansluiting front-backoffice is verbeterd waardoor vooral telefonische bereikbaarheid is verbeterd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Bespreken houding en gedrag van medewerkers.

Wanneer zijn wij tevreden

Aantal (gegronde) klachten (bejegening) van inwoners is gedaald. Het jaarlijks te monitoren klantbeeld is verbeterd. Dat medewerkers in het jaarlijkse gesprek bekend zijn met wat gevraagd wordt op houding en gedrag.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We werken samen met de gemeenten om ons heen.

Maatregelen

Focus aanbrengen tussen verschillende regio's.

Wanneer zijn wij tevreden

Er wordt in belang van efficiënte tijdsbesteding blijvend per inhoudelijk onderwerp/thema vooraf bepaald in welke regio onze gemeente meedoet.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Opzoeken regionale samenwerking.

Wanneer zijn wij tevreden

Per (nieuw) onderwerp hebben we regiogemeenten uitgenodigd mee te doen respectievelijk open te staan voor anderen. De meeste bedrijfsvoeringsprocessen zijn op H2O geharmoniseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben een gemeenteraad in positie.

Maatregelen

Tijdig en volledig informeren van gemeenteraad.

Wanneer zijn wij tevreden

De raad is in verschillende stadia besluitvormingsproces (BOB-model) meegenomen en betrokken.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Zoeken mogelijkheden om standpunten vanuit raad in te brengen in regionale besluitvorming.

Wanneer zijn wij tevreden

De raad heeft maximale gelegenheid zijn invloed (kaderstelling en controle) te geven op voorstellen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben een veilige leefomgeving.

Maatregelen

Uitbreiden handhavingscapaciteit.

Wanneer zijn wij tevreden

Er zijn extra (fte) buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) aanwezig.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We voelen ons veilig: tegengaan ondermijning.

Maatregelen

Herkennen ondermijning.

Wanneer zijn wij tevreden

Gemeentebestuurders, betreffende medewerkers en inwoners zijn toegerust in bewustwording en herkenning.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Maatregelen nemen ter opsporing.

Wanneer zijn wij tevreden

De interne formatie is aangepast op urgentie. Samenwerking met betrokken instanties is intensiever en geoptimaliseerd. Daar waar gewenst wordt er volop gebruik gemaakt van het Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) instrumentarium.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Tegengaan permanente bewoning vakantieparken.

Wanneer zijn wij tevreden

Ter uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken zijn alle lokale vakantieparken in beeld en is zonodig opgetreden.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Tegengaan langdurige leegstand bebouwing.

Wanneer zijn wij tevreden

Bij eigen gebouwen is antikraak toegepast. Toezicht is speerpunt van de boa's geweest.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Zorgen voor weerbare bestuurders en medewerkers.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is periodiek getraind en opgeleid. Er zijn met de politie afspraken gemaakt.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Bestuur	**3.307.206**	**1.110.018**	**3.606.312**	**4.716.330**	**5.896.377**	**-1.180.047**
Veiligheid	**1.856.815**	**1.979.167**	**74.759**	**2.053.926**	**2.075.761**	**-21.835**
Dienstverlening	**478.267**	**487.280**	**78.696**	**565.976**	**522.297**	**43.679**
Bestuurlijke samenwerking	**275.548**	**293.810**	**171.300**	**465.110**	**374.939**	**90.172**
Totaal Lasten	**5.917.836**	**3.870.275**	**3.931.067**	**7.801.342**	**8.869.374**	**-1.068.032**
Baten						
Bestuur	**-3.269.966**	**0**	**-5.086.000**	**-5.086.000**	**-5.093.266**	**7.266**
Veiligheid	**-76.642**	**-22.640**	**-10.000**	**-32.640**	**-89.305**	**56.665**
Dienstverlening	**-241.259**	**-239.350**	**20.000**	**-219.350**	**-217.945**	**-1.405**
Totaal Baten	**-3.587.866**	**-261.990**	**-5.076.000**	**-5.337.990**	**-5.400.516**	**62.526**
Resultaat	**2.329.970**	**3.608.285**	**-1.144.933**	**2.463.352**	**3.468.858**	**-1.005.506**

Toelichting op de lasten en baten bestuur

Lasten

De werkelijke uitgaven bij het programma **Bestuur** zijn **€1.068.000,-** hoger dan geraamd. Onderstaand zijn de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Pensioenvoorziening (ex)bestuurders	-/-€966.000
Energiekosten noodopvang Oekraïense ontheemden	-/-€168.000
Participatieonderzoek / burgemeesterswisseling	-/-€40.000
Onderhoudskosten brandweerkazernes	-/-€18.000

Doorbelasting personeelskosten	€40.000
Regionale samenwerking	€90.000
Overige kleine afwijkingen (niet toegelicht)	-/-€6.000
Totaal	**-/-€1.068.000**

Bestuur
Als gevolg van de jaarlijkse herijking van de pensioen- en wachtgeldvoorziening (ex)bestuurders moet er €966.000,- aan deze voorziening worden toegevoegd.

De energiekosten voor de noodopvang Oekraïne vallen fors hoger uit dan vooraf was ingeschat. Hierdoor is er €168.000,- minder overgehouden dan bij de Najaarsnota 2023 was ingeschat (€1.558.000,-). Tenslotte is als gevolg van het uitbesteden van de publicatie van de verordeningen en een toename van griffie- en proceskosten ruim €20.000,- meer uitgegeven.

Veiligheid
Voor de brandweerkazernes is er €18.000,- meer uitgegeven dan geraamd. Voor €15.000,- betrof dit (onderhouds)kosten die door de VNOG zijn vergoed. Deze vergoeding is bij de baten verantwoord. Daarnaast is €15.000,- het gevolg van hogere energiekosten. Tenslotte is er een voordeel van €12.000,- door lagere doorbelasting van rentekosten.

Dienstverlening
De werkelijke kosten bij dit product zijn €40.000,- lager. Dit is grotendeels het gevolg van lagere werkelijke salariskosten. Bij het onderdeel Overhead is een totaaloverzicht van de loonkosten opgenomen.

Bestuurlijke samenwerking

Bij de Voorjaarsnota 2023/Perspectiefnota 2024-2028 is er €150.000,- bijgeraamd voor regionale samenwerking, deels voor hogere tarieven van de regio's en deels voor extra (ambtelijke) inzet. De ambtelijke inzet is niet rechtstreeks op dit onderdeel geboekt maar is, tezamen met de overige personele kosten, over alle producten toegerekend. Hierdoor zijn de kosten op dit onderdeel €90.000,- lager. Een overzicht van de totale personeelskosten is toegevoegd bij het onderdeel Overhead.

Baten
De opbrengsten bij dit programma zijn **€63.000,-** hoger dan de raming. Hieronder is een toelichting opgenomen van de afwijkingen.

Vergoeding onderhoudskosten brandweerkazernes/controle brandkranen	€30.000
Ontvangen dwangsom/vergoeding buurtbemiddeling	€25.000

Overige kleine afwijkingen (niet toegelicht)	€8.000
Totaal	**€63.000**

Veiligheid
Vanuit de VNOG is er een vergoeding ontvangen van €15.000,- voor de onderhoudskosten die de gemeente Heerde heeft voorgeschoten voor de brandweerkazernes Heerde en Wapenveld. Deze vergoeding compenseert de meerkosten die voor deze kazernes zijn gemaakt (zie ook de toelichting bij de lasten). Daarnaast is er €15.000,- meer in rekening gebracht bij de gemeenten Hattem en Oldebroek voor de controle van de brandkranen.

In 2023 is er een niet geraamde dwangsom van €20.000,- opgelegd en is er een bijdrage van €5.000,- van de woningstichting Triada voor buurtbemiddeling ontvangen. Beide inkomsten waren niet geraamd.

Wettelijke voorgeschreven indicatoren

Programma	Indicator	eenheid	periode	Heerde	Nederland
1	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2022	10	8
1	Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2023	1,3	4,3
1	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2023	2,9	5,8
1	Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2023	0,8	1,3
1	Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2023	0,3	2,5

2. Ruimte, ondernemen en wonen

Toelichting op programma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Dit programma gaat over duurzaamheid, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het bos, ruimtelijke ontwikkelingen, economie, recreatie en toerisme en bouwen en wonen. Onder dit programma valt ook het opstellen van de omgevingsvisie, een instrument in het kader van de nog vast te stellen Omgevingswet. Met het toepassing van uitnodigingsplanologie hebben we ons al voorbereid op deze wet. Onze rol bij ruimtelijke vraagstukken is daarmee veranderd. De omgevingsvisie maken we samen.

Collegeprogramma Ruimte, ondernemen en wonen 2023

Wat willen we bereiken?

We hebben doorstroming in onze woningbouw.

Maatregelen

Bouwen van zo veel mogelijk passende woningen (starters, jonge gezinnen en doorstromers).

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een substantieel aantal (flex)woningen voor de doelgroep starters en jonge gezinnen gerealiseerd. Er is zicht op doorstroomcijfers en wachttijden voor sociale woningbouw, die bovendien zich positief ontwikkelen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Aanpassen van ons woonbeleid eerder aan dan we van plan waren.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is vooruitlopend op de aanpassing in 2023 een addendum op de woonvisie/woonagenda opgesteld.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben een visie op wonen en zorg.

Maatregelen

Onderzoeken naar soort woningen waarin mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

Wanneer zijn wij tevreden

De resultaten van het onderzoek zijn bekend. Op basis van deze resultaten zijn nieuwe keuzes gemaakt respectievelijk strategieën opgesteld.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Met de resultaten van dit onderzoek ontwikkelen we nieuwe ideeën.

Wanneer zijn wij tevreden

De resultaten van het onderzoek zijn bekend. Op basis van deze resultaten zijn nieuwe keuzes gemaakt respectievelijk strategieën opgesteld.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben meer woningen.

Maatregelen

Blijvend bouwen op plekken binnen de bebouwde kom (naast MFA Wapenveld, Veessen en in het centrum van Heerde).

Wanneer zijn wij tevreden

Concreet zijn er woningbouwplannen gerealiseerd in Wapenveld en Veessen en zijn de uitleggebieden Bovenkamp III en Wapenveld Noord in ontwikkeling genomen. Ook zijn op een locatie flexwoningen gerealiseerd. Het Centrumplan Heerde is in uitvoering.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Bouwen op plekken buiten de bebouwde kom (oostkant Wapenveld en zuidkant Heerde).

Wanneer zijn wij tevreden

In totaal zijn er na 4 jaar tussen 200 -300 nieuwe woningen gerealiseerd respectievelijk in aanbouw.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We bouwen samen.

Maatregelen

Ondersteunen kleine en grote ontwikkelaars als zij de omgeving betrekken bij hun projecten.

Wanneer zijn wij tevreden

Deze ontwikkelaars hebben aangegeven tevreden te zijn over de ondersteuning vanuit de gemeente bij inwonersparticipatie.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We bewegen mee met ontwikkelingen in de huizenmarkt.

Maatregelen

Ontwikkelen instrumenten om te zorgen dat woningen ook voor mensen met een lager inkomen betaalbaar blijven.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een doelgroepenverordening vastgesteld en in werking die in dit doel voorziet. Per initiatief zijn er met ontwikkelaars hierover afspraken gemaakt; deze zijn vastgelegd in anterieure overeenkomsten.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Uitzoeken of we ook verhuur van particuliere eigenaars via de woningcorporatie kunnen laten lopen, zodat sociale verhuur ook sociale verhuur blijft.

Wanneer zijn wij tevreden

Dit voornemen is uitgewerkt met Triada en gekoppeld aan het woningverdeelsysteem sociale verhuur.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Verruimen van de Rood voor rood regeling om het aantrekkelijker te maken om op een boerenerf woonruimte te maken.

Wanneer zijn wij tevreden

De regeling is aangepast waarbij de intentie is om meer woningen toe te voegen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We werken vanuit veranderde rol van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging.

Maatregelen

Voorbereiden medewerkers: onder andere vergunningverleners.

Wanneer zijn wij tevreden

Alle betrokken medewerkers zijn toegerust en handelen inclusief gedrag en houding in geest van de Omgevingswet.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Herontwikkelen leges: het in rekening brengen van onze dienstverlening.

Wanneer zijn wij tevreden

De legesverordening is aangepast en ingevoerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

De gemeente Heerde is goed bereikbaar.

Maatregelen

Stimuleren lopen en fietsen conform STOP-principe.

Wanneer zijn wij tevreden

Inwoners zijn door campagnes bewust van het STOP-principe op gezondheid, bewegen en duurzaamheid. Inwoners passen het STOP-principe toe in woon-werkverkeer.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Investeren in breed en goed onderhoud netwerk van fietspaden.

Wanneer zijn wij tevreden

Het fietspad tussen het Heerderstrand en de kiosk is gerealiseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Onderzoeken of we een bijdrage leveren aan de snelle fietsverbinding tussen Apeldoorn en Zwolle.

Wanneer zijn wij tevreden

De fietssnelweg F50 is in voorbereiding.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben de verkeersveiligheid vergroot.

Maatregelen

Inzetten van beperkte middelen.

Wanneer zijn wij tevreden

Met beperkte middelen (weinig geld) zorgen we bij herinrichting van wegen of wijken voor het vergroten van de verkeersveiligheid.

De doelen en aanpak (nieuw GVVP (Gemeentelijk Verkeers en VervoersPlan) is heroverwogen en opnieuw vastgesteld en wordt uitgevoerd. De verkeersveiligheid is toegenomen door minder verkeersincidenten.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Kritisch kijken naar rotondes.

Wanneer zijn wij tevreden

Jaarlijks zijn er 2 rotondes geschouwd en zonodig aangepakt.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Terugbrengen snelheid van 50 naar 30 km/h op bepaalde plekken.

Wanneer zijn wij tevreden

Voor de Elburgerweg is binnen de bebouwde kom van Heerde en de Hogeweg in Veessen de maximumsnelheid teruggebracht naar 30 km/uur.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Instellen meldpunt verkeersgevaarlijke situaties.

Wanneer zijn wij tevreden

Alle ingekomen meldingen over verkeersgevaarlijke situaties zijn afgewerkt.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Minder verkeer toelaten in centrum op drukke tijden.

Wanneer zijn wij tevreden

Minder verkeer toelaten in centrum op zaterdagen na 16.00 uur en op dagen dat er activiteiten zijn.

Er is een pilot uitgevoerd in 2023 voor het centrum Heerde (Welgelegen tot Bonenburgerlaan) voor zaterdagen na 16.00 uur. De resultaten zijn betrokken bij het verdere centrumplan.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Extra aandacht voor veilige loop- en fietsroutes naar scholen.

Wanneer zijn wij tevreden

De schoolroutes zijn geschouwd (bijvoorbeeld door Veilig Verkeer Nederland).

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Maatregelen treffen ter verkleining aanrijding groot wild.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is sprake van actief wildbeheer en er zijn hekken respectievelijk roosters aangebracht op plekken met structureel overlast.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We zijn een gastvrije gemeente.

Maatregelen

Aandacht voor bij Heerde passende overnachtingsmogelijkheden en toeristische activiteiten.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is zicht op de realisatie van een hotel. De voorgenomen ontwikkelingen met betrekking tot Ennerveld, IJsselzicht en IJsselhoeve zijn gerealiseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Aantrekkelijker maken centra Heerde en Wapenveld.

Wanneer zijn wij tevreden

De centra zijn gezelliger gemaakt met groen rondom de muziekkoepel, dit in samenhang met het centrumplan.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Aantrekkelijker maken horeca Heerderstrand en Renderklippen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is geïnvesteerd in een kiosk, horecavoorziening, respectievelijk ontvangstlocaties op het Heerderstrand en de Renderklippen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Opstellen veiligheidsregels per recreatiegebied.

Wanneer zijn wij tevreden

De opgaves vanuit de recreatiezonering zijn gerealiseerd respectievelijk in uitvoering. Ook zijn routes opgesteld voor alle gebruikers (o.a. MTB-ers).

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We respecteren onze natuur.

Maatregelen

We stimuleren komende jaren natuurontwikkeling en natuurbehoud op alle terreinen.

Wanneer zijn wij tevreden

In samenspraak met provincie, landbouw en natuurverenigingen wordt natuur hersteld ten behoeve van toekomstbestendig landelijk gebied.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Onderhouden bermen in belang biodiversiteit.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een vastgesteld maaibeleid opgesteld en het ecologisch bermbeheer wordt in de praktijk toegepast.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Onze ondernemers staan niet alleen.

Maatregelen

We stimuleren de samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs en organisaties.

Wanneer zijn wij tevreden

Er heeft elk jaar een ondernemersevent plaatsgehad. Het uitvoeringsprogramma economie is conform planning gerealiseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We stimuleren de samenwerking tussen gemeente, provincie en buurgemeenten.

Wanneer zijn wij tevreden

De samenwerking in de Cleantechregio en Regio Zwolle/Kop van de Veluwe heeft geleid tot zichtbare resultaten.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We stimuleren startende ondernemers.

Wanneer zijn wij tevreden

Startende ondernemers kennen de weg naar Kennispoort. Er is in de Kop van de Veluwe een loket voor starters ingericht.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Ontwikkelen Actieprogramma Economie.

Wanneer zijn wij tevreden

Het in samenwerking met ondernemers tot stand gekomen en vastgestelde Actieprogramma is in uitvoering.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We ondersteunen duurzame voedselproductie en landschapsbeheer.

Wanneer zijn wij tevreden

Vanuit onze Cittaslow gedachte zijn er initiatieven tot stand gekomen (erfcoaches) en zijn de Ijsselvallei gesprekken geïntensiveerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Ondersteunen Verkorte Voedselketens.

Wanneer zijn wij tevreden

Inwoners kopen in toenemende mate lokaal (bij lokale boeren of bedrijven).

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We zijn Cittaslow en Fairtrade.

Maatregelen

We stimuleren inwoners en ondernemers om Cittaslow en Fairtrade te leven en te werken.

Wanneer zijn wij tevreden

Het aantal lokale deelnemers/partners Fairtrade en/of Cittaslow is met 50% toegenomen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We produceren andere energie.

Maatregelen

We stimuleren vooral de opwekking van zonne energie (voorkeur voor daken).

Wanneer zijn wij tevreden

Aangezien het meestal niet onze daken betreffen, zijn inwoners/eigenaren betrokken en zijn de beschikbare stimuleringsmaatregelen uitgevoerd. Ook het principe van zon op land wordt inmiddels toegepast. Binnen en afhankelijk van de kaders van het provinciaal beleid wordt windenergie toegepast.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Ontwikkelen plan in transitievisie Warmte.

Wanneer zijn wij tevreden

Het plan is in 2022 opgesteld en vastgesteld. De uitvoering is in volle gang.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We ondersteunen met bijvoorbeeld duurzaamheidsleningen.

Wanneer zijn wij tevreden

De beschikbare middelen in het fonds worden jaarlijks volledig besteed.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben ons aangepast aan klimaatverandering: klimaatadaptie.

Maatregelen

Uitvoering regionaal plan om droogte te bestrijden overstroming tegen te gaan en water goed op te vangen en vast te houden.

Wanneer zijn wij tevreden

Het vastgestelde regionale plan wordt jaarlijks conform planning uitgevoerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

In het omgevingsplan stellen we hiervoor regels op voor onze gemeente (klimaatadaptatie).

Wanneer zijn wij tevreden

Er zijn gekoppeld aan de omgevingsvisie regels vastgesteld en in uitvoering genomen met betrekking tot circulair bouwen en energieneutraal bouwen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We gaan voor schone lucht.

Maatregelen

Als gemeente ondertekenen we de komende periode het landelijke Schone Lucht Akkoord.

Wanneer zijn wij tevreden

Met instemming van de raad is het Schone Lucht Akkoord ondertekend en ter uitvoering vertaald naar lokale keuzes.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We strijden tegen de opening van het vliegveld Lelystad.

Wanneer zijn wij tevreden

Tenminste zijn de laagvliegroutes boven de Veluwe van tafel.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We gebruiken materialen vaker en opnieuw: circulaire economie.

Maatregelen

Uitvoeren programma toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een concreet uitvoeringsprogramma vastgesteld; dit is in analogische volgorde van het programma in uitvoering gebracht.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We geven het goede voorbeeld.

Maatregelen

De gemeente koopt zoveel mogelijk lokaal en duurzaam in.

Wanneer zijn wij tevreden

Binnen grenzen aanbestedingskader is er lokaal en duurzaam ingekocht. De vaste huisleveranciers zijn opnieuw aanbesteed.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We vervangen afgeschreven auto's door electrische auto's.

Wanneer zijn wij tevreden

Onze auto's zijn conform afschrijvingsplanning waar mogelijk vervangen door elektrische auto's.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We verwerken meer plastic afval

Maatregelen

Onderzoeken of we de wijze van inzamelen kunnen verbeteren.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is op basis van een uitgevoerd onderzoek over het aanpassen van de wijze van inzameling van plastic afval door de raad hierover een besluit genomen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Duurzaamheid	**331.684**	**153.135**	**624.686**	**777.821**	**491.669**	**286.152**
Riolering	**1.275.096**	**1.249.643**	**45.912**	**1.295.555**	**1.446.130**	**-150.575**
Reiniging afval	**1.606.934**	**1.608.073**	**3.813**	**1.611.886**	**1.618.984**	**-7.098**

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Begraven	**458.311**	**430.677**	**43.739**	**474.416**	**461.634**	**12.783**
Economie	**358.567**	**300.919**	**997.970**	**1.298.889**	**1.109.589**	**189.300**
Toerisme en recreatie	**473.080**	**422.868**	**7.555**	**430.423**	**393.594**	**36.829**
Bouwen en Wonen	**1.316.840**	**1.140.476**	**329.394**	**1.469.870**	**1.579.361**	**-109.491**
Ruimtelijke ontwikkeling	**687.296**	**552.521**	**303.648**	**856.169**	**748.090**	**108.079**
Grondbedrijf	**685.088**	**61.619**	**3.590.365**	**3.651.984**	**2.181.617**	**1.470.367**
Gemeentelijke accommodaties	**1.433.546**	**1.926.042**	**138.413**	**2.064.455**	**1.952.966**	**111.489**
Beheer en onderhoud	**4.565.030**	**4.931.100**	**644.222**	**5.575.322**	**5.521.345**	**53.977**
Verkeer en vervoer	**169.826**	**181.766**	**18.049**	**199.815**	**197.268**	**2.547**
Totaal Lasten	**13.361.298**	**12.958.839**	**6.747.766**	**19.706.605**	**17.702.247**	**2.004.358**
Baten						
Duurzaamheid	**-61.657**	**0**	**-622.297**	**-622.297**	**-398.424**	**-223.874**
Riolering	**-1.516.269**	**-1.560.883**	**0**	**-1.560.883**	**-1.818.427**	**257.544**
Reiniging afval	**-1.985.890**	**-1.974.886**	**0**	**-1.974.886**	**-1.993.007**	**18.121**
Begraven	**-619.088**	**-582.351**	**0**	**-582.351**	**-613.308**	**30.957**
Economie	**-19.907**	**-24.440**	**-955.500**	**-979.940**	**-838.576**	**-141.364**
Toerisme en recreatie	**-70.161**	**-21.587**	**0**	**-21.587**	**-23.087**	**1.500**
Bouwen en Wonen	**-639.705**	**-347.569**	**-666.000**	**-1.013.569**	**-991.750**	**-21.819**
Ruimtelijke ontwikkeling	**-74.217**	**-113.630**	**-87.000**	**-200.630**	**-296.978**	**96.348**
Grondbedrijf	**-802.396**	**-304.113**	**-3.694.999**	**-3.999.112**	**-1.449.065**	**-2.550.047**
Gemeentelijke accommodaties	**-662.381**	**-743.808**	**-236.843**	**-980.651**	**-1.277.084**	**296.433**
Beheer en onderhoud	**-656.348**	**-583.764**	**-69.700**	**-653.464**	**-676.940**	**23.476**
Verkeer en vervoer	**-316**	**0**	**0**	**0**	**-1.034**	**1.034**
Totaal Baten	**-7.108.334**	**-6.257.031**	**-6.332.339**	**-12.589.370**	**-10.377.679**	**-2.211.691**
Resultaat	**6.252.964**	**6.701.808**	**415.427**	**7.117.235**	**7.324.568**	**-207.333**

Toelichting op de lasten en baten ruimte, ondernemen en wonen

Lasten

Bij het programma **Ruimte, ondernemen en wonen** is er in 2023 **€2.004.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. Onderstaand zijn de belangrijkste verschillen toegelicht.

Duurzaamheid (overheveling naar reserve)	€62.000
Duurzaamheid (projectgelden)	€224.000
Op- en afrittenstelsel A28	€158.000

Subsidieverstrekking Ondernemersfonds	€17.000
Doorbelasting personeelskosten	€15.000
Extra taken RO door ODNV/externe inhuur	-/-€108.000
Grondbedrijf	€1.470.000
Kostendekkende exploitaties	-/-€145.000
Afboeking boekwaarden oude panden i.v.m. nieuwe MFA Hof van Cramer	-/-€231.000
Beheervergoeding De Heerd / overige afwijkingen gebouwen	€45.000
Onderhoud openbaar groen	-/-€57.000
Lagere doorbelasting rentekosten	€533.000
Overige kleine afwijkingen (niet toegelicht)	€21.000
Totaal	**€2.004.000**

Duurzaamheid
Voor duurzaamheid is jaarlijks een budget van €120.000,- beschikbaar. Van dit budget is in 2023 €58.000,- uitgegeven; er resteert nog een saldo van €62.000,-. Voorgesteld wordt om dit bedrag bij de resultaatbestemming toe te voegen aan de 'reserve Duurzaamheid'. De overige budgetten (€224.000,-), zijn projectgelden die vanaf 2024 in een nog te ontwikkelen uitvoeringsprogramma 'Duurzaamheid' planmatig in uitvoering worden genomen. Het restantbudget van €62.000,- kan dan worden ingezet om dit uitvoeringsprogramma op te zetten.

Economie
Bij de Najaarsnota 2023 is er €907.500,- bijgeraamd voor de op- en afrittenstelsel van de A28. Dit bedrag kon worden gedekt uit een hiervoor ingestelde reserve. In werkelijkheid is er €750.000,- uitbetaald omdat over de betreffende bijdrage geen BTW was verschuldigd. Deze lagere uitgaven van €158.000,- worden aan de batenkant gecompenseerd door een lagere onttrekking uit de reserve. Daarnaast is de subsidieverstrekking aan het Ondernemersfonds en de doorbelaste personeelskosten respectievelijk €17.000,- en €15.000,- lager.

Bouwen en wonen
In 2023 is er een extra bijdrage betaald aan de Omgevingsdienst (ODNV) voor het adviseren over ruimtelijke plannen. Ook is hiervoor extern ingehuurd. Deze hogere

kosten van €108.000,- zijn aan de inkomstenkant weer terugontvangen doordat hiervoor leges in rekening zijn gebracht bij de desbetreffende initiatiefnemers.

Gemeentelijke accommodaties
Momenteel wordt er hard gewerkt aan het voorbereiden van de bouw van de nieuwe MFA Hof van Cramer. In december 2023 is van de woningstichting de bijdrage van €306.000,- ontvangen voor de grondkosten van het complex, in verband met de realisatie van 17 appartementen op deze locatie. Dit geld is conform raadsvoorstel ingezet ter dekking van de resterende boekwaarden van de oude panden. De totale kosten voor het afboeken van de boekwaarden bedroegen €231.000,-. Doordat het niet was voorzien dat bovenstaande transacties in 2023 zouden plaatsvinden, is hiervoor de raming niet bijgesteld. De lagere beheerkosten voor De Heerd en overige afwijkingen bij de gebouwen resulteren tenslotte in een voordeel van €45.000,-.

Beheer en onderhoud
In 2023 is er €57.000,- meer uitgegeven aan het beheerplan Openbaar Groen. Hiervoor zijn de volgende oorzaken aan te wijzen:

- Er is meer ingezet op het gebied van natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierups. Denk hierbij aan het aanbrengen van bloembollen, kruidenmengsels en beplantingsoorten waar de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups op af komen;
- Het was noodzakelijk om, als gevolg van de extremere weersomstandigheden, extra bomen te snoeien uit veiligheidsoverwegingen;
- Het groenareaal is digitaal op orde gemaakt "basis op orde";
- Door het extreme groeizame weer en de stormschade zijn extra kosten gemaakt.

Doorbelasting rentekosten
Bij dit programma is er €533.000,- minder aan rentekosten doorbelast. Dit wordt gecompenseerd bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, waar de opbrengstenkant met hetzelfde bedrag is verlaagd. Hier is ook een toelichting gegeven op deze lagere rentekosten.

Baten
De inkomsten bij het programma **Ruimte, ondernemen en wonen** zijn **€2.212.000,-** lager dan was voorzien. Hieronder is een verklaring gegeven van dit verschil ten opzichte van de raming.

Duurzaamheid (projectgelden)	-/-€224.000
Op- en afrittenstelsel A28	-/-€158.000
Grondbedrijf	-/-€2.550.000
Kostendekkende exploitaties	€307.000
Leges bestemmingsplanwijzigingen / overige baten	€118.000

Bijdrage grond nieuwe Hof van Cramer	€306.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/-€11.000
Totaal	**-/-€2.212.000**

Duurzaamheid
Zoals al aangegeven bij de lasten is er ook bij de baten een saldo van €224.000,- dat betrekking heeft op projectgelden die vanaf 2024 in een nog te ontwikkelen uitvoeringsprogramma Duurzaamheid planmatig in uitvoering worden genomen. Dit saldo komt zowel terug bij de lasten als baten en beïnvloed daardoor het rekeningsaldo niet.

Economie
Voor de realisatie van de nieuw op- en afrit van het H2O bedrijvenpark op de A28 is een bedrag begroot van € 907.500.- Hierbij is uitgegaan van een bijdrage inclusief BTW. Achteraf bleek hierover geen BTW verschuldigd; dit verklaart het restant van €158.000,- bij dit onderdeel (zie hiervoor ook de toelichting bij de laten).

Ruimtelijke ontwikkeling
Het bedrag dat initiatiefnemers betalen voor het behandelen van hun initiatieven via de legesverordening en het kostenverhaal verhoudt zich tot het bedrag dat wij aan de Omgevingsdienst ODNV betaald hebben voor het adviseren over ruimtelijke plannen (RO initiatieven van derden; €65.000,-). Daarnaast is er nog €53.000,- aan exploitatiebijdragen voor woningbouwontwikkeling ontvangen.

Gemeentelijke accommodaties
In december is van de woningstichting de bijdrage van €306.000,- ontvangen voor de grondkosten van het complex, in verband met de realisatie van 17 appartementen op deze locatie. Doordat het niet was voorzien dat deze transactie in 2023 zou plaatsvinden, is hiervoor de raming niet bijgesteld.

Grondbedrijf

Lasten €1.470.000,- en baten -/-€2.550.000,-. Het jaar 2023 sluit met een negatief resultaat van €1.080.000,-. Dit is het saldo van winst en verliesnemingen van 5 complexen. In de begroting was rekening gehouden met een positief resultaat van €309.000,-. Dit is niet gehaald voornamelijk doordat er een verliesvoorziening van €943.000,- is getroffen voor de grondexploitatie van het Centrumplan. Het blijft daarnaast lastig om het resultaat goed te voorspellen omdat de POC-methode toegepast moet worden. Hierbij moeten de resultaten van het hele kalenderjaar meegenomen worden en grondverkopen laten zich lastig op de precieze momenten voorspellen. De uitgaven en inkomsten van de grondexploitatie zijn balansboekingen, maar de grootboekregels (het BBV) schrijven voor dat deze mutaties via de gewone exploitatie van de gemeente moeten lopen. Daarna worden deze met een tegenboeking naar de balans geboekt. Op 2 oktober 2023 heeft de raad de grondexploitatie van Centrumplan Heerde met een krediet van €3,4 miljoen vastgesteld. Ook dit krediet moet met een tegenboeking naar de balans worden geboekt. Dat verklaart de grote bedragen die

op dit product verantwoord zijn. Vanwege deze balansboekingen is het niet goed mogelijk een toelichting te geven op de verschillen tussen raming en werkelijkheid. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het niet openbare MPG.

Kostendekkende exploitaties

Riolering (lasten -/-€151.000,- en baten €258.000,-). Alle verschillen tussen raming en werkelijkheid van riolering worden gemuteerd op de voorziening riolering. Daarmee blijven de middelen beschikbaar voor het onderhoud van riolering. In 2023 zijn we op de lasten en baten €267.000,- tekort gekomen. Dit tekort wordt gedekt uit de voorziening riolering. Het is hierbij goed om te weten dat er jarenlang overschotten zijn geweest die naar de voorziening riolering zijn gegaan. Het tekort van 2023 is voornamelijk ontstaan uit fors hogere uitgaven voor energie en aan onderhoud drukriolering en de vrijvervalriolen. De bovengenoemde cijfers lasten en baten sluiten niet aan met dit bedrag. Dat komt omdat BTW ook onderdeel uitmaakt van de lasten maar vanwege compensatie niet begroot wordt. Ook toegerekende overhead wordt op een andere plek in de begroting verantwoord. De raming gaf aan dat we een tekort zouden hebben van €68.000,- op de exploitatie van rioleringen. De nadelen zijn groter geweest want in afwijking daarvan is ongeveer €225.000,- meer uitgegeven aan derden (oorzaak zoals hierboven al gemeld €196.000,- hogere energielasten / meer onderhoud drukriolering en vrijvervalriolen en als gevolg hiervan ook €19.000,- meer BTW, daarnaast €26.000,- hogere interne kosten zoals salarissen en overhead, en lagere kapitaallasten €16.000,-. Aan baten zijn er €25.000,- hogere opbrengsten aan rioolheffingen geweest. De stand van de voorziening riolering komt hiermee uit op €4.900.000,- per 1-1-2024.

Reiniging afval (afval lasten -/-€7.000,-en baten €18.000,-). Alle verschillen tussen raming en werkelijkheid worden gemuteerd op de reserve afvalstoffenheffing. Daarmee blijven de overschotten beschikbaar voor deze exploitatie. De exploitatie van 2023 gaf een positief saldo van €22.000,-. Dat komt hoofdzakelijk door een hogere opbrengst van €32.000,- voor het PMD, lagere opbrengst afvalstoffenheffing van €13.000,- en een klein nadeel van €3.000,- op de uitgaven. De cijfers sluiten niet aan met de hier genoemde baten en lasten omdat overhead en kwijtscheldingen op andere plekken in de begroting geraamd worden. Ook de BTW wordt niet geraamd, maar maakt wel onderdeel uit van de exploitatie. Er zal vanwege het overschot op de exploitatie €22.000,- naar de reserve worden geboekt. De stand van de reserve afvalstoffenheffing komt hiermee uit op €201.000,- per 1-1-2024.

Begraven (lasten €13.000,- en baten €31.000,-). Alle verschillen tussen raming en werkelijkheid van begraven worden gemuteerd op de reserve afkoopsommen onderhoud graven. Daarmee blijven de mutaties en overschotten beschikbaar voor deze exploitatie. Voor het jaar 2023 was geraamd dat we €69.000,- tekort zouden komen, maar in werkelijkheid wat het tekort €63.000,-. Er wordt dus €6.000,- minder onttrokken uit de reserve dan geraamd.
De kosten zijn €34.000,- hoger uitgevallen door €15.000,- meer interne salariskosten en voor €19.000,- een mix aan meer brandstofkosten en minder uitgaven aan de aula's en baarhuisjes.
Daarnaast zijn de opbrengsten €40.000,- hoger hoofdzakelijk door meer inkomsten aan afkoopsommen. Genoemde cijfers sluiten niet aan met de baten en lasten omdat ook het overhead wordt toegerekend, maar vanwege BBV-regels op een andere plek begroot worden. Na onttrekking van €63.000,- uit de reserve is de stand van de reserve afkoopsommen per 1-1-2024 €1.177.000,-.

Wettelijke voorgeschreven indicatoren

Programma	Indicator	eenheid	periode	Heerde	Nederland
2	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2022	79	148

2	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2021	13,4	33,1
2	Functiemenging	%	2022	46,1	53,8
2	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2022	148	174,1
2	Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2023	405	368
2	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2022	3,5	9,3
2	Demografische druk	%	2023	85	70,3
2	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	1008	geen data
2	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	1041	geen data
2	Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	616,5	825,4

3. Sociaal maatschappelijk

Toelichting op programma Sociaal Maatschappelijk

Het programma Sociaal Maatschappelijk gaat over alles wat mensen in hun directe bestaan raakt en heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, onderwijs, volksgezondheid en vrijetijdsbesteding zoals sport en kunst en cultuur. Het gaat om mensen en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving en invulling geven aan hun eigen verantwoordelijkheid.

Collegeprogramma Sociaal maatschappelijk

Wat willen we bereiken?

We wonen waar anderen op vakantie gaan.

Wat willen we bereiken?

Wij horen bij elkaar!

Maatregelen

Stimuleren samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen in Heerde.

Wanneer zijn wij tevreden

De tijdelijke ophoging van de cultuurcoach is structureel gemaakt. De beschikbare uren zijn inhoudelijk ingezet.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Ondersteunen culturele instellingen en musea.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige financiële middelen zijn tenminste beschikbaar gebleven. Er is een besluit genomen over eventuele herschikking van subsidie middelen naar cultuur en musea. De subsidie voor de bibliotheek wordt jaarlijks geïndexeerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Iedereen kan mee doen.

Maatregelen

Zorgen dat iedereen zich gezien en gerespecteerd voelt.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een integraal actieplan met partijen die zich bezig houden met dementie. Cliënten beschermd wonen: voor eigen inwoners is een passende woonplek. Migratieachtergrond: 95% inburgeringsplichtigen slagen voor de inburgeringsplicht. Lhbti+-ers kunnen bij STIP blijvend terecht voor vragen en ondersteuning.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Hulp bieden aan hen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of computergebruik.

Wanneer zijn wij tevreden

We zijn als gemeente Heerde op het landelijke gemiddelde uitgekomen qua laaggeletterdheid oftewel 2% beter dan nu het geval is.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We staan voor jeugdzorg.

Maatregelen

Gezamenlijk met ouders, school en jeugdzorg hulp bieden bij problemen jongeren.

Wanneer zijn wij tevreden

Jongeren geven minstens het cijfer 7 aan het leven volgens de GGD-gezondheidsmonitor. Overgewicht: aantal jongeren met overgewicht is afgenomen volgens de GGD-gezondheidsmonitor.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Jongeren kunnen elkaar ontmoeten.

Maatregelen

Zoeken naar locaties voor jongeren.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is in de kern Heerde voor jongeren een buitenhangplek.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben zicht op isolement onder ouderen.

Maatregelen

Zorgdragen dat deze ouderen bezocht worden.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % eenzaamheid onder 65+ inwoners is volgens de GGD-gezondheidsmonitor afgenomen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We onderzoeken in de kleine kernen Veesen en Vorchten of er behoefte is aan dagactiviteiten.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is vastgesteld dat er wel of geen behoefte bestaat in deze kleine kernen aan dagactiviteiten.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We kijken of het mogelijk is om ouderen dichterbij voorzieningen te laten wonen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is vastgesteld in hoeverre ouderen behoefte hebben om dichtbij voorzieningen te wonen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We benutten de kracht van de samenleving.

Maatregelen

Blijven vrijwilligerswerk faciliteren met subsidies of op andere manieren.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % vrijwilligers binnen de gemeente Heerde is volgens de GGD monitor gelijk gebleven of toegenomen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Zorgen voor eenvoudige regels en formulieren.

Wanneer zijn wij tevreden

Onze subsidieformulieren zijn 2 jaarlijks geëvalueerd en desgewenst vereenvoudigd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We koesteren onze mantelzorgers.

Maatregelen

We bieden specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers.

Wanneer zijn wij tevreden

Het maatwerkaanbod van STIP is gecontinueerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Als gemeente maken we dat onze mantelzorgers van tijd tot tijd op adem kunnen komen.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % zwaar belaste mantelzorgers binnen de gemeente Heerde in de GGD monitor is gelijk gebleven of afgenomen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We steken een helpende hand uit.

Maatregelen

Geven van voorlichting op scholen.

Wanneer zijn wij tevreden

Meer scholen zetten jaarlijks in op het voorkomen van verslaving.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Ondersteunen zelfhulpgroepen zoals de AA en stimuleren inwoners hier gebruik van te maken.

Wanneer zijn wij tevreden

We hebben de organisatie Anonieme Alcoholisten (AA) blijvend gefaciliteerd, zodat zij hun werk kunnen doen (huisvesting, folders printen, actieve verwijzing etc.).

Stand van zaken

Tijd (indicator)

STIP biedt een laagdrempelig plek waar je om hulp kunt vragen.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige laagdrempelige (ontmoetings)plek bij STIP is gecontinueerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We houden huishoudelijke hulp betaalbaar.

Maatregelen

Mensen die echt hh hulp nodig hebben krijgen die ook.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een aangescherpt beleidskader huishoudelijke hulp (HH) zodat de voorziening financieel betaalbaar blijft.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Toepassen eigen bijdrage op grond van iemands inkomen.

Wanneer zijn wij tevreden

Toepassing van de eigen bijdrage is in regeling en organisatie vastgelegd/uitgewerkt en werkt in praktijk.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Aanbieden in eerste instantie ondersteuning met een huishoudcoach.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige aanpak en ondersteuning met een huishoudcoach gericht op (alternatieve) maatwerkaanpak per individu is gecontinueerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Ontwikkelen alternatieven om inwoners te helpen zelf hun hh-werk te doen.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige aanpak en ondersteuning met een huishoudcoach gericht op (alternatieve) maatwerkaanpak per individu is gecontinueerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We zien mensen in de armoede niet als nummer of als kostenpost.

Maatregelen

We kijken bij het verstrekken van bijstand naar de mens.

Wanneer zijn wij tevreden

We hebben de huidige werkwijze gecontinueerd met aandacht voor de mens. Ons beleid is heroverwogen als landelijke ontwikkelingen daar aanleiding toe geven (zoals bijv. inflatie, rente, kosten levensonderhoud). We hanteren de menselijke maat en denken daarbij, waar dat kan, altijd in het belang van de inwoner.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Samen zoeken naar passend werk.

Wanneer zijn wij tevreden

Onze inzet op begeleiding van inwoners naar werk is tenminste gelijk gebleven.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Maatwerk leveren bij kwijtschelding van schulden.

Wanneer zijn wij tevreden

De tijdelijke ophoging van de uren voor schulddienstverlening is structureel gemaakt.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We verbeteren de huisvesting van onze scholen.

Maatregelen

Voortgaan met het plan voor het moderniseren van onze schoolgebouwen.

Wanneer zijn wij tevreden

Dit doen we door het stap voor stap uitvoeren van het Integraal Huisvestings Plan (IHP).

Afhankelijk van financiële haalbaarheid is de in het IHP opgenomen volgorde gerealiseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Stap voor stap uitvoeren IHP

Wanneer zijn wij tevreden

Afhankelijk van financiële haalbaarheid is de in het Integraal Huisvestings Plan (IHP) opgenomen volgorde gerealiseerd of in gang gezet.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Er zijn centrale ontmoetingsplekken

Maatregelen

Realisatie MFA in centrum Wapenveld.

Wanneer zijn wij tevreden

De Hof van Cramer is gerealiseerd respectievelijk in aanbouw.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben voldoende ruimte op begraafplaatsen.

Maatregelen

Uitbreiden begraafplaats Wapenveld.

Wanneer zijn wij tevreden

De uitbreiding van de begraafplaats in Wapenveld is gerealiseerd respectievelijk in aanbouw.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Onze inwoners en bezoekers bewegen.

Maatregelen

Extra aandacht aan sport en bewegen.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % inwoners dat beweegt en sport is toegenomen volgens de GGD monitor. Het sportakkoord is in uitvoering met lokale partijen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Extra verbinding tussen sport, onderwijs en zorg.

Wanneer zijn wij tevreden

De extra inzet van combinatiefunctionarissen (buurtsportcoach) is structureel gerealiseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

In gesprek met ouders over sport en een gezonde leefstijl.

Wanneer zijn wij tevreden

De extra inzet van combinatiefunctionarissen (buurtsportcoach) is structureel gerealiseerd.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben begrijpelijke regels voor sportaccommodaties.

Maatregelen

Samen met de sportverenigingen kijken hoe de bestaande subsidieregels aangepast zouden moeten worden.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een duidelijk en eenduidig sportaccommodatiebeleid en subsidieregeling vastgesteld.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Alle kinderen in de gemeente kunnen goed zwemmen.

Maatregelen

Onderzoek doen naar schoolzwemmen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een onderzoek uitgevoerd in welke mate schoolzwemmen bijdraagt aan het vergroten van de zwemvaardigheid van kinderen.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

Jeugd speelt en leert in een groene omgeving.

Maatregelen

Aandacht voor groene schoolpleinen en speelplekken.

Wanneer zijn wij tevreden

Zoveel mogelijk schoolpleinen en speelplekken zijn groener gemaakt.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat willen we bereiken?

We hebben oog voor het verleden.

Maatregelen

Aandacht voor cultuurhistorische elementen.

Wanneer zijn wij tevreden

De bestaande financiële middelen zijn tenminste op het huidige niveau beschikbaar gebleven.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat gaat het kosten

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Onderwijs	**1.279.234**	**979.226**	**81.340**	**1.060.566**	**1.120.576**	**-60.010**
Kunst cultuur en media	**781.077**	**747.859**	**115.439**	**863.298**	**822.948**	**40.350**
Sport	**260.367**	**250.387**	**323.096**	**573.483**	**668.836**	**-95.353**
STIP	**2.738.871**	**2.769.211**	**293.268**	**3.062.479**	**3.166.185**	**-103.706**
Jeugd	**5.040.083**	**5.385.427**	**169.414**	**5.554.841**	**5.549.311**	**5.530**
Participatie & werk	**2.664.349**	**2.854.318**	**273.198**	**3.127.516**	**2.907.809**	**219.707**
Inkomen	**4.693.342**	**4.114.160**	**1.367.627**	**5.481.787**	**5.414.482**	**67.305**
WMO	**6.398.648**	**6.589.443**	**562.847**	**7.152.290**	**7.270.789**	**-118.499**
Totaal Lasten	**23.855.971**	**23.690.031**	**3.186.229**	**26.876.260**	**26.920.936**	**-44.676**
Baten						
Onderwijs	**-618.923**	**-298.424**	**0**	**-298.424**	**-431.977**	**133.553**
Kunst cultuur en media	**-15.168**	**-2.500**	**-18.970**	**-21.470**	**-21.137**	**-333**
Sport	**-83.402**	**-85.738**	**-356.503**	**-442.241**	**-460.480**	**18.239**
STIP	**-75.157**	**-4.160**	**0**	**-4.160**	**-68.385**	**64.225**
Jeugd	**-154**	**-70.000**	**-27.748**	**-97.748**	**-103.502**	**5.754**
Participatie & werk	**-117.592**	**-158.981**	**60.000**	**-98.981**	**-21.896**	**-77.085**
Inkomen	**-2.870.427**	**-2.775.437**	**-79.919**	**-2.855.356**	**-3.100.139**	**244.783**
WMO	**-946.409**	**-857.000**	**-190.259**	**-1.047.259**	**-1.121.667**	**74.408**
Totaal Baten	**-4.727.231**	**-4.252.240**	**-613.399**	**-4.865.639**	**-5.329.183**	**463.544**
Resultaat	**19.128.740**	**19.437.791**	**2.572.830**	**22.010.621**	**21.591.753**	**418.868**

Toelichting op lasten en baten sociaal maatschappelijk

Lasten

De werkelijke kosten bij het programma **Sociaal maatschappelijk** zijn **€45.000,-** hoger dan begroot. De belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Subsidies SPUK	-/-€174.000
Externe inhuur personeel STIP	-/-€104.000
Meevallende resultaten Lucrato / minder inburgeraars	€220.000
Vervallen bijdrage zomerschool / uitvoeringskosten energienoodfonds	€67.000
Toevoeging MOBW-gelden naar reserve	-/-€113.000

Lagere doorbelasten rentekosten	€62.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/-€3.000
Totaal	**-/-€45.000**

Subsidies SPUK

In 2023 waren er veel nieuwe specifieke uitkeringen (SPUK). Hierdoor heeft de gemeente Heerde gedurende het jaar nieuwe, onverwachte subsidies ontvangen welke niet allemaal al in 2023 konden worden weggezet voor nieuwe projecten. Om te voorkomen dat de SPUK-gelden moeten worden terugbetaald, is een deel van de budgetten meegenomen naar 2024 en zijn kosten uit reguliere budgetten zoveel mogelijk naar de SPUK overgeheveld. De lasten voor onderwijs vallen €119.000,- hoger uit , omdat er subsidie, o.a. voor Corona achterstanden, is geconsumeerd. En de kosten voor de NT2-taalklas vielen hoger uit. Hier staan overeenkomstig baten tegenover. In verband met de SPUK GALA is een deel van de reguliere kosten voor de cultuurcoach naar de SPUK, die onder Sport geboekt staat, overgeheveld. Hierdoor komen de kosten voor KCM €40.000,- lager uit (en nemen de lasten bij Sport overeenkomstig toe). De kosten voor Sport zijn €95.000,- hoger dan begroot, omdat we hier de meegenomen subsidiebudgetten en de nieuwe SPUK gelden zoveel mogelijk hebben gebruikt en ingezet. Deze kostenplaats wordt daarnaast sterk beïnvloed door de SPUK MEOZ. Dit is de subsidie aan het zwembad als tegemoetkoming in de hoge energiekosten.

STIP

De lasten voor kostenplaats STIP zijn €104.000,- hoger door extra inhuurkosten voor personeel. Deze meerkosten worden grotendeels gedekt door extra baten. De lasten voor jeugd zijn nagenoeg uitgekomen op de begroting. Dit hebben we onder andere kunnen realiseren door de extra inzet van personeel bij STIP.

Participatie & werk

Het begrote financieel tekort op de begroting 2023 van Lucrato is uitgebleven. Hierdoor hoefde gemeente Heerde geen extra toelage te betalen om het exploitatietekort van Lucrato af te dekken. En de inburgeringskosten waren lager door gemis aan deelnemers. Hierdoor zijn de kosten voor Participatie & Werk €220.000,- lager uitgekomen.

Inkomen
Voor Inkomen zijn er €67.000,- minder kosten gemaakt doordat de bijdrage aan de zomerschool niet nodig was (omdat deze uit de SPUK Onderwijsachterstanden betaald kon worden) en het budget voor het noodfonds maar heel beperkt is aangesproken.

MOBW-gelden
Van de gemeente Apeldoorn is €113.000,- ontvangen voor niet bestede MOBW-middelen. dit geld is naar de reserve sociaal domein overgeheveld.

Doorbelasting rentekosten
Bij dit programma is er €62.000,- minder aan rentekosten doorbelast. Dit wordt gecompenseerd bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, waar de opbrengstenkant met hetzelfde bedrag is verlaagd. Hier is ook een toelichting gegeven op deze lagere rentekosten.

Baten
De inkomsten zijn bij dit programma in werkelijkheid **€464.000,-** hoger dan de raming. De grootste afwijkingen zijn onderstaand toegelicht.

Extra rijksinkomsten Onderwijs	€134.000
Saldo subsidie sport	€18.000
Gedeclareerde uitvoeringskosten STIP	€64.000
Geringere subsidie inburgering	-/-€77.000
Hoger Buigbudget	€245.000
Overschot MOBW	€74.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€6.000
Totaal	**€464.000**

Onderwijs
De baten voor onderwijs zijn €134.000,- hoger dan begroot door extra rijksinkomsten bedoeld voor ondersteuning onderwijsachterstanden te beperken. Hiervan is het grootste deel (€119.000,-) dit jaar ook besteed.

Sport
De opbrengsten voor Sport zijn €18.000,- hoger. Hier compenseert de negatieve component voor de zwembadsubsidie (-/-€150.000,-) de hogere subsidiebaten voor Sportbeleid (€169.000,-), waardoor de resultante beperkt is.

STIP
Bij STIP is €64.000,- extra inkomsten gegenereerd doordat er uitvoeringskosten voor de IZA zijn gedeclareerd bij de regio. Daarnaast zijn hier extra SPUK gelden ontvangen.

Participatie & Werk
Er is €77.000,- minder baten voor Participatie & Werk geboekt. Dit komt vooral door minder subsidie voor inburgeringskosten, omdat er minder inburgeringskandidaten zijn geplaatst dan toegewezen waren.

Inkomen
De baten voor Inkomen vallen €245.000,- hoger uit door de verhoging van het voorlopig buigbudget om gestegen hoogte van de uitkeringen levensonderhoud te financieren.

Wmo
De ontvangen gelden van het overschot voor MOBW worden voor een groot deel gecompenseerd doordat er minder aanvullende bijdrage uit de reservering AVSLH nodig was. De extra inkomsten van €74.000,- worden door meerkosten WMO licht overschreden.

BBV-indicatoren programma sociaal maatschappelijk

Programma	Indicator	eenheid	periode	Heerde	Nederland
3	Niet-sporters	%	2022	53,4	46,4
3	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	7,1	4,2
3	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	17	24
3	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	1,6	2,4
3	Jongeren met een delict voor de rechter	%	2022	1	1
3	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	4	6
3	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2022	1	1
3	Netto arbeidsparticipatie	%	2023	74,3	73,1
3	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2023	148	344,8
3	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	182,6	202
3	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	11,9	11,1
3	Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	1,1	1
3	Jongeren met jeugdreclassering	%	2022	0,4	0,3
3	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2022	320	710

4. Bedrijfsvoering

Toelichting op programma Bedrijfsvoering

De gemeente is een betrouwbare rentmeester van de publieke middelen. Uitgangspunt is dat de exploitatie op orde is om jaarlijks te kunnen voldoen aan de voorwaarde van een sluitende begroting. Naast financiën is onder dit programma het streekarchivariaat, het uitvoeringsprogramma van het college en de stelposten voor de crisissen opgenomen.

Collegeprogramma Bedrijfsvoering

Doelstellingen

We hebben ons huishoudboekje op orde.

Maatregelen

Consolideren huidige financiële situatie.

Wanneer zijn wij tevreden

De uitkomst van de beoordeling door de provincie op de 'Risicobeoordeling van de financiële positie van onze gemeente' is gehandhaafd of zo mogelijk verbeterd. Jaarlijks rapporteert de provincie hierover in aansluiting op de beoordeling van de begroting en meerjarenraming.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Verzetten tegen onmogelijke opgaven vanuit het Rijk (jeugdzorg, energietransitie, huishoudelijke hulp).

Wanneer zijn wij tevreden

Als de middelen vanuit het Rijk in overeenstemming zijn met de opgaven waar we voor staan.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We gaan verantwoordelijk om met gemeenschapsgeld.

Maatregelen

Maken van duidelijke begrotingen die goed laten zien waar we geld aan uitgeven.

Wanneer zijn wij tevreden

De P&C-producten die worden opgemaakt sluiten aan bij de sturende en controlerende rol van de raad. De omvang van de begroting hierbij is ingeperkt tot maximaal 100 pagina's.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Maken van overzichtelijke jaarstukken.

Wanneer zijn wij tevreden

De P&C-producten die worden opgemaakt sluiten aan bij de sturende en controlerende rol van de raad. De omvang van de jaarstukken hierbij is ingeperkt tot maximaal 100 pagina's.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

We plannen uitgaven voor meerdere jaren alleen als we zeker weten dat we ook meerdere jaren lang geld krijgen.

Wanneer zijn wij tevreden

Projecten zijn alleen in uitvoering genomen als de structurele dekking geborgd is.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Doelstellingen

De gemeenteraad kan de wensen, noden en belangen zorgvuldig afwegen.

Maatregelen

Ingeval van kiezen hebben zorg en veiligheid prioriteit.

Wanneer zijn wij tevreden

Zodra aan de orde, is in samenspraak met raad bepaald hoe bezuinigingen worden ingevuld.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Niet bezuinigen op bestaande voorzieningen.

Wanneer zijn wij tevreden

Zodra aan de orde, is in samenspraak met raad bepaald hoe bezuinigingen worden ingevuld.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We houden de gemeentelijke belastingendruk stabiel.

Maatregelen

Toepassen jaarlijkse inflatiecorrectie.

Wanneer zijn wij tevreden

Waar mogelijk is de jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast.
In geval van tekorten is onderzocht of de gemeentelijke belastingen verhoogd kunnen worden.

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Zorgen voor kostendekkende leges.

Wanneer zijn wij tevreden

Alle diensten zijn kostendekkend gemaakt (tenzij de raad zelf daarop uitzondering wil maken)

Stand van zaken

Tijd (indicator)

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Financien	**5.150.132**	**2.323.189**	**-190.092**	**2.133.097**	**1.842.476**	**290.621**
Streekarchivariaat	**71.740**	**121.234**	**0**	**121.234**	**67.394**	**53.840**
Totaal Lasten	**5.221.872**	**2.444.423**	**-190.092**	**2.254.331**	**1.909.870**	**344.461**
Baten						
Financien	**-515.948**	**-66.402**	**-651.500**	**-717.902**	**-715.104**	**-2.798**
Totaal Baten	**-515.948**	**-66.402**	**-651.500**	**-717.902**	**-715.104**	**-2.798**
Resultaat	**4.705.924**	**2.378.021**	**-841.592**	**1.536.429**	**1.194.766**	**341.663**

Toelichting op de lasten en baten bedrijfsvoering

Lasten

De werkelijke uitgaven bij het programma **Bedrijfsvoering** zijn **€1.918.000,-** lager dan de raming De belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Voorlopig rekeningsaldo 2023 (najaarsnota)	€1.865.000
Streekarchivariaat	€53.000
Totaal	**€1.918.000**

Financiën

Het verwachte rekeningsaldo bij de Najaarsnota 2023 bedroeg €1.865.000,- positief. Dit bedrag is op dit product verantwoord.

Streekarchivariaat

Voor dit onderdeel is €53.000,- minder uitgegeven door vertraging in het traject om tot een fusie van het Streekarchief Epe, Hattem, Heerde en het Streekarchief Noord West Veluwe te komen. Bij de voorbereidingen van de fusie is fors achterstallig onderhoud geconstateerd bij het Streekarchief EHH. Er wordt op dit moment een plan van aanpak gemaakt om dit op te lossen. Voorgesteld wordt om bovengenoemde onderschrijding bij de resultaatbestemming naar 2024 over te hevelen en in te zetten om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken.

Baten

Geen bijzonderheden.

Overzicht overhead

Toelichting op product Overhead

Bij het onderdeel Overhead zijn alle kosten opgenomen van de medewerkers die het primaire proces aansturen en ondersteunen zoals management, financiën, P&O, ICT, facilitair etc. Ook de kosten van het raadhuis, gemeentekantoor en de gemeentewerf horen hierbij. Voorheen werden deze kosten toegerekend aan de bovenliggende programma's en werd de overhead niet separaat inzichtelijk gemaakt.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Huisvesting	**497.061**	**538.220**	**89.792**	**628.012**	**562.418**	**65.594**
Facilitair	**215.650**	**314.908**	**-75.280**	**239.628**	**242.956**	**-3.328**
Personeel en Organisatie	**5.421.693**	**17.622.562**	**-11.610.511**	**6.012.051**	**5.926.464**	**85.587**
ICT	**6.002.700**	**1.931.333**	**3.096.604**	**5.027.937**	**6.162.260**	**-1.134.323**
Financiën	**18.063**	**96.100**	**50.000**	**146.100**	**155.839**	**-9.739**
Elektronische dienstverlening	**83.608**	**104.969**	**-2.393**	**102.576**	**91.555**	**11.021**
Overheadtoerekening	**337.963**	**396.347**	**0**	**396.347**	**396.347**	**0**
Totaal Lasten	**12.576.739**	**21.004.439**	**-8.451.788**	**12.552.651**	**13.537.839**	**-985.188**
Baten						
Huisvesting	**-20.528**	**-20.000**	**0**	**-20.000**	**-20.000**	**0**
Personeel en Organisatie	**-556.341**	**-12.315.619**	**11.883.200**	**-432.419**	**-715.279**	**282.860**
ICT	**-3.001.949**	**-67.980**	**-2.896.604**	**-2.964.584**	**-3.951.191**	**986.607**
Financiën	**-139.907**	**0**	**0**	**0**	**-20.884**	**20.884**
Overheadtoerekening	**-337.963**	**-396.347**	**0**	**-396.347**	**-396.347**	**0**
Totaal Baten	**-4.056.687**	**-12.799.946**	**8.986.596**	**-3.813.350**	**-5.103.701**	**1.290.351**
Resultaat	**8.520.052**	**8.204.493**	**534.808**	**8.739.301**	**8.434.138**	**305.163**

Toelichting op de lasten en baten Overhead

	Primitieve raming 2023	Raming incl. wijz. 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
Raadhuis	135.809	146.899	127.435	19.464
Gemeentekantoor	287.501	365.701	331.745	33.956
Gemeentewerf	94.910	95.412	83.238	12.174
Facilitaire zaken	314.908	239.628	242.956	-3.328
ICT	1.863.353	2.063.353	2.211.069	-147.716
Overige algemene kosten	201.069	248.676	226.510	22.166
Salariskosten overheadpersoneel	4.456.394	4.659.083	4.478.988	180.095
Overige personeelskosten	850.549	920.549	732.197	188.352
Totale overheadkosten	**8.204.493**	**8.739.301**	**8.434.138**	**305.163**
Salariskosten direct personeel	7.425.918	8.365.529	8.296.603	68.926
Totale kosten primair proces	**7.425.918**	**8.365.529**	**8.296.603**	**68.926**
Totale apparaatskosten	**15.630.411**	**17.104.830**	**16.730.741**	**374.089**
Percentage overhead	**52,49%**	**51,09%**	**50,41%**	

Uit bovenstaande tabel is af te lezen dat er per saldo **€305.000,-** minder aan overheadkosten is uitgegeven dan geraamd. De belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Raadhuis/gemeentekantoor/gemeentewerf
De huisvestingkosten voor bovengenoemde gebouwen zijn €66.000,- lager. Voor €91.000,- komt dit door lagere rentekosten. Doordat de rente fors is gestegen in 2023, is er veel geld verdiend over het openstaande banksaldo. Deze renteopbrengsten zijn verrekend met de rentekosten van de uitstaande langlopende geldleningen en het saldo is vervolgend toegerekend aan de diverse producten. Aan onderhoud is er voor deze gebouwen €25.000,- meer uitgegeven.

ICT
Bij de Voorjaarsnota 2023 is er €200.000,- bijgeraamd om de stijgende automatiseringskosten op te kunnen vangen. In werkelijkheid is dit bedrag met €148.000,- overschreden omdat de in eerste instantie in 2023 geactiveerde kosten voor de projecten M2A en Zaakgericht Werken (€284.000,-) op last van de accountant alsnog in de exploitatie zijn geboekt. De overige ICT-kosten onderschrijden met €136.000,- Deze geringere besteding komt doordat de stijging bij de BVO H2O en bij O&I geringer is gebleken dan verwacht. Door het toenemende aantal personeelsleden én de extra kosten die moeten worden gemaakt om de cybercriminaliteit tegen te gaan blijft het echter lastig om de automatiseringskosten in de hand te houden.

Salariskosten overheadpersoneel / overige personeelskosten / salariskosten direct personeel (excl. bestuur)
In totaliteit is er €437.000,- minder aan salarissen en overige personeelskosten uitgegeven dan geraamd. Deze onderschrijding heeft een drietal hoofdoorzaken. Doordat er steeds meer wordt samengewerkt met de gemeenten Hattem en Oldebroek, vindt er ook meer uitwisseling van personeel plaats. De gemeente Heerde heeft relatief veel personeel 'uitgeleend' waarvoor een (niet geraamde) vergoeding werd ontvangen. Daarnaast werd er veel tijd besteed aan diverse (automatiserings)projecten waar financiële dekking tegenover staat. Aangezien het lastig is om vervangend personeel te vinden voor de taken die hierdoor blijven liggen werd de oplossing vaak gezocht in overuren die op een later moment worden opgenomen en/of in een herprioritering van de lopende werkzaamheden. Als laatste is er minder geld uitgegeven aan reis- en verblijfskosten, studiekosten en representatiekosten.

Vast personeel	**kostenplaats**	**kostensoort**	**Raming 2023**	**Realisatie 2023**	**Verschil 2023**
Management	500010	4110010	889.517	826.640	62.877
Bedrijfs- en bestuursondersteuning en -advisering	500035	4110010	2.087.245	2.082.023	5.222
Dienstverlening en informatiebeheer	500040	4110010	1.984.592	1.561.577	423.015
Realisatie, onderhoud en beheer	500050	4110010	2.370.821	2.283.712	87.109
Ruimte, ondernemen en wonen	500060	4110010	2.269.515	1.540.907	728.608
Sociaal maatschappelijke verbinding	500070	4110010	2.924.154	2.758.228	165.926
Vergoedingen personeel (o.a. detachering)			-432.419	-710.229	277.810
			12.093.425	**10.342.858**	**1.750.567**
Ingehuurd personeel	**kostenplaats**	**kostensoort**			
Management	500010	4300999	-		
Bedrijfs- en bestuursondersteuning en -advisering	500035	4300999	100.000	286.925	-186.925
Dienstverlening en informatiebeheer	500040	4300999	109.545	287.592	-178.047
Realisatie, onderhoud en beheer	500050	4300999	-	239.541	-239.541
Ruimte, ondernemen en wonen	500060	4300999	324.835	1.140.812	-815.977
Sociaal maatschappelijke verbinding	500070	4300999	165.276	273.101	-107.825
			699.656	**2.227.971**	**-1.528.315**
Vervanging ziekte	504000	4300030	**231.531**	**204.762**	**26.769**
Overige personeelskosten			**920.549**	**732.197**	**188.352**
Totaal			**13.945.161**	**13.507.788**	**437.373**

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij besteedbare inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. Conform de nieuwe richtlijnen worden deze budgetten nu onder een separaat hoofdstuk opgenomen (voorheen programma 2 Financiën, Economie en grote projecten). De inkomsten die tot dit onderdeel behoren zijn de Algemene Uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds, OZB, Toeristenbelasting, bespaarde rente over het Eigen Vermogen en ontvangen rentes en dividenden.

De uitgaven die bij dit onderdeel zijn opgenomen hebben betrekking op de inning en verwerking van bovengenoemde inkomsten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Algemene dekkingsmiddelen	**752.038**	**727.244**	**42.488**	**769.732**	**822.277**	**-52.545**
Totaal Lasten	**752.038**	**727.244**	**42.488**	**769.732**	**822.277**	**-52.545**
Baten						
Algemene dekkingsmiddelen	**-41.739.687**	**-41.107.642**	**-1.549.028**	**-42.656.670**	**-42.836.361**	**179.691**
Totaal Baten	**-41.739.687**	**-41.107.642**	**-1.549.028**	**-42.656.670**	**-42.836.361**	**179.691**
Resultaat	**-40.987.649**	**-40.380.398**	**-1.506.540**	**-41.886.938**	**-42.014.084**	**127.146**

Toelichting op de lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen

Lasten

De uitgaven zijn bij het onderdeel **Algemene dekkingsmiddelen €53.000,-** hoger dan geraamd. Hieronder zijn de afwijkingen toegelicht.

Uitvoeringskosten WOZ	-/-€14.000
Afboeken oninbare vorderingen	-/-€39.000
Totaal	**-/-€53.000**

Algemene dekkingsmiddelen

Bij de Najaarsnota 2023 is er €25.000,- bijgeraamd voor de uitvoeringkosten WOZ; dit als gevolg van de toename/verdubbeling van het aantal te behandelen bezwaarschriften. Na afloop van het jaar waren deze kosten nog €14.000,- hoger dan bij de najaarsnota was ingeschat.

Het bedrag aan vorderingen wat als oninbaar moet worden beschouwd bedraagt €39.000,- Dit geld is toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren.

Baten

De inkomsten zijn bij dit onderdeel in werkelijkheid **€180.000,-** hoger. Hieronder is aangegeven hoe dit komt.

Algemene Uitkering	€1.021.000
Doorbelasting rentekosten	-/-€698.000
Rente-inkomsten / boeterente Belastingdienst	-/-€110.000
OZB-inkomsten / Toeristenbelasting	-/-€33.000
Totaal	**€180.000**

Algemene dekkingsmiddelen
In 2023 is er €1.021.000,- meer aan Algemene uitkering ontvangen dan begroot. In hoofdzaak komt dit door de bedragen die binnengekomen zijn in de September- en Decembercirculaire 2023 (voornamelijk energietoelage, invoeringskosten Omgevingswet en een hogere Algemene Uitkering). Deze beide circulaires komen laat uit waardoor het niet meer mogelijk is om de wijzigingen nog in de begroting te verwerken.

Bij de begroting is er rente aan de diverse producten doorberekend op basis van de opgestelde activastaat. In 2023 is er echter een forse rentevergoeding ontvangen over het openstaande banksaldo, waardoor de werkelijke rente fors lager was. Hierdoor is in totaal €698.000,- aan rentekosten tegengeboekt op deze post; dit is eveneens gedaan bij de diverse programma's/producten aan de lastenkant zodat deze mutatie budget neutraal is verlopen.

Bij de Najaarsnota 2023 was een voordeel vanuit rente-inkomsten van €500.000,- geraamd. In werkelijkheid was deze opbrengst €590.000,- echter, een boetrenteclaim van €200.000,- van de Belastingdienst was de oorzaak van het nadeel van €110.000,- ten opzichte van de najaarsnota. Er is inmiddels bezwaar aangetekend tegen de, ons inziens, onterechte claim. Onduidelijk is wanneer een uitspraak op dit bezwaar wordt ontvangen. In het kader van het voorzichtheidsprincipe is deze claim verwerkt in de cijfers van 2023.

Aan OZB-inkomsten en Toeristenbelasting is in werkelijkheid in 2023 €33.000,- minder ontvangen dan geraamd.

Onvoorzien

Wat mag het kosten?

De post Onvoorzien wordt door het college ingezet voor onuitstelbare, onvermijdbare en onvoorzienbare kosten tot maximaal €10.000,- per gebeurtenis. De raad wordt bij de voorjaarsnota, najaarsnota en jaarstukken geïnformeerd over de uitputting van dit budget.

Exploitatie	Realisatie 2022	Primaire begroting	Begroting wijzigingen 2023	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023	Restant 2023
Lasten						
Onvoorzien	**0**	**50.000**	**-30.000**	**20.000**	**0**	**20.000**
Totaal Lasten	**0**	**50.000**	**-30.000**	**20.000**	**0**	**20.000**
Resultaat	**0**	**50.000**	**-30.000**	**20.000**	**0**	**20.000**

Toelichting op de baten en lasten

Lasten

Onvoorzien

In 2023 hebben er 2 onttrekkingen vanuit de post Onvoorzien plaatsgevonden. Bij de Voorjaarsnota 2023 is besloten om €20.000,- bij te dragen aan de slachtoffers van de aardbeving in Turkije. Bij de Najaarsnota 2023 is er vanuit deze post €10.000,- beschikbaar gesteld voor een haalbaarheidsonderzoek van het Berghuizerbad.

Beginstand	€50.000
Bijdrage slachtoffers aardbeving Turkije	-/- €20.000
Haalbaarheidsonderzoek Berghuizerbad	-/- €10.000
Eindstand	**€20.000**

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is nodig om risico's in de exploitatie op te vangen: zonder weerstandsvermogen levert iedere tegenvaller een probleem op bij een sluitende begroting. Hoe hoger de risico's, hoe hoger de weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld reserves of ruimte in tarieven) moet zijn. Het gaat hier dus om de robuustheid van de begroting.

Deze paragraaf beschrijft de risico's waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden, welke financiële buffers daar tegenover staan en hoe de risico's beheerst kunnen worden.

De paragraaf bestaat uit de volgende delen:

1. Beleidskader;
2. Structurele weerstandscapaciteit;
3. Incidentele weerstandscapaciteit;
4. Conclusie weerstandscapaciteit;
5. Risicobeheersing;
6. Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit;
7. Weerstandsratio en kengetallen.

Artikel 11 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) beschrijft het volgende over het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat tenminste:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De weerstandscapaciteit van een gemeente is de buffer die aanwezig moet zijn om mogelijke risico's af te kunnen dekken. Het gaat hierbij om het vermogen dat aanwezig is om risico's financieel af te kunnen dekken, zonder dat de bedrijfsvoering in gevaar komt.
Dit in de wetenschap dat de risico's zich nooit allemaal tegelijk zullen voordoen. Simpel gezegd is het verstandig om een deel van de Algemene Reserve denkbeeldig af te zonderen voor nadelige gevolgen die niet begroot zijn.
De vragen die we ons stellen zijn:

- Heeft de gemeente de mogelijkheid om bij een sterke daling van het eigen vermogen de tarieven te verhogen?
- Zijn er mogelijkheden om de kosten die nu binnen de bestemmingsreserves worden afgedekt binnen de reguliere begroting te dekken?

De beleidsuitgangspunten met betrekking tot het weerstandsvermogen worden hieronder opgesomd:
- structurele risico's worden afgedekt met structurele weerstandscapaciteit en incidentele risico's worden afgedekt met incidentele weerstandscapaciteit;
- de basis van de grootte van ons structureel weerstandsvermogen is de ruimte die er nog is in de OZB-tarieven tot aan de artikel 12 norm. Hierbij baseren wij ons op provinciale gegevens;
- alleen de Algemene Reserve wordt ingezet als incidentele weerstandscapaciteit (voorheen waren dat alle reserves);
- de post onvoorzien in de exploitatie wordt niet meegenomen als weerstandscapaciteit omdat deze post bedoeld is om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen;
- stille reserves worden als weerstandsvermogen alleen meegenomen als deze binnen 2 jaar liquide (dus in geld zijn om te zetten) zijn te maken;
- de risico top 11 in deze paragraaf zullen worden toegelicht met:

- Een omschrijving van het risico;
- De hoogte van het risicobedrag (alleen boven de €50.000,-);
- Wijze van berekening van het risicobedrag;
- De maatregelen ter beheersing van het risico.

- de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's wordt zichtbaar gemaakt in een tabel en tevens uitgedrukt in een weerstandsratio.

Weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit
Structurele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte structurele tegenvallers in de begroting (bijvoorbeeld een hogere uitgave voor de WWB of een lagere Algemene Uitkering) op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van de taken.
De gemeente Heerde heeft op de OZB-heffing na, nagenoeg geen resterende structurele belastingcapaciteit meer. De afvalstoffenheffing, rioolheffing en begrafenisrechten zijn maximaal kostendekkend en kunnen niet meer worden verhoogd. Om de weerstandscapaciteit te beïnvloeden kan overwogen worden om de kosten te verlagen.

Ruimte in OZB-tarieven volgens artikel 12 norm
De structurele ruimte in de OZB-tarieven die er volgens de artikel 12 norm nog aanwezig is, is €1.047.000,-. Deze gegevens zijn verstrekt door de provincie Gelderland en zijn gebaseerd op de begroting 2024.
De structurele risico's in deze paragraaf (zonder de grondexploitatie) zijn €3.334.000,-. Afgezet tegen de €1.047.000,- ruimte die we nog hebben, kan de conclusie getrokken worden dat wij onvoldoende structurele middelen hebben om de structurele risico's te dekken.
Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen.

Onvoorzien
Soms wordt ook de post onvoorzien als structurele weerstandscapaciteit gezien. In Heerde is de post onvoorzien voor het jaar 2024 geraamd op €50.000,-.
In feite is deze post bedoeld om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen. Voor bepaling van de weerstandscapaciteit is onvoorzien daarom niet meegenomen.

Incidentele weerstandscapaciteit
Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. De incidentele weerstandscapaciteit valt samen met de Algemene Reserve, reserve Grondexploitatie en egalisatiereserve Afvalstoffenheffing.

De Algemene Reserve is bedoeld om risico's in de gewone exploitatie op te vangen en de Reserve Grondexploitatie die van de grondexploitatie.

De geraamde reservepositie ten behoeve van de risico's is €12 miljoen per 1 januari 2024.

Stille reserves
Er zijn op dit moment geen stille reserves bekend in het belang van deze paragraaf.

Conclusie weerstandscapaciteit
Structureel:
De totale structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald op de ruimte die Heerde heeft in zijn OZB-tarieven tot artikel 12 norm, zijnde €1.047.000,-.

Incidenteel:
De incidentele weerstandscapaciteit heeft een omvang van €12 miljoen en is aanwezig in de Algemene Reserve, reserve Grondexploitatie en reserve afvalstoffenheffing.

Risicobeheersing

Deze paragraaf bevat de top 11 risico's (volgorde van groot risico naar klein).

In de top 11 is aangegeven:

- Omschrijving (van het risico);
- Hoogte van het risicobedrag (alleen boven de €50.000,-);
- Wijze van berekening;
- Beheersing van het risico.

  Voor sommige risico's is het moeilijk een risicopercentage te berekenen. Dat is dan aangegeven. Toch wordt er dan een risicobedrag berekend zodat voorzichtigheidshalve in de reservepositie wel rekening wordt gehouden met tegenvallers.

1. Algemene Uitkering

<u>Omschrijving</u>
Een belangrijk risico vormt de stabiliteit van onze belangrijkste bron van inkomsten: de Algemene Uitkering. Deze Algemene Uitkering is een onderdeel van het gemeentefonds. Het gemeentefonds betreft 65% inkomsten ten opzichte van het totaal baten van de exploitatie. Gemeenten zijn afgelopen jaren geconfronteerd met diverse opkomende taakstellende kortingen zoals de forse korting in verband met het niet doorgaan van de afschaffing van het BTW-compensatiefonds, opschalingskorting grote gemeenten en de korting Onderwijshuisvesting. En nog steeds zijn er diverse onzekerheden met betrekking tot het correct ramen van de algemene uitkering. We benoemen:

- Het ingebouwde plafond BTW-compensatiefonds van €3,21 miljard;
- Uitname uit het gemeentefonds oplopend tot €975 miljoen voor lagere apparaatskosten in verband met opschaling tot 100-150 gemeenten in het jaar 2025;
- Steeds wisselende uitkeringsfactoren;
- Ontwikkelingen in accressen, afhankelijk van de uitgaven van het rijk;
- Aanpassingen van maatstaven en bijbehorende tarieven; Hier vinden soms behoorlijke schommelingen plaats;

- Aanzuigende werking in het sociaal domein door verlaging van het abonnementstarief;
- Ravijnjaar 2026. In het jaar 2024 komt er een evaluatie van het herijkte gemeentefonds. In samenhang wordt dan ook gekeken naar een nieuw financieringsstelsel met een nieuw belastinggebied met ingang van het jaar 2026. Voor nu zijn de accressen bevroren tot 2026 en komt mogelijk de opschalingskorting grote gemeenten in volle omvang weer terug.
- Het vallen van het kabinet en hierdoor uitstellen van keuzes rond het jeugddossier, nieuw financieringsstelsel voor gemeenten en opschalingskorting.

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op 906.000,-. Dit risico heeft zich niet voorgedaan. Er is €1,0 miljoen meer ontvangen dan geraamd vanwege late uitbetalingen via de September- en Decembercirculaire voor energietoelage, invoeringskosten Omgevingswet en een hogere Algemene Uitkering.

Hoogte van het risicobedrag
Wij berekenen het risico voor het maken van een juiste raming op €1.068.000,-.

Wijze van berekening
Van veel van de bovengenoemde risico's is het niet mogelijk een reële schatting te maken. Het risicobedrag is daarom berekend door het risico te schatten op 3% van de Algemene Uitkering van afgerond €35,6 miljoen.
Dit percentage is een langjarig gemiddelde van het accres. Accres is de jaarlijkse toevoeging aan het fonds dat in de pas loopt met de ontwikkelingen van de rijksbegroting.

Beheersing van het risico
Een individuele gemeente kan nauwelijks invloed uitoefenen op de hoogte van de uitkering. Vrijwel maandelijks ontvangt de gemeente specificaties waarin wijzigingen in maatstaven en tarieven staan. Deze ontwikkelingen worden goed in de gaten gehouden. Waar nodig zal een verklaring voor verschillen gezocht moeten worden en anders actie ondernomen moeten worden. Verder worden er jaarlijks minimaal drie circulaires uitgegeven waarin de nieuwste gegevens en ontwikkelingen staan. Op basis van deze circulaires kunnen gemeenten een nieuwe berekening maken van de Algemene Uitkering. Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van het programma Frontin Pauw. Via nieuwsbrieven geeft deze organisatie ook tips en belangrijke aandachtspunten mee voor de berekeningen. Naar aanleiding van deze nieuwe berekeningen wordt de begroting overeenkomstig aangepast.

2. Restrisico

Omschrijving
Wij hebben een organisatiebrede risicoanalyse gemaakt. Hieruit zijn diverse risico's benoemd en beschreven, Hieruit blijkt dat wij als gemeente diverse risico's lopen waarvan de financiële omvang niet is in te schatten. Voorbeelden hiervan zijn klimaatrisico's, ziekte van personeel en de gevolgen van een krappe arbeidsmarkt, gemaakte fouten door de organisatie (bijvoorbeeld door werkdruk of gebrek aan ervaring) in de uitvoering van het werk, frauderisico's, datalekken, + ICT en hack-risico's, aanbestedingsrisico's, drugsafval en ongevallen met gevaarlijke stoffen in de openbare ruimte, de kosten van jeugdzorg en WMO (waaronder AVSLH), ons streekarchief, niet terugbetalen van leningen door externe partijen, enzovoort. Het is goed om hiervoor een deel van ons spaargeld (de Algemene Reserve) opzij te zetten zodat we toch een buffer hebben om eventuele niet voorziene uitgaven te dekken.

Realisatie van het risico 2023:
Dit risico was nog niet beschreven in de begroting 2023.

Hoogte van het risicobedrag
Wij stellen het risicobedrag vast op €1.000.000,-.

Wijze van berekening
Van dit risico is geen berekening te maken omdat de hoogte niet is vast te stellen. Door €1.000.000,- hiervoor in te schatten houden we toch op deze manier rekening in onze reservepositie met onvoorziene omstandigheden zoals boven benoemd.

Beheersing van het risico
Veel van de bovengenoemde risico's zijn afhankelijk van externe factoren. Ze zijn daarom niet of nauwelijks te beheersen.

3. Loon en prijspeil

Omschrijving
De begroting 2024 is gebaseerd op het loon- en prijspeil van het jaar 2023. De salarissen zijn geraamd op basis van de CAO van 2023 verhoogd met het indexpercentage van 5,2% conform de Meicirculaire 2023. Voor de overige posten is eveneens het indexcijfer uit de Meicirculaire 2023 gehanteerd (3,1%). Er zijn geen extra stelposten meer in de begroting opgenomen voor het opvangen van overige prijsverhogingen/inflatiestijgingen. Wel is er voor 2024 nog een stelpost van €861.000,- beschikbaar voor de uitvoering van het collegeprogramma. Een reëel risico bestaat dat de kosten voor jeugdzorg en WMO, waaronder ook de AVSLH, hoger uit gaan vallen dan we op dit moment op basis van de huidige informatie die bekend is kunnen begroten. Dit laatste hebben we benoemd in het onderdeel "restrisico".

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op €260.000,-. Omdat de gemeentelijke uitgaven zich anders voor kunnen doen dan waar het Centraal Planbureau Index percentage rekening mee houdt, is het niet mogelijk om achteraf een zuivere berekening te maken van het daadwerkelijke gelopen risico.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag voor de loonkosten is €150.000,- en voor prijsstijgingen is dit €150.000,-.

Wijze van berekening
De berekening van het risicobedrag voor de loonkosten is gemaakt door 1% van de loonsom van €14.605.000,- te nemen. Dit bedrag is inclusief de overgang van personeel vanuit STP. inhuur derden en inclusief een indexeringspercentage van 5,2% voor de salarissen van het vaste personeel. De berekening voor de prijsstijgingen is gemaakt door 1% te nemen van de uitgaven aan derden, exclusief subsidies. Voor 2024 is dit een bedrag van €15.326.000,-.

Beheersing van het risico
Op de hoogte van loonkosten en prijsstijgingen heeft de gemeente geen invloed. De begroting wordt gebaseerd op de indexcijfers die het rijk afgeeft in de Meicirculaire van de Algemene Uitkering. Bij het opstellen van de voorjaars- en najaarsnota wordt de vinger aan de pols gehouden met betrekking tot deze ontwikkelingen en zo nodig de begroting aangepast.

4. Bedrijvenpark Hattemerbroek BV

Omschrijving
De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als ‘bovenregionaal’ bedrijventerrein.

Grondexploitatie
Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening geactualiseerd. De uitkomst (contante waarde) van de in maart 2024 opgestelde berekening is positief. De vaststelling van de grondexploitatie door de AVA was oorspronkelijk gepland op 19 april 2024, maar deze is uitgesteld naar 21 juni 2024.

Bestemmingsreserve
In de overeenkomst met de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV, die op 14 maart 2019 is ondertekend, is afgesproken dat wij bijdragen aan de financiering van het nieuwe op- en afrittenstelsel. De totale bijdrage is € 1 miljoen. Dit bedrag hebben wij beschikbaar in een aparte bestemmingsreserve. Van dit bedrag is in 2023 reeds 750k onttrokken. In 2024 zal het resterende bedrag van 250k worden onttrokken.

Garantstellingen
Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De huidige grondverkopen en grex laten een dermate positief beeld zien, waarbij de looptijd is aangepast van 2032 naar eind 2025, dat de langlopende lening in oktober 2022 volledig is afgelost. In 2023 is gebruik gemaakt van een kortlopende kredietfaciliteit waarbij de verwachting is dat er geen aanvullend gebruik gemaakt gaat worden van de kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze ontwikkelingen maken het mogelijk om het risico te verlagen van 10% van het bedrag waarvoor we garant staan naar 10% van de huidige kortlopende kredietfaciliteit ultimo 2023 (totaal € 9.000.000). Van de huidige kredietfaciliteit staat elke gemeente voor een derde deel van dat bedrag garant (€ 3.000.000).

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op €690.000,- , zijnde 10% van de langlopende lening. Hoewel de grondverkopen achterblijven bij de bijgestelde verwachting zoals opgenomen in de begroting 2023 van het bedrijvenpark H2O blijft het risico klein.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag is vastgesteld op €300.000,-.

Wijze van berekening
Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van de kredietfaciliteit bij financiers verleend. De langlopende lening is in 2022 volledig afgelost waarbij bedrijvenpark H2O gebruik maakt van een kortlopende kredietfaciliteit. De kortlopende kredietfaciliteit bedraagt ultimo boekjaar € 9 miljoen. Elke gemeente staat garant voor 1/3 deel van € 9miljoen zijnde € 3 mln. Het risicobedrag is 10% van deze € 3 miljoen.

Beheersing van het risico
Om de risico's te beheersen stellen we jaarlijks een risicomanagementrapportage op voor de betrokken gemeenten. Het Bedrijvenpark maakt jaarlijks een grondexploitatieberekening en een liquiditeitsprognose.

5. Inkomensdeel van de Participatiewet

Omschrijving
Het inkomensdeel van de Participatiewet is een post die we moeilijk kunnen beïnvloeden. Wettelijk is bepaald dat alle rechtmatige bijstandsaanvragen moeten worden gehonoreerd. Er kan geen invloed worden uitgeoefend op de hoogte van deze kosten. Het is een openeindfinanciering.
Inwoners die een beroep doen op bijstandsverlening voor levensonderhoud worden vanaf het eerste moment gestimuleerd om actief te (blijven) zoeken naar betaald werk. De inkomsten die de gemeente ontvangt ter dekking van de uitgaven heet het BUIG-budget. Dit wordt vastgesteld op basis van een macrobudget en voor de uitkeringen voor het grootste deel gebaseerd op de werkelijke uitgaven via een T-2 systematiek en voor een klein deel ook door een objectief verdeelmodel. Op basis van objectieve factoren en een statistische analyse wordt een schatting gemaakt wat gemeenten uit gaan geven aan uitkeringen. Ook de werkelijke kosten van de loonkostensubsidie van vorig jaar (T-1) tenslotte worden toegevoegd aan het BUIG-budget.
Als een gemeente minder uitgeeft dan dit model dan mag een gemeente dit verschil

houden, maar als er meer wordt uitgegeven is het tekort voor de eerste 7,5% voor eigen rekening en als blijkt dat er sprake is van een nog grotere overschrijding dan is nogmaals 2,5% van het BUIG budget voor eigen rekening. Als er sprake is van een grotere overschrijding wordt het meerdere vergoed door het rijk wanneer de gemeente haar beleid om inwoners aan werk te helpen op orde heeft en de aanvraagprocedure zorgvuldig is doorlopen. Dit is de zogenaamde Vangnetuitkering. Jaarlijks wordt, indien van toepassing, de notitie Vangnetuitkering Participatiewet waarin dit beleid is vastgelegd door de gemeenteraad vastgesteld.

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op €288.000,-. Zoals in de toelichting op de cijfers is aangegeven is de definitieve vaststelling van het BUIG budget €245.000,- hoger dan de voorlopige toekenning, zodat het risico zich niet heeft voorgedaan.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag wordt vastgesteld op €276.000,-. De gevolgen van het COVID-19 virus voor het inkomensdeel zijn nu nog niet in te schatten.

Wijze van berekening
Het risico wordt gebaseerd op 10% van het voorlopig BUIG-budget van het jaar 2024 van €2.756.000,-.

Beheersing van het risico
Het beheersen van het aantal uitkeringsgerechtigden is alleen mogelijk door een intensief beleid gericht op uitstroom. Dit vindt plaats bij het onderdeel Participatiewet Werk. Dit wordt uitgevoerd door Steun- en informatiepunt Stip en valt onder het beleidsveld Participatiewet Werk.

6. Eigenrisicodrager van politieke bestuurders

Omschrijving
Voor wethouders en burgemeester gelden andere regels dan voor gewone werknemers. Zij vallen valt niet onder de Wet verbetering poortwachter, de Ziektewet of de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de Gemeentewet en het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers staan enkele regels die van toepassing zijn. Na een wettelijke periode van wachtgeld kan een wethouder of burgemeester een aanvraag indienen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Door een (onafhankelijke) arbeidsdeskundige en verzekeringsarts wordt bepaald van welk percentage arbeidsongeschiktheid sprake is. Als sprake is van arbeidsongeschiktheid ontstaat er recht op een uitkering waarvoor wij als gemeente (automatisch) eigenrisicodrager zijn met andere woorden deze dienen wij als gemeente zelf te betalen. In het meest extreme geval betekent dit dat wij als gemeente een arbeidsongeschiktheidsuitkering moeten betalen van 70% van de oorspronkelijke bezoldiging tot aan AOW-gerechtigde leeftijd. Bij overlijden van wethouders lopen we financieel risico voor het nabestaandenpensioen, aangezien wij als gemeente pensioenuitvoerder zijn. Reden genoeg om voor elke wethouder een overlijdensrisicoverzekering af te sluiten.

Realisatie van het risico 2023:
Dit risico was nog niet beschreven in de begroting 2023.

Hoogte van het risicobedrag
Wij schatten het risico in op €250.000,-.

Wijze van berekening
Het maximaal mogelijke risico bedrag is becijferd op €5 miljoen. Wij schatten het risico op 5%.

Beheersing van het risico
In het geval zich het bovenstaande voor gaat doen gaan we de lasten opnemen in de begroting. Op het moment de lasten zijn opgenomen is het geen financieel risico meer.

Voor het overlijdensrisico van de wethouders zijn we op zoek naar een verzekering om de risico's af te dekken.

7. Omgevingsvergunningen

Omschrijving
Het ramen van de legesinkomsten 2024 is dit keer fundamenteel lastiger dan in andere jaren dat het geval was. Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging in werking getreden. We worden hierdoor geconfronteerd met wet- en regelgeving die leidt tot een compleet ander inkomstenbeeld van leges waarvan we overigens sterk verwachten dat deze fors lager zal zijn. E.e.a. is behoorlijk complex.

Realisatie van het risico 2023:
Bij de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op €84.000,-. In werkelijkheid heeft zich het risico niet voorgedaan. Er is €144.000,- meer ontvangen dan geraamd.

Hoogte van het risicobedrag
Wij stellen het risicobedrag vast op €193.000,-.

Wijze van berekening
Voor het jaar 2024 is de raming opbrengsten omgevingsvergunningen naar beneden bijgesteld naar €385.000,-. Het risicobedrag is berekend door 50% van deze €385.000,- als risico te zien. Dit percentage is naar boven bijgesteld (van 25% naar 50%) omdat de raming vanwege alle wijzigingen moeilijk is te onderbouwen, maar op deze manier wordt er in de reservepositie van de gemeente wel rekening gehouden met tegenvallers voor deze post.

Beheersing van het risico
Via de voorjaars- en najaarsnota worden de resultaten en de ontwikkelingen in beeld gebracht en wordt er op basis van de beschikbare informatie een extrapolatie gemaakt van de verwachte inkomsten, waarop het budget wordt aangepast.

8. Wonen in een geschikte woning (onderdeel van de WMO)

Omschrijving
Gemeenten hebben de wettelijke opdracht om de zelfredzaamheid en participatie van haar inwoners te bevorderen en ondersteunen, opdat de inwoner zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven wonen. De woning waarin de inwoner woont, moet geschikt zijn om in te wonen ondanks diens beperkingen.

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op €110.000,- In de Najaarsnota 2023 is €15.000,- bijgeraamd. Uiteindelijk zijn de verwachte uitgaven voor de woningaanpassingen hoger uitgevallen met €45.000,-.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag wordt vastgesteld op €125.000,-.

Wijze van berekening
Het risico wordt geschat op twee dure woningaanpassingen van €165.000,-. Aangezien er in de voorgaande jaren bijramingen hebben plaats gevonden is vanaf 2023 het budget opgehoogd met € 40.000,-. Het restant van €165.000,- min €40.000,- = €125.000,- wordt meegenomen als risico.

Beheersing van het risico
Dit risico is niet te beheersen. Langer thuis is een landelijk uitvoeringsprogramma waarin inwoners gestimuleerd worden om langer thuis te wonen als dan niet met verpleegzorg in huis. De WMO 2015 verplicht gemeenten, in een situatie waarin een cliënt niet zelf zorg kan dragen voor een geschikte woning, ondersteuning te bieden bij het realiseren van een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte. De ondersteuning is erop gericht een cliënt in staat te stellen de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren. Er wordt uitgegaan van een ‘wooncarrière’,

waarbij de woning wordt aangepast aan de levensfase. Daarbij mag er vanuit worden gegaan dat in redelijkheid rekening wordt gehouden met bekende beperkingen, ook wat betreft de voorzienbare ontwikkeling van die beperkingen. Als uit de beoordeling van het college blijkt dat het wonen in een geschikt huis ook is te bereiken via een verhuizing, dan heeft dit de voorkeur. Dit is uiteraard alleen aan de orde als verhuizen de goedkoopst adequate oplossing is.

9. Exploitatie begraafplaatsen

Omschrijving
Heerde heeft 4 begraafplaatsen waarvan Wapenveld en Engelmanskamp in Heerde het meest worden gebruikt. In het verleden is ongeveer 90% van de graven het onderhoud voor onbepaalde tijd afgekocht. Voor dit deel zullen er geen inkomsten meer zijn. terwijl de jaarlijkse kosten wel langzaam stijgen. Daarnaast wordt er gezocht naar oplossingen voor de begraafplaats Wapenveld waarvan alle graven binnen afzienbare tijd uitgegeven zullen zijn. De huidige tarieven worden als hoog ervaren en daar zal geen rek meer in zitten.

Realisatie van het risico 2023:
Dit risico was nog niet beschreven in de begroting 2023.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag wordt vastgesteld op €122.000,-.

Wijze van berekening
Op basis van de huidige cijfers wordt een jaarlijks tekort berekend van €122.000,-. In de praktijk lijkt dat de exploitatie jaarlijks nog redelijk sluitend is, maar dat komt door het hoge bedrag van de afkoopsom. Ook wordt iets vaker afgekocht dan verwacht kan worden. Mogelijk komt dat doordat er soms wordt besloten om af te stappen van een jaarlijks te betalen bedrag voor het onderhoud en toch te kiezen voor een afkoopsom. Het tekort wordt nog steeds jaarlijks gedekt uit de reserve afkoopsommen. Deze reserve "zweeft" al jaren tussen 1 en 1,2 miljoen euro.

Beheersing van het risico
Het risico is niet te beheersen. De tarieven zijn al erg hoog en daar zit geen rek meer in. Mogelijk dat in de toekomst de algemene exploitatie van de gemeente toch moet bijdragen in de tekorten van de exploitatie begraafplaatsen.

10. Grondexploitatie

Omschrijving
De grondexploitatie is een onderdeel van de totale gemeentelijke exploitatie. Het is een activiteit waar veel geld in omgaat en veel risico’s gelopen worden. In de nieuwste MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie) zijn vier gemeentelijke complexen opgenomen die in uitvoering zijn (zie ook de paragraaf Grondbeleid). Bij het vaststellen van de jaarrekening 2023 wordt het complex Bovenkamp II met een winst van bijna €49.000,- afgesloten. In 2023 is het nieuwe complex Centrumplan Heerde geopend. De raad heeft hiervoor op 2 oktober 2023 een grondexploitatie voor vastgesteld.

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico ingeschat op €127.000,-. Zoals in de paragraaf Grondexploitatie is opgenomen is in het jaar 2023 afgesloten met een negatief resultaat van €712.000,-,

Hoogte van het risicobedrag
A. Risico’s in complexen:
Reeds lopende complexen (vakterm is “IEGG in exploitatie genomen gronden”)
Over het totaal van de vier complexen met een boekwaarde van €1.192.000- wordt een risicobedrag berekend van gemiddeld 0,3%. Het risicobedrag is €4.000,-.

B. Overige risico's zoals:
Niet nakomen van verplichtingen door derden op grond van exploitatieovereenkomsten, Gewijzigde omstandigheden na vaststelling exploitatiebijdragen;

Calculatierisico's;
De overige risico's worden bepaald op €100.000,-.

Benodigd weerstandsvermogen Grondexploitatie A + B is €104.000,-.

Wijze van berekening
Bij grondexploitaties die in exploitatie zijn genomen (IEGG) wordt de geactualiseerde grondexploitatieberekening als basis genomen voor de risicoberekening. In deze exploitatieberekening wordt een reële schatting gemaakt van de kosten, verkoopprijzen en fasering van de verkoop van de gronden. Deze schatting wordt onder andere gemaakt door het uitgiftetempo van de te verkopen gronden te beoordelen, de ontwikkelingen van marktomstandigheden te bekijken zoals de doorstroming op de huizenmarkt, hoogte van hypotheekrente, en maatregelen van hypotheekverstrekkers enz.
Het risico wordt bepaald met behulp van de Monte-Carlo methode. De optelsom van alle risico's van alle complexen wordt hierboven onder "hoogte van het risicobedrag" vermeld. De berekeningen zijn om strategische redenen niet openbaar.

Beheersing van het risico
Om de risico's te beheersen is het beleid dat de grondexploitatieberekeningen minimaal eenmaal per jaar wordt herzien. De resultaten van de berekeningen worden opgenomen in het MPG.

11. Afvalstoffenbegroting

Omschrijving
ROVA werkt aan een nieuwe systematiek (actualisatie boxenmodel) om tarieven uniformer en transparanter te maken. De huidige tarieven zijn veelal nog gebaseerd op historische data. Doel is dat gemeenten op basis van de actualisatie van het boxenmodel meer zicht krijgen op wat de dienstverlening kost, wat je krijgt en wat je daarvoor betaalt. Bevoorschotting en afrekening moeten transparanter en eenvoudiger worden. Invoering boxenmodel is een feit en leidt tot een aanzienlijke verhoging van de kosten van de afvalinzameling voor onze gemeente.

Realisatie van het risico 2023:
In de begroting 2023 werd dit risico geraamd op €90.000,-. Het transitiesaldo bedroeg €80.000,- bij de eindafrekening van 2023. Dit wordt nu nog niet bij ons in rekening gebracht. Zie verder onder beheersing risico.

Hoogte van het risicobedrag
Wij stellen het risicobedrag vast op €80.000,-.

Wijze van berekening
De eindafrekening 2023 is opgesteld volgens het nieuwe boxenmodel. Uit de berekening blijkt dat onze gemeente € 80.000,- te weinig betaald. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

Beheersing van het risico
De ROVA hanteert een overgangsperiode. De financiële gevolgen van de overgang naar het nieuwe boxenmodel worden in de overgangsperiode inzichtelijk gemaakt maar nog niet verrekend in de te betalen vergoeding aan ROVA voor de afvalinzameling. De overgangsperiode eindigt eind 2025. We vangen deze financiële gevolgen op door of het aanpassen van de tarieven van de afvalstoffenheffing of door aanpassingen van onze afval- en grondstoffeninzameling (zie over dit laatste de actieve raadsinformatie met nummer 2023-94).

Voor een overzicht wordt hier een tabel met alle risico's gepresenteerd:

	Resumé risico's				% van totaal baten
1	algemene uitkering	€	1.068.000	S	1,6%
2	restrisico	€	1.000.000	S	1,5%
3	loon en prijspeil	€	300.000	S	0,5%
4	bedrijvenpark Hattemerbroek	€	300.000	I	0,5%
5	inkomensdeel Participatiewet	€	276.000	S	0,4%
6	eigenrisicodrager politieke bestuurders	€	250.000	S	0,4%
7	omgevingsvergunningen	€	193.000	S	0,3%
8	wonen in een geschikte woning	€	125.000	S	0,2%
9	begraafplaatsexploitatie	€	122.000	S	0,2%
10	grondexploitatie	€	104.000	I	0,2%
11	afvalstoffenbegroting	€	80.000	I	0,1%
		€	3.818.000		5,7%

I = incidenteel risico
S = structureel risico

totaal structureel	€	3.334.000
totaal incidenteel	€	484.000
	€	3.818.000
totaal baten	€	66.535.593

Resumé risico's
In totaal becijferen we het structurele risico op €3.334.000,- en het incidentele risico op €484.000,-.

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit
Hieronder wordt in een tabel aangegeven hoe de risico's zijn in verhouding tot de weerstandscapaciteit. De conclusie is dat de weerstandscapaciteit structureel niet en incidenteel wel afdoende is.

Risico's		Weerstandscapaciteit	
		Structureel	
Structureel normale exploitatie	3.334.000	1.047.000	ruimte OZB tot art. 12 norm
		Incidenteel	
grondexploitatie, bedrijventerrein			
bedrijvenpark Hattemerbroek	300.000	10.743.000	algemene reserve
grondexploitatie	104.000	1.120.000	reserve grondexploitatie
afvalstoffenbegroting	80.000	201.000	egalisatiereserve afvalstoffenheffing
totaal incidenteel	484.000	12.064.000	

Structurele weerstandscapaciteit
De in deze paragraaf berekende structurele risico’s zijn €3.334.000,-. Afgezet tegen de €1.047.000,- ruimte die we nog hebben in onze OZB-tarieven tegen artikel 12 norm kan de conclusie getrokken worden dat die ruimte niet aanwezig is.
Maar, het ramen van deze risico’s moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het

is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen.

Incidentele weerstandscapaciteit
De in deze paragraaf berekende incidentele risico's zijn €484.000,-. Deze risico's worden afgedekt door de reserves van tezamen €12 miljoen. Zoals het overzicht laat zien is dit ruim voldoende.

Kengetallen en weerstandsratio

Kengetallen
Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (BBV), geeft aan dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen worden. De op te nemen kengetallen zijn: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. Doel is om het voor raadsleden eenvoudiger te maken om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente Heerde.

De kengetallen van de jaarrekening 2023 laten ten opzichte van 2022 een stabiel patroon zien. Er past een kanttekening voor de vergelijking van kengetallen tussen de begroting en de jaarrekening. Het kengetal van de jaarrekening kan positief gekleurd zijn omdat kengetallen wettelijk worden uitgedrukt in een cijfer van totaal baten. Deze kan bij de jaarrekening fors hoger zijn vanwege grondverkopen uit grondexploitaties en andere incidentele opbrengsten.

Kengetallen jaarrekening	Gelders gemiddelde begr. 2024	Jaarr. 2022	Begr. 2023	Jaarr. 2023
netto schuldquote	58%	43%	91%	45%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	41%	88%	41%
solvabiliteitsratio	33%	35%	27%	32%
structurele exploitatieruimte	1,45%	9%	0,57%	-0,6%
grondexploitatie	6%	2%	0%	2%
belastingcapaciteit	101%	116%	116%	116%

Referentie kengetallentabel van de provincie GLD	Gelders gemiddelde begr. 2024	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	58%	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	33%	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	1,45%	>0%	=0%	<0%
grondexploitatie	6%	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	101%	<95%	95-105%	>105%

Categorie A gemeenten worden als minst risicovol gezien.
Categorie B gemeenten scoren gemiddeld.
Categorie C gemeenten worden gezien als meest risicovol.

Toelichting:
1a. Netto schuldquote
De netto schuld geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de zwaarte van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De schuldquote is de laatste jaren gedaald en dat is gunstig. Ten opzichte van het jaar 2022 is deze iets toegenomen door een hoger bedrag aan vooruitontvangen bedragen. Onze gemeente scoort hier in de categorie 'goed'.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De manier waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende

gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dit verschil dat ook alle door ons verstrekte leningen worden opgenomen. De verstrekte leningen betreffen doorgeleend geld aan Vitens en aan de ROVA. Onze gemeente scoort hier in de categorie goed.

2. Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal onder de 20% als risicovol gezien en boven de 50% als veilig. Dit kengetal is in vergelijking met 2022 iets gedaald door lagere bestemmingsreserves. Onze gemeente scoort hier 'gemiddeld'.

3. Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. In de jaarrekening 2023 komt dit percentage uit op min 0,6%. Eén van de grootste oorzaken is dat wij voor de Noodopvang ontheemde Oekraïners ruim 5 miljoen ontvangen hebben aan baten en iets meer dan 3,6 miljoen aan uitgaven hebben gehad. Per saldo dus een incidentele baat. Tezamen met een flink aantal andere mutaties leid dit net tot een negatieve structurele exploitatieresultaat voor 2023.

4. Grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Het risicopercentage in onze gemeente is laag. De deelname van Heerde aan het gezamenlijk bedrijventerrein is hier niet meegerekend. Dit is namelijk niet een grondexploitatie van de gemeente zelf. Ten opzichte van het jaar 2022 is dit kengetal gelijk gebleven.

5. Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde, de rioolheffing en afvalstoffenheffing. Dit wordt afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in het voorafgaande jaar. Onze gemeente scoort een hoog kengetal voor de gemiddelde woonlasten.

Weerstandsratio
De weerstandsratio is een kengetal dat aangeeft in welke mate de gemeente in staat is om risico’s op te vangen. Dit kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Eenvoudig gezegd betekent dit: welk bedrag is berekend aan risico’s en welk bedrag is er om deze risico’s af te dekken. De conclusie van beide kengetallen is dat de risico’s ruim afgedekt worden door de reserves.

In dit overzicht worden conform advies rekenkamercommissie onderstaande twee kengetallen (en op advies van de audit over drie jaren) gegeven.

1. Dit weerstandsratio geeft de verhouding totale incidentele weerstandscapaciteit/het incidentele risico weer.
2. Dit weerstandsratio geeft de verhouding reserve Grondexploitatie/ risico grondexploitatie weer.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

			2023	2022	2021
Weerstandsratio 1 =	$\frac{12.064.000}{484.000}$	=	24,9	31,2	14,1
Weerstandsratio 2 =	$\frac{1.120.000}{104.000}$	=	10,8	8,8	8,1

Waardering	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Paragraaf Grondbeleid

Deze paragraaf gaat over de exploitatie van de (bouw)gronden die de gemeente in eigendom heeft –als ware de gemeente een bedrijf. De paragraaf hangt sterk samen met het programma Openbare Ruimte. In dat programma staan de beoogde maatschappelijke effecten en de lasten en baten. In deze paragraaf wordt het achterliggende beleid vanuit een meer financieel technisch perspectief beschreven, volgens de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast is er een relatie met de paragraaf Weerstandsvermogen. In die paragraaf staan onder andere de risico's van bouwgrondexploitatie in relatie tot het weerstandsvermogen.
Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, het bestemmingsplan wordt gewijzigd, bouwrijp wordt gemaakt en rioleringen en wegen worden aangelegd, om vervolgens de grond te verkopen voor de bouw van woningen of bedrijven.

Het volgende is van groot belang:

- Beoordelen van financiële haalbaarheid;
- Scenarioanalyse;
- Analyseren knelpunten en risico's;
- Uitgangspunten voor beheersing en bewaking.

Omdat er grote sommen geld in grondexploitaties omgaan heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de bepaling van de financiële risico's, zijn erg belangrijk voor de financiële positie van de gemeente.

Beleidskader
Het gaat in het grondbeleid om de ontwikkeling van gronden die in eigendom zijn van de gemeente. De mogelijkheden voor ontwikkeling worden beperkt door het planologisch kader, waarover meer in programma 3, (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat de gemeente in de paragraaf Grondbeleid:

- De visie neerlegt voor het grondbeleid;
- Aangeeft op welke wijze de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een prognose geeft van de resultaten van de grondexploitatie;
- Een onderbouwing geeft van de geraamde winstneming;
- Beleidsuitgangspunten formuleer omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

Grondbeleid
Wat is "grondbeleid"?
Onder grondbeleid wordt verstaan: "het op een zodanige wijze handhaven van het bestaand grondgebruik, dan wel het realiseren van gewenste veranderingen in dit grondgebruik, dat dit past in de door de gemeente geformuleerde doelstellingen in het kader van ruimtelijke ordening".

Beleidsintenties college
In mei 2022 hebben de fractievoorzitters van de raad en de collegeleden het Coalitieakkoord 2022-2026 "samen leven samen doen" ondertekend.
In dit akkoord is in het onderdeel "2. Ruimte, ondernemen en wonen maximaal en sociaal" de beleidsintenties opgenomen met betrekking tot de uitvoering de paragraaf Grondbeleid. De volgende intenties zijn uitgesproken:

- We bouwen voor onze inwoners.
Woningen voor jonge gezinnen en om doorstroom te bevorderen. We hebben

behoefte aan meer woningen: zowel koopwoningen als huurwoningen. Veel verschillende doelgroepen zoeken passende woonruimte. In Heerde proberen we de komende jaren zoveel mogelijk te laten bouwen. Daarbij geven we prioriteit aan woningen voor starters, jonge gezinnen en doorstromers. Dat doen we zowel bij het bouwen van koopwoningen, als bij het bouwen van huurwoningen. Om dit mogelijk te maken, passen we ons woonbeleid eerder aan dan we eigenlijk van plan waren.
Visie op wonen en zorg. Het liefst geven we mensen de mogelijkheid zo lang mogelijk thuis te wonen. Sommige inwoners kunnen alleen thuis blijven wonen als ze zorg krijgen. Aan welk soort woningen is in de gemeente Heerde dan behoefte? En hoe moet die zorg eruit zien? Met de uitkomsten van een onderzoek dat uitgevoerd wordt, ontwikkelen we daar ideeën over.
Extra woningen op nieuwe en bestaande plekken. Als je in je gemeente woningen laat bouwen, kan dat op twee manieren. 1. Door inbreiding: bouwen op plekken binnen de bebouwde kom. 2. Door uitbreiding: bouwen op plekken buiten de bebouwde kom. In de gemeente Heerde
willen we deze collegeperiode op een aantal plekken woningen laten bouwen. Inbreiding o.a. naast de MFA (multifunctionele accommodatie) in Wapenveld, in Veessen en in het centrum van Heerde. En uitbreiding aan de oostkant van Wapenveld en aan de zuidkant van Heerde. Bij alle bouwprojecten vinden we het belangrijk om goed aan te sluiten bij de plek waar gebouwd gaat worden. Bijvoorbeeld met aandacht voor groen, privacy en parkeren. We betrekken de omwonenden altijd zo goed mogelijk bij dit soort bouwprojecten.
Bouwen doen we samen. Als gemeente bouwen we meestal niet zelf. Wel maken we het anderen mogelijk om te bouwen. Die ander kan een projectontwikkelaar zijn, een corporatie of een particulier. In alle bouwprojecten willen we als gemeente graag partner zijn. En ondersteunen we grote en kleine ontwikkelaars als zij de omgeving willen betrekken bij hun projecten.

- We zorgen dat we meebewegen met de ontwikkelingen in de huizenmarkt.
Betaalbare woningen. De prijzen van woningen zijn hoog. Dat maakt dat mensen die eigenlijk graag in de gemeente Heerde zouden willen blijven wonen, soms noodgedwongen naar een andere gemeente verhuizen. Om als gemeente toch te zorgen dat woningen ook voor mensen met een lager inkomen betaalbaar blijven, gaan we nieuwe instrumenten ontwikkelen. Daarmee kunnen we beter sturen bij aanvragen van projectontwikkelaars.
Verhuur van particuliere woningen door woningcorporaties. Woningbouwcorporaties verhuren sociale huurwoningen. En soms bouwt een particuliere projectontwikkelaar woningen waarvan hij er een aantal als sociale verhuur aanbiedt. We zoeken uit of we de verhuur van die woningen via de woningcorporatie kunnen laten lopen. Dat doen we om meer zekerheid te krijgen dat sociale verhuur ook sociale verhuur blijft.
Wonen op vrijkomende boerenerven. Schuren slopen en er een huis terugzetten. Dat kan met de Rood voor Rood-regeling. We gaan deze regeling aanpassen. Dat doen we om het aantrekkelijker te maken om op een boerenerf woonruimte te maken. En zo krijgen we meer woningen op erven dan tot nu toe. De aanpassing van deze regeling mag geen gevolgen hebben voor werkende agrarische bedrijven.
Nieuwe wijze van vergunningverlening en bouwcontrole. Met de komst van de Omgevingswet en de wet. Kwaliteitsborging verandert de rol van de gemeente bij vergunningverlening. De eigen verantwoordelijkheid van de bouwer om goed te bouwen, is onder deze wetgeving groter. En de gemeente kijkt vooral achteraf of alles goed gegaan is. We bereiden onze ambtenaren voor op deze nieuwe rol. En we ontwikkelen een andere manier om onze dienstverlening in rekening te brengen.

Kwantitatieve opgave wonen
In september 2018 is de gemeente Heerde toegetreden tot de Cleantech Regio. Gelijk na onze toetreding is de Regionale Woonagenda Cleantech Regio 2019–2023 vastgesteld, waaraan de gemeente Heerde zich geconformeerd heeft. In deze woonagenda zijn een aantal woonthema’s geformuleerd die regionaal opgepakt worden en er zijn

richtinggevende principes vastgelegd voor nieuwbouwplannen. In het najaar van 2020 is een addendum op deze woonagenda vastgesteld. De woningmarkt is immers zeer dynamisch. Daarbij zijn een drietal nieuwe woonthema's vastgesteld die regionaal opgepakt worden en zijn nieuwe afspraken gemaakt over het kwantitatieve woningprogramma per gemeente. Op 3 maart 2020 is onze lokale woonagenda (Woonagenda gemeente Heerde 2020 – 2023) vastgesteld door het college. Hierin staat onder andere de kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwprogrammering voor zowel de huur- als koopsector. In deze woonagenda is een volkshuisvestelijke richtlijn voor woningbouw opgenomen, als aanvulling op de Structuurvisie Heerde 2025 en toe te passen bij de leidraad voor nieuwe woningbouwinitiatieven. Inmiddels zijn er zowel regionaal als lokaal nieuwe afspraken gemaakt dan wel in voorbereiding. Vanwege de komst van de Nationale Woon- en bouwagenda halverwege 2022, waarin het Rijk voorschrijft dat er in Nederland in totaal 900.000 nieuwe woningen gerealiseerd moeten worden tot en met 2030, waarvan twee derde betaalbaar, moest elke regio aangeven (in een woondeal) hoeveel woningen zij hiervan voor rekening kunnen nemen. Op 8 maart 2023 is dan ook de regionale woondeal regio Stedendriehoek 2022 – 2030 ondertekend door alle partijen (rijk, provincie en gemeenten). Voor Heerde is de inzet om in totaal 1.010 nieuwe woningen te realiseren, waarvan twee derde in het betaalbare segment moet vallen (zowel koop als huur). Sturen hierop in (toekomstige) bouwplannen is essentieel. Met de komst van deze nieuwe woningbouwafspraken en het feit dat de woonagenda geactualiseerd moest worden, wordt er nu gewerkt aan het opstellen van een Volkshuisvestelijk programma. Dit is een nieuw instrument op grond van de Omgevingswet. Met het Volkshuisvestelijk programma worden de Woonvisie Heerde 2015 - 2025 en de Woonagenda gemeente Heerde 2020 – 2023 geactualiseerd en er wordt tevens een visie op wonen en zorg (verplichting vanuit het rijk) in opgenomen. Naar verwachting wordt in het tweede kwartaal van 2024 het Volkshuisvestelijk programma vastgesteld.

Programma kostenverhaal en verevening
Het grondbeleid is met de komst van de Omgevingswet in beweging. De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid stonden eerder beschreven in de Uitvoeringsparagraaf. De Uitvoeringsparagraaf is een document, dat jaarlijks werd vastgesteld door de gemeenteraad en de uitwerking van de Structuurvisie betreft. In de Notitie Grondzaken 2017, versie 2018 werden vervolgens de hoofdlijnen uit de Uitvoeringsparagraaf praktisch vertaald. Dit document heeft als doel om bestuurders, de ambtelijke organisatie en burgers, inzicht te geven in de keuzes die de gemeente Heerde maakt ten aanzien van de grondeigendommen en het bijbehorende instrumentarium. In het tweede kwartaal van 2024 zal de Omgevingsvisie worden vastgesteld. Met de komst van de Omgevingsvisie, komt de structuurvisie te vervallen. Hoofdstuk 6.5 van de Omgevingsvisie gaat over Kostenverhaal en grondbeleid en vervangt de Uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie. Daarnaast wordt er op dit moment gewerkt aan het programma kostenverhaal en verevening, waarin de beleidskaders verder worden uitgewerkt. Binnen het programma Kostenverhaal wordt er naar verwachting gewerkt vanuit drie notities: notitie kostenverhaal, notitie grondpolitiek en notitie grondzaken.

Startersleningen
In 2013 en 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de van de provincie ontvangen subsidiegelden op grond van de Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw 2007 – 2010 (de SGW-gelden) volledig in te zetten voor het verstrekken van startersleningen. Bij raadsbesluit van 6 juli 2015 is de maximale hoogte van de starterslening vastgelegd op 20% van de verwervingskosten met een maximum van €20.000. De maximale verwervingskosten, exclusief kosten koper, zijn vastgelegd op €200.000. De leningen worden beheerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Sinds de invoering van de starterslening in 2013 zijn er 26 leningen verstrekt. De laatste jaren zijn de aanvragen om een starterslening echter sterk afgenomen. Reden hiervoor is dat de maximale verwervingskosten van €200.000 niet meer aansluiten bij de huidige woningmarkt. Daarom is in 2023 de verordening starterslening gemeente

Heerde geactualiseerd. Op 26 juni 2023 heeft de gemeenteraad de nieuwe verordening vastgesteld. Hierin is onder andere de maximale aankoopsom voor nieuwbouwwoningen bijgesteld van €200.000 naar €244.649 en is een maximaal aankoopbedrag van €275.000 opgenomen voor bestaande woningen. Deze bedragen kunnen jaarlijks geïndexeerd worden. De actualisatie van de verordening starterslening heeft er inmiddels toe geleid dat er in het vierde kwartaal van 2023 twee nieuwe startersleningen aangevraagd en verstrekt zijn. Het budget om nieuwe aanvragen te behandelen is nog ruim voldoende.

Fonds Sociale Woning bouw
In september 2012 heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Heerde 2025 (hierna: Structuurvisie) vastgesteld. In de Structuurvisie is op hoofdlijnen bepaald op welke wijze het gemeentebestuur uitvoering wil geven aan het ruimtelijk beleid. Hierin is ook bepaald dat de gemeenteraad ieder jaar een separate uitwerking van de Structuurvisie vaststelt. In deze uitwerking zijn vooral onderdelen opgenomen die jaarlijks een heroverweging behoeven. De uitwerking wordt de Uitvoeringsparagraaf genoemd. Sinds de Uitvoeringsparagraaf 4.0 (2016) maakt ook het gemeentelijk grondbeleid onderdeel uit van de Uitvoeringsparagraaf, zodat ook het gemeentelijk grondbeleid jaarlijks bezien wordt of dit actualisatie of bijstelling behoeft.
In 2019 is de Uitvoeringsparagraaf 6.0 (inclusief de bijlage Bijdrage sociale woningbouw) vastgesteld. Door deze bijdrage wordt richting initiatiefnemers meer druk uitgeoefend om een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke opgave tot realisatie van 40% sociale woningbouw. Initiatiefnemers die binnen hun initiatief meer dan 40% sociale/goedkope woningen realiseren, kunnen mogelijk een bijdrage uit het fonds ontvangen. Daarnaast is het ook mogelijk een bijdrage te verkrijgen bij ontwikkelingen die betrekking hebben op herinrichten van bestaande gebouwen met een onrendabele top. Ook bij deze ontwikkelingen geldt dat het programma dient te bestaan uit sociale en/of goedkope koop woningen. Op dit moment zit er een bedrag van €108.000,- in het fonds Bijdrage sociale woningbouw.

Toekomstbestendig wonen lening
De gemeente Heerde wil inwoners ondersteunen bij het treffen van duurzame maatregelen in en aan de woning. Daarom heeft de gemeenteraad in december 2019 de ‘verordening toekomstbestendig wonen Gelderland, gemeente Heerde’ vastgesteld. Deze regeling biedt ons de mogelijkheid om tegen een relatief gunstige rente leningen aan inwoners te verstrekken voor het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de woning. Ten behoeve van de regeling heeft de gemeenteraad een bedrag van €500.000,- beschikbaar gesteld. De provincie Gelderland heeft de Toekomstbestendig wonen lening ontwikkeld en draagt voor de helft bij aan het budget. Daarmee was het totaal uit te lenen bedrag op 1 januari 2020 (toen de verordening van kracht werd) €1.000.000,-. Gedurende de afgelopen jaren is de interesse in en de bekendheid van de toekomstbestendig wonen lening stevig gegroeid. Dat heeft ertoe geleid dat het beschikbare bedrag van €1.000.000,- volledig is uitgeleend. Om de komende periode leningen te kunnen blijven verstrekken is er in de raadsvergadering van 12 december 2022 extra budget van €1.000.000 beschikbaar gesteld.

Financiële beschouwing
Eén van de financiële uitgangspunten bij grondexploitatie is naast het toerekeningsbeginsel en het realisatiebeginsel het toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel. Ook de BBV-notitie grondexploitatie gaat ervan uit dat dit principe wordt toegepast bij het opstellen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening. Baten en lasten moeten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, en uitgaven zijn gedaan ten opzichte van het totaalplan kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

In de BBV notitie Grondexploitatie worden richtlijnen gegeven en stellige uitspraken gedaan. Een paar stellige uitspraken zijn:

- Het startpunt van een nieuwe grondexploitatie gebeurt door een expliciet raadsbesluit met een grondexploitatiebegroting;
- De looptijd van een grondexploitatie is maximaal 10 jaar;
- Jaarlijkse herzieningen van grondexploitatiebegrotingen moeten door de raad worden vastgesteld;
- Er mogen alleen kosten aan de grondexploitaties worden toegerekend als die op de kostensoortenlijst staan van die van de BRO (Besluit Ruimtelijke Ordening);
- Tot en met de jaarrekening 2023 mag alleen werkelijke betaalde rente over het Vreemd Vermogen worden toegerekend aan de grondexploitaties. Met ingang van de jaarrekening 2024 is het weer mogelijk om rente vanuit de rente-omslagmethode toe te passen over de boekwaarden.

Vennootschapsbelasting (VPB)
Met ingang van 1 januari 2016 is de VPB-plicht gaan gelden voor onder andere de gemeentelijke grondexploitaties. Een belangrijke doelstelling van deze wet is een gelijk speelveld maken tussen de overheid en private ondernemingen. Wij hebben met de Belastingdienst overeenstemming bereikt over een vaststellingsovereenkomst (VSO). In de VSO zijn afspraken worden gemaakt over de te hanteren parameters, de methode van het bepalen van de openingsbalanswaarde en methode van winst berekenen. In grote lijnen werkt de Belastingdienst er naar alle gemeenten zo veel mogelijk gelijk te behandelen. De huidige stand van zaken geeft aan dat de geschatte fiscale winsten vanaf het jaar 2023 volledig gecompenseerd kunnen worden met de geleden verliezen van de jaren 2018 t/m 2021 en dat er geen VPB betaald hoeft te worden. Dit op basis van de aangifte van het jaar 2022. Dit beeld zal elk jaar getoetst gaan worden.

Reserve Grondexploitatie
Om weerstand te kunnen bieden aan risico’s en tegenvallers etc. beschikt de gemeente over een (bestemmings-)reserve Grondexploitatie. Zie hiervoor ook de paragraaf weerstandsvermogen. De reserve Grondexploitatie heeft een stand van €1.120.000,- per 1 januari 2024. Deze reserve is voldoende groot om de risico's op te vangen van de grondexploitatie. Ook is er een buffer aanwezig om risico's op te vangen voor mogelijke uitgaven voor toekomstige ontwikkelingen.

Resultaten complexen
Het jaar 2023 sluit met een negatief resultaat van €712.442,-. Dit is het saldo van winst en verliesnemingen van de 5 complexen. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het niet openbare MPG.

Boekwaarden van complexen

Uitgaven van de complexen Grondexploitatie in 2023

Overzicht 1	Verwerving	Plankosten	Bouw- en woon rijpmaken	Rentekosten	Grond-verkopen	Overig (winst/ afwaarderingen, subsidies, expl. bijdragen etc.)	Mutatie boekw. per 31-dec-23
IEGG in exploitatie genomen gronden							
Gebiedsontwikkeling Veldweg		15.747	25.883	1.552-	266.390-	199.299	27.013-
Bovenkamp II		12.137	77.700	880-		48.826	137.783
Industrieterr. Eeuwlandseweg Zuid		7.888		2.289		17.493-	7.316-
Industrieterr. Eeuwlandseweg Noord		15.307		11.159		1.157-	25.310
Centrumplan Heerde	426.553	335.088	46.614	695		1.128.671-	319.722-
totaal complexen in uitvoering	426.553	386.168	150.197	11.711	266.390-	899.196-	190.958-

Boekwaarden van de complexen Grondexploitatie per 31 december 2023

Overzicht 2	Verwerving	Plankosten	Bouw- en woon rijpmaken	Rentekosten	Grond-verkopen	Overig (winst/ afwaarderingen, subsidies, expl. bijdragen etc.)	Boekwaarde per 31-dec-23
IEGG in exploitatie genomen gronden							
Gebiedsontwikkeling Veldweg	21.282	228.894	242.550	72.187	1.693.542-	858.702	269.927-
Bovenkamp II	3.318.738	859.299	3.019.837	1.050.205	8.900.079-	652.000	0-
Industrieterr. Eeuwlandseweg Zuid	57.044	116.676	519.011	36.592	358.732-	2.072-	368.519
af voorziening voor verlies						359.378-	359.378-
	57.044	116.676	519.011	36.592	358.732-	361.450-	9.141
Industrieterr. Eeuwlandseweg Noord	787.327	303.178	218.044	464.878		1.157-	1.772.271
Centrumplan Heerde	426.553	335.088	46.614	695		185.597-	623.352
af voorziening voor verlies						943.074-	943.074-
	426.553	335.088	46.614	695	-	1.128.671-	319.722-
totaal complexen in uitvoering	4.610.944	1.843.136	4.046.056	1.624.557	10.952.353-	19.424	1.191.763

Toelichting op de complexen

In exploitatie genomen gronden:
Omdat deze paragraaf openbaar is zijn de gegeven toelichtingen minder uitgebreid dan in het niet openbare MPG.

Gebiedsontwikkeling Veldweg
De bedrijfskavels gelegen aan de Veldweg zijn reeds lange tijd verkocht. De openbare ruimte is woonrijp gemaakt. Van de 4 kavels gelegen aan de Eeuwlandseweg zijn er momenteel drie geleverd. De laatste kavel is in optie uitgegeven, de verwachting is dat deze in de loop van 2024 zal worden geleverd. Na de bouw van de laatste woning zal het gebied woonrijp worden gemaakt. De verwachting is dat de grondexploitatie eind 2025 kan worden afgesloten.

Bovenkamp II
Alle kavels in Bovenkamp II zijn verkocht, alle openbare ruimte is woonrijp gemaakt. De grondexploitatie wordt afgesloten per 31 december 2023.

Eeuwlandseweg Zuid
Er is nog één kavel in optie. Aangezien er nog geen zicht is op de uiteindelijke leveringsdatum van het perceel, is de grondexploitatie met 2 jaar verlengd. De verwachting is dat de afspraken voor die tijd kunnen worden afgerond en dat de grondexploitatie in 2026 kan worden afgesloten.

Eeuwlandseweg Noord
De eerste 4 woonwerkkavels aan de Zwolseweg zijn in de verkoop gezet. Hier hebben zich diverse belangstellenden voor gemeld. Alle kavels zijn inmiddels in optie uitgegeven. Na verkoop van de eerste 4 kavels zal de uitgifte van de overige 9 kavels worden voorbereidt.

Centrumplan Heerde
Het bestemmingsplan en de grondexploitatie zijn in oktober 2023 vastgesteld. De oude gemeentewerf en de woning Marktstraat 1a zijn gesloopt en de bouwrijpmaak werkzaamheden zijn aanbesteed. In de eerste helft van 2024 worden zowel de kavel voor het appartementengebouw van Triada geleverd als de kavels voor de grondgebonden woningen. Na de bouw van de woningen zal het gebied woonrijp worden gemaakt. De verwachting is dat de grondexploitatie in 2026 kan worden afgesloten.

MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie)
In een MPG worden de uitkomsten van de geactualiseerde grondexploitaties weergegeven. Het is een overzicht van de in exploitatie genomen projecten, uitgezet naar tijd, programma en geld. Doel is inzicht te verschaffen in:

- Uitgangspunten geactualiseerde grondexploitaties;
- De actualisatie van de exploitaties en prognoses;
- Afwijkingen ten opzichte van het programma;

- Financiële afwijkingen ten opzichte van het jaar ervoor;
- Verliezen, winsten en risico’s;
- Saldo;
- Tijdsplanning.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf beschrijft in hoofdlijnen de onderhoud– en beheerplannen voor de gemeentelijke kapitaalgoederen: wegen, riolering, gebouwen groen en water. In de beheerplannen staan de meerjarige onderhoudsprogramma's met de financiële middelen die daarbij horen, evenals het gewenste kwaliteitsniveau van de voorzieningen.
De gemeente Heerde beheert een groot oppervlak aan openbare ruimte, waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Hiervoor zijn wegen, riolering, bruggen, openbare verlichting, watergangen, groen, speelplekken, bos en gebouwen nodig. De kwaliteit en het onderhoud van deze kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau, het 'beeld' van de gemeente en de (jaarlijkse) lasten.
Het grootste deel van de werkzaamheden aan kapitaalgoederen komt voort uit de verantwoordelijkheden van de gemeente als eigenaar en beheerder van de publieke ruimte en van een aantal eigendommen.

Beleidskader
Paragraaf 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zegt dat de paragraaf over het onderhoud kapitaalgoederen in elk geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouw moet bevatten. Daarvan moeten het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting worden beschreven.

De beheerplannen
Riolering
In de gemeente Heerde ligt 248 kilometer hoofdriolering. Hiervan is 102 kilometer drukriolering of persleiding. De overige leidingen zijn vrij vervalleidingen, waarvan het grootste deel een gemengd rioolstelsel is. Eind 2021 is het Gemeentelijk Riolerings Plan 2021 t/m 2025 vastgesteld.

Wegen
De gemeente Heerde heeft 245 kilometer weg (exclusief onverharde weg) in beheer. De oppervlakte van deze verharding is 1.350.000 m2. Eenmaal per vijf jaar wordt het beheerplan geactualiseerd. Eind 2018 is een geactualiseerd beheerplan vastgesteld. Voor het onderhoud van wegen is er structureel een exploitatiebudget van €600.000,-, gebaseerd op het beheerplan 2018-2027 opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de areaaluitbreiding als gevolg van de Hoogwatergeul. Door de enorme prijsstijgingen van grond,- en brandstoffen is in 2023 eenmalige een extra onderhoudsbudget van € 280.000,- Het onderhoudsbudget is gebaseerd op de kwaliteitsvisie Openbare Ruimte op onderhoudsniveau C (de ondergrens van verantwoord beheer). Daarnaast is er voor de jaren 2023-2026 een investeringsbudget beschikbaar om wegen te vernieuwen.

Kunstwerken
De gemeente Heerde heeft in totaal 245 kunstwerken in beheer met een totale kapitaalswaarde van € 41,7 miljoen. De kunstwerken bestaan uit 5 houten bruggen, 47 betonnen bruggen, 3 kunststof bruggen, 4 viaducten, 144 duikers, 24 damwanden, 15 steigers, 1 tunnel, 1 trekpontje en 1 haven waar de gemeente eigenaar van is. De financiële gevolgen voor de instandhouding van deze kunstwerken zijn in beeld gebracht in het beheerplan kunstwerken 2019-2028; deze is vastgesteld in 2019. Het onderhoudsbudget is gebaseerd op niveau C (de ondergrens van verantwoord beheer) conform de door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsvisie Openbare Ruimte.

Watergangen
De gemeente beheert ongeveer 105 km watergangen met toebehoren als (kleine) duikers en beschoeiingen. Het beheer hiervan wordt zo uitgevoerd, dat dit een goede

waterafvoer bevordert. Voor de watergangen is geen beheerplan aanwezig. De lengte van de watergangen is bekend en voldoende om eenmaal per jaar het uitmaaien te laten uitvoeren.

Openbare verlichting
In de gemeente Heerde staan ongeveer 3.800 lichtpunten. Het huidige beheer richt zich op tijdige vervanging van lichtmasten en armaturen, waarbij het verlichtingsniveau wordt verbeterd en zo mogelijk het energieverbruik verminderd door de plaatsing van Led-armaturen. Het beleidsplan Openbare Verlichting is in 2015 geactualiseerd en vastgesteld en geldt voor de periode 2015-2025. Een nader beheerplan is niet nodig om onderhoud en vervanging uit te voeren.

Openbaar groen
De gemeente Heerde onderhoudt 169.135 m2 beplanting, 3.982 meter hagen, 2.861 are intensief gazon, 925 are bermen en ongeveer 17.840 bomen (inventarisatie 2018). Voor het onderhoud van het openbare groen is in 2013 een groenbeleidsplan vastgesteld. In 2015 is de kwaliteitsvisie openbare ruimte vastgesteld. Het budget is sinds 1 januari 2019 gebaseerd op het onderhoudsniveau C. Naast de groenelementen onderhoudt de gemeente ook 35 speelplekken en 4 speeltuinen, met in totaal 294 toestellen. Voor de speeltuinen worden de verplichte controles uitgevoerd en is de gemeente eindverantwoordelijk voor de onderhoudsstaat. Het onderhoudsniveau is gebaseerd op B omdat bij niveau C minder toestellen bruikbaar zijn.

Bos
De gemeente Heerde beheert zo’n 383 hectare bos en 147,5 hectare overige natuurgebieden. De bosvisie is eind 2020 geactualiseerd. Het bos heeft zowel een functie voor de natuur, de recreatie als houtproductie. De houtoogst vindt op een duurzame manier plaats, dit houdt in dat er niet meer wordt geoogst dan dat er jaarlijks bijgroeit. Jaarlijks wordt een beheerplan gemaakt.

Gebouwen
De gemeente is eigenaar van ruim 32 gebouwen (multifunctionele gebouwen, woonhuizen, gemeentehuis, sporthal, gymzalen, sportzaal, brandweerkazerne, diverse scholen en gebouwen op diverse begraafplaatsen).
Er is een Beheerplan 2015-2024 opgesteld. In 2019 is er een geactualiseerd beheerplan vastgesteld. Op basis van het beheerplan worden de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Dit gebeurt planmatig, doelmatig en efficiënt. Voorkomen dient te worden dat er (duur) achterstallig onderhoud moet worden uitgevoerd. Jaarlijks worden de gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd en volgt er een onderhoudsrapportage. Waar nodig worden vanwege het wettelijk kader gebouwen aangepast aan Arbo-eisen, brandveiligheid en gebruiksvergunningen.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een private- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft van een rechtspersoon of stemrecht heeft. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijtraakt ingeval van faillissement van de verbonden partij en /of als de financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen en de verwachte financiële en organisatorische ontwikkeling van die verbonden partijen.
Het verstrekken van subsidies aan instellingen valt niet onder het hier bedoelde begrip verbonden partijen, omdat geen sprake is van een bestuurlijke participatie en bij faillissement geen sprake is van juridische aansprakelijkheid.

Het gemeentebestuur (raad en college) van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of tezamen een samenwerkingsverband oprichten waarin bepaalde (gemeentelijke) taken en/of bevoegdheden worden ondergebracht. Dit samenwerkingsverband wordt een gemeenschappelijke regeling (GR) genoemd.

Beleidskaders
Artikel 15 van het BBV zegt dat de paragraaf betreffende de verbonden partijen tenminste bevat:

1. de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.
2. de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in.

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen en coöperaties (niet van toepassing);
- Stichtingen en verenigingen (niet van toepassing);
- Overige verbonden partijen.

3. de lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen is tenminste de volgende informatie opgenomen:

- Het openbaar belang dat ermee wordt gediend;
- Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- De eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen

Lucrato (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

Lucrato is het werkvoorzieningsschap waarin de gemeente Heerde participeert. Deze GR geeft uitvoering aan de Participatiewet (sociale werkvoorziening plus re-integratie).

Bestuurlijk belang

In GR-verband houden de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde toezicht. Vanuit elke gemeente is een collegelid afgevaardigd in het bestuur.

Financieel belang

De bijdrage die Lucrato ontvangt van de gemeente Heerde is gelijk aan de ontvangen rijksvergoeding voor het WSW-deel uit de Participatiewet. Het financieel belang, gerelateerd aan de SW-bijdrage, bedraagt 8%.

GGD Noord- en Oost Gelderland (vestigingsplaats Warnsveld)

Openbaar belang

De GGD Noord- en Oost Gelderland verzorgt de uitvoering van taken in het kader van de publieke gezondheid en hulpverlening. De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur. De stemverhouding is 1 stem per 10.000 inwoners; Heerde heeft 2 stemmen. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de GGD is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang bedraagt 2,5% voor 2023 (€330.000,-).

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland; VNOG (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

De Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland verzorgt de uitvoering van taken in het kader van de brandweertaken en de GHOR. De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de VNOG is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang voo 2023 bedraagt 2,02% (€1.000.000,-).

Omgevingsdienst Noord-Veluwe; ODNV (vestigingsplaats Harderwijk)

Openbaar belang

De Omgevingsdienst Noord-Veluwe is de uitvoeringsorganisatie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu(veiligheid).

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de ODNV zijn gebaseerd op de afgenomen taken; deze zijn in verschillende pakketten ondergebracht. Het financieel belang bedraagt voor de gemeente Heerde 5,2% voor 2023 (€331.000,-).

Plus OV (vestigingsplaats Lochem)

Openbaar belang

Plus OV verzorgt het WMO-vervoer (dagbesteding/dagbehandeling), leerlingenvervoer en vervoer van mensen die geen gebruik kunnen maken van eigen vervoer of openbaar vervoer.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan PlusOV zijn gebaseerd op het aantal vervoersbewegingen. Voor de verdeling van de vaste kosten geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang voor 2023 bedraagt 7,5% (€892.000,-).

Cleantech Regio (vestigingsplaats Twello)

Openbaar belang

Cleantech heeft als ambitie om in 2030 energie neutraal te zijn en werkt samen met diverse partijen, waaronder 8 deelnemende gemeenten, om dit doel te verwezenlijken.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de Cleantech regio zijn gebaseerd op het aantal inwoners. Het financieel belang bedraagt 4,2% voor 2023 (€57.000,-).

Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (vestigingsplaats Hattem)

Openbaar belang

De Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O voert namens en voor de deelnemende gemeenten, ondersteunende processen en uitvoeringstaken uit op het terrein van bedrijfsvoering, te beginnen met diensten op het terrein van ICT en automatisering.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O zijn gebaseerd op meerdere verdeelsleutels zoals inwoners, aantal accounts, werkplekken, etc. Het financieel belang bedraagt 34,3% voor 2023 (€878.000,-).

Beleidsvoornemens

Voor 2023 wordt geen generieke wijziging in het beleid ten aanzien van de verbonden partijen voorzien. Inmiddels vindt de bespreking en besluitvorming van de financiële stukken van alle verbonden partijen zoveel mogelijk plaats in één raadsvergadering. Hiermee is tegemoetgekomen aan de wens om meer duidelijkheid en eensluidendheid te creëren en ontstaat er een beter zicht op eventuele risico's.

Financiële gegevens

Verbonden partijen	Resultaat 2022	Resultaat 2021	Eigen vermogen 2022	Eigen vermogen 2021	Vreemd vermogen 2022	Vreemd vermogen 2021
Gemeenschappelijke regelingen						
Lucrato	-66.000	-285.000	3.113.000	3.109.000	3.960.000	4.384.000
GGD NOG	-487.000	77.000	2.656.000	2.912.000	8.787.000	10.226.000
VNOG	2.510.000	5.266.000	17.183.000	15.535.000	35.715.000	38.203.000
ODNV	503.000	575.000	713.000	785.000	1.608.000	879.000
PlusOV	55.000	24.000	576.000	410.000	4.631.000	6.879.000
Stedendriehoek	147.000	153.000	147.000	153.000	609.000	1.169.000
BVO H2O	-348.000	-292.000	-338.000	-232.000	2.587.000	2.671.000
Streekarchivariaat Epe, Hattem, Heerde	0	0	0	0	0	0
Overig						
BNG	300.000.000	236.000.000	4.615.000.000	5.062.000.000	107.459.000.000	143.995.000.000
Leisurelands	1.770.000	1.575.000	77.432.000	79.651.000	43.558.000	53.327.000
Rova N.V.	4.369.000	5.133.000	40.866.000	40.320.000	63.473.000	58.840.000
Stichting PrOo	-319.000	-700.000	3.551.000	3.869.000	4.657.000	4.561.000
Vitens N.V.	8.200.000	19.400.000	649.500.000	600.300.000	1.446.600.000	1.387.800.000

Paragraaf Lokale heffingen

Lokale heffingen

Portefeuillehouder: wethouder Wolbert Meijer

Algemeen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de heffingen die de gemeente Heerde oplegt aan burgers, bedrijven en recreatieondernemers. De paragraaf geeft daarnaast informatie over het heffingenbeleid, de geschatte inkomsten, de hoogte van de heffingen, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

Beleid

Wat wilden we bereiken?

Bij het bepalen van de tarieven voor gemeentelijke belastingen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- In principe worden de gemeentelijke belastingen jaarlijks met niet meer dan het inflatiepercentage verhoogd.
- Voor producten en diensten hanteren we zoveel mogelijk kostendekkende tarieven.

Hieronder staat in het kort hoe we omgaan met deze uitgangspunten in het kader van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).
Voor 2023 is het indexpercentage bepaald op 2,4%.
De tarieven voor de begraafplaatsrechten, leges, marktgelden, onroerendezaakbelasting en rioolheffing zijn voor 2023 ten opzichte van de tarieven voor 2022 met het indexpercentage verhoogd. In 2023 is het tarief voor de toeristenbelasting niet verhoogd.
Het tarief voor het vastrecht van de afvalstoffenheffing is met € 10,00 verhoogd inclusief de indexatie van 2,4%.
De tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn kostendekkend gemaakt, rekening houdend met de (op basis van het BBV) vastgestelde uurlonen en overhead.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Met de volgende heffingen betaalt de gemeente specifieke kosten:

- Afvalstoffenheffing voor het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval.
- Rioolheffing voor het beheer van de gemeentelijke riolering.
- Leges voor vergunningverlening.
- Begraafplaatsrechten voor kosten van de gemeentelijke begraafplaatsen.

De inkomsten uit de onroerendezaakbelastingen, toeristenbelasting en marktgelden gebruiken we als algemeen dekkingsmiddel.

Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijke inkomstenbron van de gemeente, naast de inkomsten uit het gemeentefonds en de specifieke inkomensoverdrachten van het Rijk. Sommige lokale heffingen zijn een algemeen dekkingsmiddel zoals de onroerende zaakbelastingen (OZB) en de toeristenbelasting. Andere lokale heffingen dekken specifieke kosten zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing en begraafplaatsrechten.

Waardering onroerende zaken

Volgens de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) zijn gemeenten verantwoordelijk voor de taxatie van onroerende zaken (gebouwen en grond). De WOZ-waarde is het bedrag dat een object zou kunnen opbrengen op de waardepeildatum. De vastgestelde WOZ-waarden worden via beschikkingen bekendgemaakt. Gemeenten, waterschappen en de rijksbelastingdienst gaan uit van dezelfde WOZ-waarde. De waarde

van woningen en niet-woningen stellen we ieder jaar opnieuw vast. Voor het belastingjaar 2023 is de waardepeildatum 1 januari 2022. Eventuele veranderingen aan een object, door bijvoorbeeld verbouw of aankoop van grond in 2022, zijn in de WOZ-waarde betrokken. In dat geval is het object niet getaxeerd naar de situatie op 1 januari 2022, maar naar de toestand op 1 januari 2023. Dit laatste heet de toestandspeildatum. De waarden van woningen op de waardepeildatum 1 januari 2022 zijn gemiddeld met ongeveer 21,9% gestegen ten opzichte van de waardepeildatum 1 januari 2021. De waarden van niet-woningen zijn gemiddeld met 2,7% gestegen.
De Waarderingskamer is een onafhankelijk orgaan dat controleert of gemeenten de Wet WOZ goed uitvoeren. Volgens de Waarderingskamer voert de gemeente Heerde de Wet WOZ goed uit. De gemeente ontvangt hiervoor als waardering vier sterren. Dit algemene oordeel is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. We hebben ook voldoende maatregelen getroffen voor adequate aansturing en kwaliteitsbeheersing van de werkzaamheden. De Waarderingskamer heeft toestemming gegeven om de WOZ-beschikkingen voor 2023 te versturen. Eind januari 2023 verstuurden we deze aan de belanghebbenden.
In 2023 is een mutatiedetectie voor de BAG en de WOZ uitgevoerd, waarbij via luchtfoto's onder meer vergunningvrije bouw is opgespoord. Deze gegevens zijn verwerkt in de BAG en de WOZ-administratie.

Binnen 6 weken na dagtekening kunnen belanghebbenden bezwaar indienen tegen de WOZ-beschikking. Inwoners is gevraagd eerst contact met de gemeente op te nemen alvorens een bezwaarschrift in te dienen.

In 2023 is voor 474 objecten een bezwaarschrift tegen de WOZ-beschikkingen ontvangen (in 2022: 164. De bezwaarschriften in 2023 betroffen 460 woningen en 14 niet-woningen. Ook landelijk was er sprake van een toename van het aantal bezwaarschriften. Er is tegen 5,5 % van de WOZ-objecten bezwaar gemaakt. In 2022 was dit 1,9 %. Over 2023 zijn 14 beroepschriften ontvangen.

De percentages WOZ-objecten waarvan de waarde na bezwaar is verminderd zijn:

- Ten opzichte van het aantal objecten waarvoor het bezwaar is afgehandeld: 44,7 % (2022: 42,1%).
- Ten opzichte van het totaal aantal objecten: 2,5 % (2022: 0,8%).

De landelijke cijfers over de toekenning van de bezwaren over 2023 zijn nog niet bekend. Uit de cijfers van de Waarderingskamer blijkt dat voor de woningbezwaren het percentage in de periode 2020 - 2022 rond de 39% lag.

Belastingen

De gecombineerde aanslagbiljetten onroerende zaakbelastingen, het vastrecht voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn eind januari 2023 verzonden. De aanslagen afvalstoffenheffing voor de containerledigingen die in 2022 plaatsvonden zijn ook eind januari 2023 verstuurd. In geval van vertrek uit de gemeente of bij overlijden zijn de containerledigingen in 2022 in rekening gebracht. Voor de overige belastingsoorten gelden andere verzenddata. De belastingen zijn opgelegd in overeenstemming met de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen.
Bij de opstelling van de begroting 2023 en de verordening onroerende zaakbelastingen zijn de WOZ-waarden zo nauwkeurig mogelijk vastgesteld. Voor een aantal objecten is de waardering daarna nog afgerond.
Toeristenbelasting heffen we voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding door personen die niet zijn ingeschreven in de gemeente Heerde.

Wat zijn de gerealiseerde opbrengsten uit belastingen?
De volgende inkomsten zijn in 2023 uit lokale heffingen ontvangen.

Bedragen * € 1.000

Lokale heffingen				
Belastingsoort	**Begroting primair**	**Begroting na wijziging**	**Rekening**	**Verschil**
Omgevingsvergunningen	424	886	782	-104
OZB eigenaren woningen	3.947	3.862	3.855	-7
OZB eigenaren niet-woningen	786	786	767	-19
OZB gebruikers niet-woningen	478	478	468	-10
Toeristenbelasting	270	335	331	-4
Totaal	**5.905**	**6.347**	**6.203**	**-144**

Wat zijn de gerealiseerde opbrengsten uit rechten?

Voor het verrichten van diensten en het leveren van producten rekenen we kostendekkende tarieven. In de tarieven van de rioolheffing en de begraafplaatsrechten houden we rekening met kosten van groot onderhoud en vervanging in de toekomst. In onderstaande tabel zijn de ontvangen rechten zichtbaar.

Bedragen * € 1.000

Lokale heffingen				
Belastingsoort	**Begroting primair**	**Begroting na wijziging**	**Rekening**	**Verschil**
Afvalstoffenheffing	1.829	1.829	1.816	-13
Begraafplaatsen	511	511	551	+40
Rioolheffing	1.526	1.526	1.551	+25

Totaal	3.866	3.866	3.918	+52

Kostendekkendheid

Bedragen * € 1.000

Kostendekking Afvalstoffenheffing		
Berekening	**Begroting**	**Realisatie**
Overzicht kosten		
Kosten taakveld Afval	1.610	1.616
Kosten taakveld Wegen	27	17
Kosten gemeentelijke belastingen	30	30
BTW (investeringen en exploitatielasten)	307	308
Totale kosten	**1.974**	**1.971**
Opbrengst heffingen (incl. oninbaar en vermindering)		
Afvalstoffenheffing	1.829	1.816
Vergoeding inzameling	145	177

Totale opbrengst	**1.974**	**1.993**
Dekkingspercentage	**100 %**	**101 %**
Dotatie voorziening Afval ter egalisatie tarief		22

Het beleid is om voor de afvalstoffenheffing maximaal 100% kostendekkend te zijn. Het tarief van de afvalstoffenheffing wordt geëgaliseerd door de voorziening afval. Begroot was een dotatie aan de voorziening afval van € 0,00. In werkelijkheid is de dotatie € 22.308,98 geworden vanwege een hogere vergoeding voor het inzamelen van plastic afval. Bovenstaand schema geeft aan dat de opbrengsten vanuit de afvalstoffenheffing lager uitvallen dan begroot. Een oorzaak hiervan is dat door de invoering van diftar onze inwoners minder vaak hun restafval container aanbieden voor lediging.

Bedragen * € 1.000

Kostendekking Rioolheffing		
Berekening	**Begroting**	**Realisatie**
Overzicht kosten		
Kosten taakveld riolering	1.406	1.612
BTW (investeringen en exploitatielasten)	188	206
Totale kosten	**1.594**	**1.818**
Opbrengst heffingen (incl. oninbaar en vermindering)		
Rioolheffing	**1.517**	**1.543**
Aansluitingen	**9**	**8**

Totale opbrengst	**1.526**	**1.551**
Dekkingspercentage	**96%**	**85%**
Onttrekking voorziening Riool ter egalisatie tarief	-68	-267

Het beleid is om voor de rioolheffing maximaal 100% kostendekkend te zijn. Het tekort of overschot wordt verrekend met de voorzienig Riolering. Begroot was een onttrekking aan de voorziening riolering van € 68.419 . In werkelijkheid is het een onttrekking geworden van € 267.331,95. De oorzaak hiervan is voornamelijk dat de energielasten zijn toegenomen en er meer kosten voor onderhoud gemaakt zijn.

Bedragen * € 1.000

Kostendekking Begraafplaatsen		
Berekening	**Begroting**	**Realisatie**
Kosten taakveld begraven	580	629
Totale Kosten	**580**	**629**
Opbrengst heffingen		
Rechten	511	551
Incidentele baten	0	121
Totale opbrengst	**511**	**672**
Dekkingspercentage	**88%**	**107%**
Mutatie reserve	-69	+42

Dit onderdeel betreft de kostendekkendheid van het ter aarde bestellen. Het tekort of overschot wordt verrekend met de reserve Begraafplaatsen. Begroot was een onttrekking aan de reserve van € 68.747. In werkelijkheid is het een dotatie geworden van € 42.389,51. Het aantal ter aarde bestellingen is lager dan begroot. In 2023 is het onderhoud meer afgekocht dan begroot waardoor de opbrengsten hoger uitvallen. In

2023 is er een incidentele baat als gevolg van het vrij laten vallen van een reserve. In 2023 zien we een toename van de kosten voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen.

Leges
We heffen leges voor een door de gemeente geleverde dienst. Aan enkele legestarieven zijn door de Rijksoverheid maximumtarieven gesteld. De verschillende tarieven voor 2023 zijn opgenomen in de tarieventabel bij de legesverordening. De opbrengsten zijn verantwoord bij de betreffende programma's. Binnen een groep van tariefsoorten mogen sommige tarieven hoger zijn dan de kosten, maar dan moeten we dat compenseren door andere tarieven. Bij de omgevingsvergunningen voor bouwen is sprake van deze zogenaamde kruissubsidiëring, bijvoorbeeld bij de leges voor kleine bouwwerken in relatie tot grote(re) bouwwerken.

Vergelijkend overzicht van de lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) geeft jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Deze atlas brengt de belastingen van gemeenten, provincies en waterschappen in kaart. Uit een analyse van de gegevens blijkt dat Heerde in 2023 met de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning op de 234e plaats staat (waarbij nummer 1 de laagste woonlasten heeft en nummer 352 de hoogste). In 2022 stond Heerde op de 250e plaats. De woonlasten in Heerde liggen € 47,00 boven het landelijk gemiddelde.

Woonlasten eigenaar	Landelijk			Heerde
	Laagste	Gemiddelde	Hoogste	
OZB woningen	0,0323%	0,0890%	0,2034%	0,1216%
OZB niet-woningen eigenaar	0,0689%	0,3145%	0,9646%	0,3084%
OZB niet-woningen gebruiker	0,0000%	0,2248%	0,5674%	0,2274%
Afvalstoffenheffing	€ 35	€ 329	€ 491	€ 257
Rioolheffing	€ 84	€ 213	€ 477	€ 175

Woonlasten eigenaar-bewoner	€ 652	€ 944	€ 1.874	€ 991

Voor 2023 zijn de gemiddelde woonlasten in de provincie Gelderland voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning berekend op € 940,00. In 2022 waren deze gemiddeld € 916,00 en in 2021 waren deze gemiddeld € 808,00.

In onderstaande tabel staan de woonlasten voor 2022 en 2023 van de gemeenten op de Noord-Veluwe voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning. In de gemeente Ermelo zijn de woonlasten het hoogst. De gemeenten Hattem en Heerde volgen op de tweede en derde plaats. In de gemeente Putten zijn de woonlasten het laagst, gevolgd door Nunspeet. In alle gemeenten, behalve in Ermelo, zijn de woonlasten ten opzichte van 2022 gestegen. In Harderwijk stegen de woonlasten het meest (met € 72,00). In Heerde stegen de woonlasten met € 18,00.

Woonlasten	2022	2023
Putten	€ 728	€ 746
Nunspeet	€ 767	€ 794
Harderwijk	€ 724	€ 796
Elburg	€ 828	€ 864
Oldebroek	€ 853	€ 878
Heerde	€ 973	€ 991
Hattem	€ 1.020	€ 1.070
Ermelo	€ 1.183	€ 1.143

In onderstaande tabel staan de woonlasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) in 2023 voor meerpersoonshuishoudens met een huurwoning in de gemeente Heerde, ten opzichte van de landelijke tarieven. De woonlasten voor huurders zijn in 2023 in Heerde € 89,00 lager dan het landelijk gemiddelde. De reden hiervoor is dat de rioolheffing in Heerde van de eigenaar wordt geheven en niet van de gebruiker. In de provincie Gelderland zijn de woonlasten voor huurders gemiddeld € 376,00.

Woonlasten huurder	Landelijk			Heerde
	Laagste	Gemiddelde	Hoogste	
Woonlasten huurder	€ 35	€ 346	€ 750	€ 257

In onderstaande tabel staan de tarieven OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens voor 2023 in de Noord-Veluwse gemeenten.

Belastingsoort	Elburg	Ermelo	Harderwijk	Hattem	Heerde	Nunspeet	Oldebroek	Putten
OZB woningen	0,0940%	0,1373%	0,0918%	0,1205%	0,1198%	0,0929%	0,1045%	0,0591%
OZB niet-woningen	0,3430%	0,6303%	0,4620%	0,6064%	0,5398%	0,3670%	0,5249%	0,3409%
Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 217	€ 222	€ 256	€ 257	€ 231	€ 288	€ 185
Rioolheffing	€ 215	€ 220	€ 147	€ 233	€ 175	€ 132	€ 152	€ 219

Invordering
Voor de invordering van de gemeentelijke belastingen is de Leidraad Invordering Gemeentelijke Belastingen gemeente Heerde van toepassing. Deze leidraad is in samenwerking met de gemeenten Hattem en Oldebroek opgesteld. Het invorderingsbeleid is in alle drie gemeenten gelijk.

Het beleid van de gemeente is om eerst een herinnering te sturen voordat overgegaan wordt tot dwanginvordering. In 2023 verstuurden wij voor de invordering van verschuldigde belastingen 349 aanmaningen en 154 dwangbevelen.

Kwijtschelding

In de gemeente Heerde is het mogelijk kwijtschelding van belastingen aan te vragen voor de afvalstoffenheffing en de onroerendezaakbelastingen.
Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen mogelijk in aanmerking voor kwijtschelding van afvalstoffenheffing. We verlenen kwijtschelding bij een inkomen van

100 % of minder van de bijstandsnorm. Hierbij vindt een vermogenstoets plaats.
Van belastingplichtigen die het voorgaande jaar kwijtschelding hebben gekregen worden inkomen, vermogen en bezittingen door de Stichting Inlichtingenbureau opgevraagd bij de Belastingdienst, het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Op basis van die gegevens bepalen we of deze belastingplichtigen voor kwijtschelding in aanmerking komen. Een vragenformulier invullen is dan niet nodig.
Sinds 2012 kunnen ondernemers, die op bijstandsniveau leven, eveneens kwijtschelding aanvragen voor privé-belastingschulden. Bij het bepalen van het recht op kwijtschelding wordt getoetst aan wettelijke bepalingen uit de Invorderingswet 1990 en de eigen beleidsregels. Sinds 2019 toetst het GBLT de kwijtscheldingsaanvragen voor de gemeente Heerde. Burgers hoeven maar één aanvraag in te dienen, waarna zowel voor het waterschap als voor de gemeente het recht op kwijtschelding wordt getoetst.
In onderstaand overzicht staat het aantal in 2022 en 2023 ontvangen en gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken. Het exacte bedrag van de kwijtschelding is bij het opstellen van deze paragraaf nog niet bekend, omdat de aanslagen voor deze ledigingen namelijk pas eind januari 2024 opgelegd zijn.

Belastingsoort	2022			2023		
	Aantal ontvangen verzoeken	Aantal toegekende verzoeken	Totaal bedrag kwijtschelding	Aantal ontvangen verzoeken	Aantal toegekende verzoeken	Totaal bedrag kwijtschelding
Afvalstoffenheffing	226	141	€ 35.111	207	120	€ 29.678

Onroeren deza akbelastin g	0	0	€ 0,00	0	0	€ 0,00
Total	**226**	**141**	**€ 35.111**	**207**	**120**	**€ 29.678**

Voor het jaar 2023 zijn er voor de afvalstoffenheffing 19 kwijtscheldingsverzoeken minder ontvangen dan voor het jaar 2022. Het aantal toegekende verzoeken is ten opzichte van 2022 gedaald.

Paragraaf Financiering

In deze paragraaf wordt de financieringsfunctie beschreven. De belangrijkste taak van de financieringsfunctie is om te zorgen voor voldoende liquide middelen zodat alle haar taken kunnen worden uitgevoerd. Het aantrekken van liquide middelen tegen zo gunstig mogelijke tarieven hoort ook bij deze functie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een liquiditeitsprognose. Overtollige middelen worden verplicht afgestort naar 's Rijks schatkist; uitzettingen mogen wel plaatsvinden naar andere lokale overheden.

Conform artikel 18 lid 1 van de Financiële verordening gemeente Heerde 2023 conformeert het college zich bij de uitvoering van deze financieringsfunctie aan de richtlijnen en kaders zoals die opgenomen in de Wet fido en in het Treasurystatuut gemeente Heerde 2021. Gelet op deze kaders doet het college in deze paragraaf verslag van:

- De ontwikkelingen;
- De kasgeldlimiet;
- De renterisiconorm;
- Het drempelbedrag schatkistbankieren;
- De liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte;
- De rentevisie;
- De rentekosten en -opbrengsten;
- Het renteschema.

Beleidskader
De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) en de Gemeentewet zijn kaderstellend voor deze paragraaf. De Gemeentewet regelt de samenstelling, inrichting en bevoegdheid van het Gemeentebestuur. In de Wet fido staan de regels voor het financieringsbeleid voor gemeenten. De Wet hof moet ervoor zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt blijft tot 3%.

Het gemeentelijk beleid is opgenomen in artikel 2 van het Treasurystatuut. Hierin staan de volgende doelstellingen beschreven:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico’s zoals renterisico’s, koersrisico’s, kredietrisico’s en liquiditeitsrisico’s;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

Liquiditeitsontwikkeling
Het financieringstekort is afgedekt met langlopende geldleningen. De verwachting is dat er medio 2025 weer geld moet worden aangetrokken, mits er in de tussentijd geen (investering)uitgaven worden gedaan die nu (nog) niet in de begroting zijn opgenomen. De rente is in 2023 fors gestegen. Dit is in de begroting afgedekt door voor het financieringstekort rekening te houden met een rentepercentage van 3,5%.

De BBV-richtlijnen dwingen een realistische renteraming af. Wanneer de werkelijke rentelasten meer dan 25% afwijken van de geraamde rentelasten dan is het verplicht om de taakvelden hiervoor bij de rekening te corrigeren.

Kasgeldlimiet
De rente onzekerheid voor de korte termijn wordt uitgedrukt in de kasgeldlimiet. Voor 2023 bedraagt deze limiet €4.486.000,- (8,5% van het begrotingstotaal). Het is niet toegestaan om voor langere tijd (> 3 achtereenvolgende kwartalen) deze limiet te overschrijden door 'rood' te staan of dit tekort af te dekken met kort vreemd geld (< 1 jaar). De oplossing is dan om een langlopende lening (> 1 jaar) af te sluiten (consolideren). Wanneer het overschrijden van de kasgeldlimiet van tijdelijke aard is dan mag van bovenstaande regel worden afgeweken mits de toezichthouder van de provincie hiervoor goedkeuring verleend.

Periode	Kasgeldlimiet	Gemiddelde netto vlottende schuld	Overschrijding / onderschrijding
1e kwartaal 2023	4.485	-19.170	23.655
2e kwartaal 2023	4.485	-17.854	22.339
3e kwartaal 2023	4.485	-21.174	25.659
4e kwartaal 2023	4.485	-21.185	25.670

Renterisiconorm
De rente onzekerheid voor de lange termijn wordt uitgedrukt in de renterisiconorm. Het percentage voor de renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Spreiding van de looptijd van de leningen en/of leningen afsluiten waarbij jaarlijks wordt afgelost verkleinen de kans op een overschrijding van de renterisiconorm.

	Renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	8.420.000	7.820.000	7.445.000	5.770.000
3	Renterisico (1+2)	8.420.000	7.820.000	7.445.000	5.770.000
4	Renterisiconorm	10.552.410	10.822.154	11.147.288	11.126.273
5a	Ruimte onder de renterisiconorm	2.132.410	3.002.154	3.702.288	5.356.273
5b	Overschrijding van de renterisiconorm	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	52.762.051	54.110.771	55.736.441	55.631.365
4b	Percentage regeling	20	20	20	20
4	Renterisconorm (4a*4b/100)	10.552.410	10.822.154	11.147.288	11.126.273

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de renterisiconorm de komende jaren niet wordt overschreden.

Schatkistbankieren
Het is verplicht om overtollige liquide middelen over te hevelen naar Rijks schatkist (schatkistbankieren). Wel mag er een bedrag aan liquide middelen in 'eigen beheer' worden gehouden; het zogenaamde drempelbedrag. Dit drempelbedrag is een percentage van 2% van het begrotingstotaal met een minimum van €1 miljoen. In onderstaand overzicht is te zien dat het drempelbedrag niet is overschreden in 2023.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2023			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.055.241**	**1.055.241**	**1.055.241**	**1.055.241**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**203.019**	**251.942**	**218.464**	**219.850**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	852.222	803.299	836.777	835.391
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	52.762.051			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	52.762.051			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag	1.055.241			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	18.271.678	22.926.741	20.098.733	20.226.228
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	203.019	251.942	218.464	219.850

Liquiditeitsprognose, banken en leningen

In 2023 zijn er 2 liquiditeitsprognoses opgesteld; een prognose op hoofdlijnen en een detailprognose. Deze prognoses geven een globale inschatting van de in- en uitstroom van liquide middelen (cashflow). Het is een belangrijk hulpmiddel voor het eventueel aantrekken en uitzetten van gelden (financieringsbehoefte).
De gemeente Heerde heeft met drie banken een relatie. De BNG (Bank voor Nederlandse Gemeenten) is de huisbank. Daarnaast heeft de gemeente een rekening bij de Rabobank en bij de ING-bank.
Het gebruik van contante geldmiddelen is beperkt tot de legeskas bij Burgerzaken.
Het saldo van de langlopende geldleningen die de gemeente Heerde heeft afgesloten is per 1 januari 2023 €55.115.000,-. Op deze leningen wordt jaarlijks lineair afgelost. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 0,80%.

Rentevisie en -kosten

Rentevisie kan kortweg worden omschreven als de toekomstverwachting over de renteontwikkeling, zowel op de geldmarkt (< 1 jaar) - als op de kapitaalmarkt (> 1 jaar). Hoe verder deze periode in de toekomst ligt, hoe moeilijker het is om hierover een voorspelling te doen. Na een korte, forse stijging is de rente op dit moment vrij stabiel. Verwacht wordt dat de rente in 2024 weer licht zal dalen.

Gemeenten (en dus ook de gemeente Heerde), hebben regelmatig behoefte aan geld. Dit houdt verband met de voor de gemeenten geldende financiële richtlijnen waarbij de lasten van de investeringsuitgaven worden gespreid over de jaren waarin de investering wordt afgeschreven. De geldstroom heeft hierdoor pieken en dalen terwijl de exploitatie veel gelijkmatiger verloopt. Hierdoor is het noodzakelijk om investeringen te financieren (=er geldmiddelen voor ter beschikking te krijgen). Daarnaast is er soms een financieringsbehoefte omdat er een tekort ontstaat in de rekening van baten en lasten; bijvoorbeeld doordat de lopende inkomsten achterblijven bij de uitgaven. Om in de financieringsbehoefte te voorzien kunnen er interne financieringsmiddelen (reserves) en externe financieringsmiddelen (leningen/rekening-courant krediet) worden ingezet. Door

het inzetten van externe financieringsmiddelen (vreemd vermogen) ontstaan er rentekosten.

De rentekosten over het lang vreemd vermogen bedroegen voor 2023 €441.000,-.. Doordat de gemeente Heerde in 2023 een financieringsoverschot had, is er ook rente ontvangen over het saldo bij de schatkist en als gevolg van uitzettingen bij andere overheden. Deze inkomsten bedroegen over 2023 €590.000,- Per saldo is er dus een financieel voordeel behaald uit de aangetrokken geldleningen. Dit is nog niet eerder voorgekomen en zal zich naar alle waarschijnlijkheid ook in 2024 herhalen. Op de overige uitzettingen (totaal €647.000,-) is eveneens een totaalbedrag van €162.000,- aan rente en dividend ontvangen.

Doordat het schatkistbankieren is ingesteld, kunnen eventuele overtollige gelden alleen nog worden uitgezet bij andere gemeenten/provincies of waterschappen. Overige overtollige middelen vloeien automatisch terug in de schatkist.

Renteschema
Conform de BBV-richtlijnen is onderstaand renteschema opgenomen. Dit schema geeft inzicht in de geraamde rentekosten van de gemeente Heerde en de toerekening ervan. Bij de jaarrekening 2023 worden de werkelijke rentekosten (e) en het renteresultaat (f) toegevoegd. Tevens vindt er dan een correctie/verlaging plaats van de toegerekende rente naar de producten zodat de afwijking tussen de werkelijke en doorberekende rentekosten uiteindelijk kleiner is dan 25%.

	Renteschema 2023			
a1.	Rentelasten over het lang vreemd vermogen		€ 441.483	
a2.	Rentelasten over het financieringstekort (2,00%)		€ -	
b.	Externe rentebaten		€ -494.243	
	Totaal door te rekenen externe rente		€ -52.760	
c1.	Rentelasten doorberekend aan Grondexploitatie	€ -11.711		
c2.	Rentelasten van projectfinanciering	€ -		
			€ -11.711	
	Door te rekenen externe rente aan de programma's (taakvelden)		**€ -64.471**	
d1.	Rente over eigen vermogen	€ -		
d2.	Rente over voorzieningen	€ -		
	Door te rekenen interne rente aan de programma's (taakvelden)		**€ -**	
	Totaal door te rekenen rente aan de programma's (taakvelden)			**€ -64.471**
e.	**Toegerekende rente aan de programma's (taakvelden) (renteomslag)**			**€ 82.380**
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**			**€ -146.851**

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deze paragraaf omvat de visie op de gemeentelijke bedrijfsvoering. Omdat bedrijfsvoering tot de verantwoordelijkheid van het college behoort en veelal opgedragen is aan de ambtelijke organisatie, beperkt deze paragraaf zich tot de hoofdlijnen.

Beleidskader
De verplichte paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft tenminste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. De gemeente Heerde probeert om, binnen de mogelijkheden van een kleine gemeente, de meest recente inzichten en werkwijzen op het gebied van planning & control, personeelsbeleid en informatievoorziening te volgen.

Management en organisatie
Het werken aan een beweging richting een 'omgevingsbewuste en ondernemende organisatie' is een aanhoudend proces. Immers, de samenleving verandert continue waardoor een gemeentelijke organisatie zich daarop voortdurend dient aan te passen. Daarbij gaat het o.a. om werkmethoden, procesinrichting, houding en gedrag om onze dienstverlening optimaal te houden. Een andere belangrijke constatering is dat gemeenten in toenemende mate financieel afhankelijk zijn van rijksmiddelen en gedrag van verbonden partijen. Individuele gemeenten hebben hierop nauwelijks (rijk) dan wel beperkt (verbonden partijen) invloed. Om desondanks financiële verrassingen te voorkomen, vraagt dit van de ambtelijke organisatie om een adequate monitoring van deze gemeentelijke uitgaven en inkomsten.

Tot slot worden de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt genoemd. Door het aantrekken van de economie ontstaat meer mobiliteit op de arbeidsmarkt. Dit wordt nog eens versterkt doordat landelijk sprake is van een toenemende scheve demografische verhouding (meer uitstroom dan instroom). Dit betekent dat onze organisatie voor de uitdaging staat hoe ze als kleine organisatie voldoende aantrekkelijk en inspirerend blijft zodat ze voldoende kwalitatief kan behouden resp. weet te werven.

Deze ontwikkelingen hebben naast de genoemde punten geleid tot een tweetal onderwerpen welke voort het management speerpunten zijn voor 2023.

1. We blijven onze dienstverlening (bejegening en proces) verbeteren zodanig dat de directe dienstverlening op het gemiddeld landelijk kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft.

2. We binden en boeien medewerkers: we houden, werven, ontwikkelen en laten medewerkers gaan zodanig dat de juiste medewerkers op de juiste plekken zitten en voldoende gefaciliteerd worden om hun werk goed te kunnen doen.

Interne beheersing

Ontwikkelingen op het gebied van 'Interne beheersing' binnen de gemeente

Rechtmatigheidsverantwoording
Op 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Conform deze nieuwe wet heeft de gemeente Heerde een eigen rekenkamer ingesteld. In de Verordening gemeentelijke rekenkamer gemeente Heerde 2023 zijn de taken en bevoegdheden van de rekenkamer vastgelegd, samenstelling hiervan is terug te vinden op de gemeentelijke website. In maart 2024 heeft de rekenkamer verslag uitgebracht over de in 2023 uitgevoerde activiteiten. Het in 2022 gestarte onderzoek naar het accommodatiebeleid van de gemeente Heerde is afgerond. Daarnaast is een evaluatie gedaan op de werking van de regio Stedendriehoek en is aangehaakt bij het DoeMee-onderzoek klachtenbehandeling van de NVRR. Beide onderzoeken zijn in 2023 uitgevoerd, afronding zal in 2024 plaatsvinden. De uitkomsten en aanbevelingen zijn met het college besproken.

Een tweede aanpassing als gevolg van de Wet versterking decentrale rekenkamers betreft de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening. Volgend hierop zou het college van burgemeester en wethouders vanaf het boekjaar 2023 in de jaarrekening zelf verantwoording afleggen over de financiële rechtmatigheid. Fundamentele bezwaren van de Algemene Rekenkamer hebben er echter toe geleid dat noodzakelijke wijzigingen in het Besluit accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) aangehouden zijn, zodat de rechtmatigheidsverantwoording niet volledig ingevoerd kan worden. Omdat de Gemeentewet al aangepast is en de gemeente Heerde de gemeentelijke verordeningen ook op de nieuwe situatie aangepast heeft, is in overleg met de accountant besloten de nieuwe werkwijze voort te zetten.
De controle op de financiële rechtmatigheid behelst binnen de gemeente drie aspecten:

1. Het begrotingscriterium: de baten en lasten van de gemeente blijven binnen de kaders van de begroting (inclusief wijzigingen) zoals door de gemeenteraad vastgesteld. In de financiële verordening bepaalt de gemeenteraad de weging van de geconstateerde afwijkingen;
2. Het voorwaardencriterium: de financiële beheershandelingen voldoen aan interne en externe wet- en regelgeving;
3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium: het college heeft voldoende maatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik en daaraan gerelateerd fraude te voorkomen. Hiermee wordt voorkomen dat door fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onterechte subsidies of uitkeringen worden betaald of te lage heffingen worden ontvangen;

Om een goed beeld te kunnen vormen van de financiële rechtmatigheid binnen onze gemeente in 2023 hebben wij risicogericht de processen geïdentificeerd waarbij financiële wet- en regelgeving een rol van betekenis speelt. Hierbij is gekeken naar de omvang van de financiële stromen binnen het proces en het inherente risico. In totaal zijn 9 processen geselecteerd, deze zijn opgenomen in het intern controleplan dat aan de interne controle (IC) werkzaamheden ten grondslag ligt. Het bijbehorende normenkader ligt vast in het controleprotocol, dat op 30 oktober 2023 door de raad is vastgesteld voor het controlejaar 2023. In het normenkader worden relevante artikelen vanuit interne en externe wet- en regelgeving nader toegelicht, dit vormt de basis voor de werkprogramma’s die wij gebruiken bij de IC werkzaamheden.

De medewerkers en leidinggevenden die deze processen uitvoeren, de zogenoemde eerste lijn, zijn verantwoordelijk voor de naleving van de geldende financiële wet- en regelgeving. Hiertoe zijn in de processen controleslagen en functiescheidingen aangebracht. In lijn met het intern controleplan voeren de interne controlefunctionarissen, de zogenoemde tweede lijn toetsingswerkzaamheden uit. De resultaten van de IC werkzaamheden leiden tot een onafhankelijk oordeel over de getoetste processen en geven de eerste lijn richting voor optimalisatie van het proces. Deze combinatie van werkzaamheden vormt de kern van de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording door het college. De accountant toetst vervolgens of het proces dat leidt tot de rechtmatigheidsverantwoording getrouw tot stand is gekomen en geeft op basis van deze werkzaamheden een getrouwheidsverklaring af. De rechtmatigheidsverklaring, die in voorgaande jaren ook door de accountant afgegeven werd, valt nu onder verantwoordelijkheid van het college. In 2023 is sprake van een overgangssituatie vanwege de hierboven genoemde bezwaren van de Algemene Rekenkamer. Op advies van het ministerie van BZK geeft de accountant een indirect oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening van de gemeente. De getrouwheidsverklaring bij de jaarrekening, waar de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel van is, vormt hier de basis voor.

Voorbereiding op de wetswijziging
Control heeft het college en de raad meegenomen in het proces naar deze wetswijziging. In het voorjaar van 2023 zijn presentaties gegeven aan de verschillende bestuurslagen

(Auditcommissie, als afvaardiging van uw raad en het college) en in het najaar is een toelichting op inhoud gegeven. Gedurende 2023 zijn de financiële verordening en de controleverordening aangepast op de nieuwe situatie. Deze zijn op 30 oktober 2023 vastgesteld door de raad, ook het eerder genoemde normenkader is op deze datum vastgesteld. Volgend hierop zijn notities rondom M&O en fraude opgesteld en door het college en/of de raad vastgesteld. In het Intern Controleplan zijn de te toetsen processen genoemd en heeft Control een plan van aanpak gemaakt op basis waarvan de financiële rechtmatigheid getoetst kan worden. Werkzaamheden die in het verleden door de accountant opgepakt werden, zijn in 2023 voor het eerst intern uitgevoerd.

Uitgevoerde werkzaamheden
In lijn met het Intern Controleplan 2023 heeft Control 9 processen getoetst op naleving van het normenkader. De bevindingen vanuit deze controles die de financiële rechtmatigheid raken en voor de gemeente Heerde materieel zijn, worden opgenomen in de rechtsmatigheidsverantwoording. In deze paragraaf volgt een toelichting op hoofdlijnen en wordt opvolging van de geconstateerde bevindingen beschreven. Ook de opvolging van de bevindingen uit het accountantsverslag 2022 van de accountant wordt hieronder nader toegelicht.
De concerncontroller deelt de resultaten van de interne controles en de bevindingen vanuit de rechtmatigheidsverantwoording in het MT. Ook worden de bevindingen van de accountant en uit de interne controles op hoofdlijnen met het college doorgesproken en landt opvolging hiervan via de gemeentesecretaris opnieuw in het MT.

Bevindingen controlewerkzaamheden 2023:

Subsidies
Uit de controle blijken bijzonderheden rondom de naleving van de Algemene Subsidieverordening Heerde 2020 met betrekking tot subsidieverleningen- en vaststellingen. De bevindingen hebben voornamelijk betrekking op het meermaals niet beslissen binnen de beslistermijn en het ontbreken van vereiste stukken voor beschikking. Dit leidt tot een verhoogd risico op onrechtmatige beschikking en vaststelling. In lijn met voorgaande jaren is sprake van niet financiële rechtmatigheidsfouten, deze worden daarom niet meegewogen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Sociaal domein
In lijn met voorgaande jaren ontstaat een onzekerheid omtrent de betrouwbaarheid van de ontvangen productieverantwoordingen vanwege het ontbreken van een accountantsverklaring bij kleine verantwoordingen en een verschil in materialiteit tussen de zorgaanbieder en de gemeente bij grote verantwoordingen. Met gerichte belacties in overleg met onze accountant hebben wij deze onzekerheden voldoende ondervangen. Er resteert een bedrag aan onzekerheid. Dit bedrag is opgenomen in het accountantsverslag.

Inkoop en aanbesteding:
Control heeft dit jaar een integrale spendanalyse uitgevoerd en constateerde dat 15 dossiers niet voldoen aan de Europese aanbestedingswet. De bevindingen hebben voornamelijk betrekking op inhuur van medewerkers en softwarecontracten voor de gemeente Heerde en het samenwerkingsverband met de gemeenten Hattem en Oldebroek (O&I). Omdat de fouten vanuit het samenwerkingsverband niet volledig ten laste van de jaarrekening van de gemeente Heerde vallen, is in onderstaande tabel het onderscheid opgenomen:

Eigen contracten		€ 1.124.426
Samenwerkingsverband H2O (O&I)	€ 744.641	

Aandeel Heerde		€ 255.305
Totale fout gemeente Heerde		€ 1.379.731

Afgerond gaat het om een onrechtmatigheid op het voorwaardencriterium van € 1.380.000,- (zie rechtmatigheidsverantwoording). Onderstaand volgt een toelichting op de bevinding en het verbetertraject ter vermindering van het risico op het ontstaan van deze onrechtmatigheden.

Eigen contracten
De geconstateerde fouten hebben grotendeels betrekking op inhuur. Bij de controle hebben wij vastgesteld dat voor veel trajecten gebruik wordt gemaakt van een DAS-procedure. Echter deze procedure wordt niet in alle gevallen juist toepast, hetgeen tot mogelijk onrechtmatige inhuur leidt. De geconstateerde fouten hebben voornamelijk betrekking op wezenlijke wijziging van bestaande overeenkomsten, hiervan is sprake bij een wijziging van 10% of meer in een lopende overeenkomst. Uit de controle blijkt dat diverse opdrachten door met name stijging van de tarieven meer dan 10% afwijken van de originele overeenkomst en ten onrechte niet opnieuw aanbesteed zijn. Ook zijn verlengingsopties niet altijd voldoende vastgelegd en constateerde Control afwijkingen tussen de contractueel vastgelegde en gefactureerde prijzen. De geconstateerde fouten zijn onder de aandacht gebracht van betrokkenen, daarnaast zal Control de aanbevelingen bundelen en aan de organisatie presenteren.

Naast de fouten rondom inhuur is geconstateerd dat de aankoop van een tractor met klepelmaaier ten onrechte enkelvoudig onderhands plaatsgevonden heeft. Dit dossier is geanalyseerd en wordt met betrokkenen besproken zodat herhaling voorkomen kan worden.

Factuurafwikkeling O&I
De facturen met betrekking tot het samenwerkingsverband O&I lopen door de financiële administratie van Heerde en waren op basis daarvan eveneens onderdeel van de uitgevoerde controle. De kosten worden conform verdeelsleutel ten dele doorbelast aan de gemeenten Hattem en Oldebroek. Het betreft hier de factuurafwikkeling van O&I (gastheergemeente Oldebroek). In deze facturen zijn aandachtspunten rondom met name inhuur en softwarecontracten vastgesteld. Deze zullen in 2024 opgepakt worden zodat de impact van fouten binnen deze facturen verminderd.

Belangrijkste openstaande bevindingen vanuit het accountantsverslag 2022:

1. Sociaal Domein – prestatielevering: Bevinding: Voor het aspect prestatielevering door de zorgaanbieders Jeugd en Wmo kan de gemeente Heerde niet volledig steunen op controleverklaringen van accountants van deze zorgaanbieders. Het leidt tot onzekerheden in de verantwoording.
   Actie: Wij werken aan een systeem van soft controls om de onzekerheden middels een vast proces te ondervangen. In 2023 was dit nog niet structureel van toepassing en zijn gerichte belacties uitgevoerd om voldoende zekerheid te krijgen over de levering van de prestaties.

2. Subsidieverstrekkingen – Bevinding: in de gemeentelijke verordening is opgenomen dat subsidies binnen 13 weken na ontvangst afgehandeld worden. Deze termijn worden niet gerealiseerd, hetgeen leidt tot een niet financiële onrechtmatigheid vanwege het niet naleven van de verordening.
   Actie: uit de controle over 2023 blijkt opnieuw dat termijnen onvoldoende nageleefd worden. De vakafdeling heeft hier kennis van genomen en heeft verklaard dat de middelen voor een efficiënte uitvoering tekortschieten. De

Interne Controle verwerkt de bevindingen in een rapportage en bespreekt deze in het MT.

Begrotingscriterium Rechtmatigheid
Naast de onrechtmatigheden binnen het voorwaardencriterium zijn er onrechtmatigheden binnen het begrotingscriterium vastgesteld. Deze hebben een omvang van € 3.162.000,-. (binnen dit bedrag had € 350.000,- betrekking op bestaand beleid).

In de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording is er per onrechtmatigheid een toelichting opgenomen waaruit deze onrechtmatigheid is opgebouwd en hoe deze is ontstaan. Hieronder zijn de onrechtmatigheden boven de rapporteringsgrens van > € 50.000,- weergegeven. Er is daarbij geen toelichting opgenomen op de onrechtmatigheden die zich voor hebben gedaan binnen het bestaande beleid en vallen binnen voornoemde bedrag van € 350.000,-.

Vastgestelde onrechtmatigheden begrotingscriterium:

Lasten	
Herijking jaarlijkse pensioenvoorziening	€ 966.000
Duurzaamheid	€ 62.000
Uitvoering beheerplan openbaar groen	€ 57.000
Streekarchivariaat	€ 53.000
Baten	
Ruimtelijke ontwikkeling	€ 118.000
Gemeentelijke accommodaties	€ 75.000
STIP	€ 64.000
WMO (MOBW)	€ 74.000
Personeelskosten	€ 437.000
Algemene uitkering	€ 1.021.000
Rente-inkomsten	- € 110.000

Het ontstaan van de onrechtmatigheden is terug te herleiden tot onderstaande 3 categorieën:

1. Gedurende het jaar was er geen mogelijkheid meer om de mutatie te verwerken in de laatste bestuursrapportage (NJN). Verantwoording vindt plaats in de eerstvolgende bestuursrapportage, de jaarstukken. Het gaat in deze dan om de kosten die samenhangen met streekarchivariaat, deels uitvoering beheerplan

openbaar groen, deels Ruimtelijke ontwikkeling, gemeentelijke accommodaties, STIP, WMO, Algemene uitkering, Rente-inkomsten en deels de personeelskosten.

2. De mutatie is ten onrechte niet (geheel) meegenomen in de laatste bestuursrapportage (NJN). Het gaat dan om de kosten die samenhangen met duurzaamheid, deels uitvoering beheerplan openbaar groen en deels Ruimtelijke ontwikkeling en deels de personeelskosten.
3. Technisch is het niet eerder dan na afloop van het boekjaar mogelijk om inzicht te krijgen in de stand per balansdatum. Het gaat dan om de herijking van de jaarlijkse pensioenvoorziening.
   Het streven is om m.n. in te zetten op het verbeteren van het inzicht in categorie 2, opdat een beter zicht bestaat op de uitnutting van de verschillende budgetten en er een tijdige bijstelling in de bestuursrapportages mogelijk is.

Planning en control

Inzicht in de overheadkosten
Kosten die niet rechtstreeks verband houden met het primaire proces worden apart in de begroting opgenomen onder de noemer 'Overhead'. Voorbeelden van deze kosten zijn: huisvestingskosten (gemeentehuis, -kantoor, -werf), facilitaire kosten, kosten van P&O, automatiseringskosten, MT en ondersteunende afdelingen. Kostendekkende exploitaties, grexen etc. worden verhoogd met een opslagpercentage voor deze overhead. Dit opslagpercentage wordt extracomptabel bepaald. De berekeningsmethodiek hiervan is vastgelegd in de financiële verordening.
Voor 2023 is het normale overheadpercentage vastgesteld op 52,26% (van het totaal van de apparaatskosten). Voor de kostendekkende exploitaties 'Riolering en Reiniging' wordt een percentage van 32,79% gehanteerd; voor de kostendekkende exploitatie 'Begraven' geldt een overheadpercentage van 24,54%.
Voor 2023 gelden de volgende uurtarieven voor de afdelingen (exclusief overhead):

	2023	**2022**
Management	€ 87,04	€ 82,56
Bestuur- en bedrijfsondersteuning en -advisering	€ 46,01	€ 41,92
Dienstverlening en informatiebeheer	€ 56,51	€ 51,77
Realisatie, onderhoud en beheer	€ 43,96	€ 40,25
Ruimte, ondernemen en wonen	€ 56,68	€ 54,78
Sociaal maatschappelijke verbinding	€ 59,18	€ 55,96

Beleidsindicatoren en kengetallen
Bij de desbetreffende programma's zijn beleidsindicatoren en kengetallen opgenomen. Deze informatie komt grotendeels van de website 'Waarstaatjegemeente.nl' en geeft tevens een vergelijk met de 'gemiddelde gemeente'. Iedere gemeente is verplicht om deze informatie in de begroting op te nemen zodat een onderling vergelijk mogelijk wordt.

Taakvelden i.p.v. functies
De budgetten zijn onderverdeeld in taakvelden en vervangen daarmee de IV-3 functies. Uitgangspunten voor deze taakvelden zijn herkenbaarheid, aansluiting op de

gemeentelijke praktijk en relevantie voor beleidssturing. In deze begroting is een aparte bijlage opgenomen met alle taakvelden en de daarbij behorende budgetten.

Meerjarenbalans op begrotingsbasis
Voor het bepalen van de financiële kengetallen (schuldquote/solvabiliteitsratio) en het EMU-saldo is er een 6-jarige Meerjarenbalans in de begroting toegevoegd (t-2 t/m t+3).

Gewijzigde rentetoerekening
Tenslotte zijn de regels voor de rentetoerekening aangescherpt. Rente die verband houdt met een taakveld moet hieraan zichtbaar worden toegerekend (voorheen maakte de rentecomponent onderdeel uit van de kapitaallasten). De berekende rentevergoeding over het eigen vermogen mag niet hoger zijn dan het gewogen rentepercentage van de langlopende- en kortlopende leningen. De gemeente Heerde heeft het advies van de commissie BBV overgenomen om geen rente meer toe te voegen aan het eigen vermogen. Hiermee behoren de 'geblokkeerde reserves' tot het verleden.

Personeelsbeleid
Onze organisatie heeft als doel medewerkers te binden en boeien en een aantrekkelijk werkgever te zijn. Hierop worden HR-instrumenten voortdurend geactualiseerd. We benutten en benadrukken de voordelen die het zijn van een kleine gemeente met zich meebrengt en laten dit steeds meer zien aan de buitenwereld (bijvoorbeeld door het organiseren van een Open Huis). We vullen de meeste vacatures in en daarnaast zetten we voor zittend personeel in op persoonlijke ontwikkeling, opleiding en inspirerende opdrachten. De werksfeer is goed, op sommige gebieden is de werkdruk hoog, zeker bij uitval en/of ziekte. Uiteraard is hier aandacht voor.

Formatie 2023: 159,42 FTE, inclusief griffie (peildatum 1-1-2019). In 2022 was de formatie 159,23 FTE.

Inkoop en aanbesteding

Onze inkooporganisatie in H2O-verband zet zich in op de rechtmatige, doelmatige en doeltreffende inkooptrajecten aan de hand van de volgende pijlers: inkoopmanagement, personeel, inkoopbeleid en -doelen, systemen en procedures, inkoopprocessen en inkoopresultaten.

De inkoopkalender wordt jaarlijks in overleg met management en decentrale inkopers geactualiseerd. Het overzicht dat hierdoor ontstaat biedt:

- Een kader om te kijken waar inkoopsamenwerking binnen H2O/ISNV of ander samenwerkingsverband mogelijk is om zodoende kennis en kosten te delen;
- De mogelijkheid om aan te geven welke vorm van inkoopbegeleiding (advies, inkoopcoördinatie of begeleiding gehele inkooptraject) gewenst is, zodat de juiste capaciteit en kwaliteit van InkoopH2O beschikbaar is;
- Inzicht in waar extra kansen liggen om beleidsdoelstellingen (social return, duurzaamheid, lokaal/MKB), naast de toepassing van de criteria zoals vastgelegd in het inkoopbeleid dat door de colleges van de H2O gemeenten is vastgesteld, in te vullen;
- Een overzicht van een aantal complexe en/of Europese H2O aanbestedingen waarbij de inkooporganisatie is betrokken;

In 2023 is inkoop o.a. betrokken geweest bij onderstaande complexe en/of Europese aanbestedingen:

Energie	Europees openbaar	H2O	Afgerond
Dierenopvang	Europees openbaar	H2O	Afgerond
Werkgeversaanpak	Europees openbaar	Hattem	Afgerond

Aanschaf, huur, installatie en onderhoud van printers	Meervoudig onderhands	Hattem	Afgerond
Aanleg van kinder- en foetusgrafveld	Meervoudig onderhands	Hattem	Afgerond
Verkeerskundige studie inrichting	Meervoudig onderhands	Hattem	Afgerond
Fietscampagnes	Meervoudig onderhands	Hattem	Afgerond
Financieel systeem	Meervoudig onderhands	Heerde	Afgerond
Onderhoud aan brand- en meldinstallaties	Europees niet-openbaar	Heerde	Afgerond
Onderhoud aan elektrotechnische installaties	Europees niet-openbaar	Heerde	Afgerond
Werktuigbouwkundig onderhoud gebouwen	Europees niet-openbaar	Heerde	Afgerond
VVE Voorschoolse educatie	SAS-procedure	Heerde	Afgerond
Sloop en bouwrijp maken MFA Wapenveld	Meervoudig onderhands	Heerde	Afgerond
Beveiliging Oekraïners	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Verkeerskundig advies	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Onderhoud wegmarkering	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Onderhoud elementenverharding	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Cameratoezicht	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Speelplekken	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Nadeelcompensatie	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond
Gymvervoer	Meervoudig onderhands	Oldebroek	Afgerond

De H2O colleges zijn sinds 2021 al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeenten. In 2023 – met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording – neemt het de expliciete verantwoordelijkheid en legt het hierover in de jaarrekening direct verantwoording af aan de gemeenteraad. Door dit kracht bij te zetten hebben de H20 gemeenten gekozen voor de aanschaf van een spendanalysetool om in 2024 de volgende stap te kunnen zetten om meer grip te krijgen op de (on)rechtmatigheid binnen de H2O gemeenten. Dit sluit aan bij de doelstellingen van ons inkoopbeleid.

Informatievoorziening
Verdergaande digitalisering en noodzaak tot het inrichten van efficiënte verwerkingsprocessen doen een blijvend, groot beroep op het niveau van automatisering en informatisering. De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek werken al een aantal jaar samen op deze gebieden. Om te kunnen blijven voldoen aan de (wettelijke) eisen voor de interne en externe informatievoorziening, is gezamenlijk door-ontwikkelen noodzakelijk. Hierbij heeft afgelopen jaar ook het uniformeren van de processen meer nadruk gekregen. Dit om efficiënt om te gaan met expertise op het gebied van bijvoorbeeld informatieveiligheid, functioneel beheer en informatiemanagement. Deze functies worden steeds meer ingericht als centrale (expert) teams in H2O verband om de kwetsbaarheid te verlagen en de kwaliteit te verhogen. Waar nodig wordt hierbij tijdelijk een beroep gedaan op externe expertise. De optie om de H2O samenwerking op het gebied van automatisering en informatisering uit te breiden met Nunspeet en Elburg is nog in onderzoek. De resultaten hiervan worden begin 2024 verwacht.
Het ontwikkelen van een informatievoorziening moet gestructureerd, in samenhang en planmatig plaatsvinden. Hiervoor is het meerjarig informatiebeleidsplan opgesteld. Besluitvorming op en communicatie van dit plan zal begin 2024 plaatsvinden. We kunnen

met onze schaalgrootte niet alles en zullen duidelijke keuzes moeten maken in wat we wel, niet of later doen. Hiervoor hebben we een proces ingericht waarbij de ontwikkelagenda van de informatievoorziening volgt uit de diverse programma's van onze organisaties. Hierbinnen moeten we prioriteren aan de hand van criteria en doelstellingen. Er loopt een aantal meerjarige projecten die vernieuwing van de toepassingen die de gemeente gebruikt om haar diensten te kunnen leveren en aan haar wettelijke taken te voldoen als resultaat hebben. Dit zijn onder andere het vernieuwen van de kernapplicatie voor verschillende domeinen, zaakgericht werken en het digitaal stelsel omgevingswet (DSO). Een belangrijke verandering die hiermee bereikt wordt is dat de gegevens straks niet alleen binnen de muren van de gemeente beschikbaar zijn maar ook steeds meer naar buiten gepresenteerd worden. Hiermee wordt tevens voldaan aan de toenemende regelgeving op dit gebied zoals de Wet open overheid (Woo), Wet elektronische publicaties (Wep) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Deze wetten hebben naast de vernieuwde Archiefwet impact op de informatiehuishouding. Gezien de omvang van deze projecten legt de uitvoering ervan een groot beslag op de verandercapaciteit van de organisatie maar is nodig om rechtmatig een toekomstbestendige digitalisering neer te zetten.

Informatiebeveiliging en privacy
Voor de drie H2O organisaties is verder gewerkt aan het verhogen van het privacy-volwassenheidsniveau en de informatiebeveiliging. Hiervoor is het informatiebeveiligingsbeleid en privacybeleid herzien en wordt er in het komende jaar verdere invulling aan dit beleid gegeven. Zo wordt bijvoorbeeld de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid); een set van organisatorische en technische beveiligingsmaatregelen die geïmplementeerd en beheerd dient te worden, stap voor stap ingevoerd.
Doorontwikkeling van het verwerkingsregister en een verhoogde aandacht voor privacybewustzijn binnen de organisatie heeft in 2023 opnieuw veel aandacht gekregen. DPIA's (Data Protection Impact Assessments) maken daar onderdeel van uit. Het in eigen beheer uitvoeren hiervan is opgepakt. Daarnaast is er, daar waar nodig, scherp toegezien op het opnemen van verwerkersovereenkomsten.
Kern van informatieveiligheid is los van alle denkbare maatregelen vooral een zaak van bewustwording en het gedrag van alle ambtenaren, collegeleden en raadsleden die met data van de gemeente werken. Er is in 2023 een nieuwe e-learning aangeschaft op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Dit draagt bij aan het verhogen van het bewustzijn van medewerkers.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering

Foutenherstel via correctie beginbalans per 01-01-2023

In de jaarrekening 2023 is een materiële fout hersteld ten aanzien van de activeerde applicaties M2A en Zaakgericht Werken met een effect van € 873.753. De oorzaak van de materiële fout is dat bij de controle van de jaarrekening 2023 is geconstateerd dat de in het verleden geactiveerde kosten voor de applicaties M2A en Zaakgericht Werken ten onrechte zijn geactiveerd. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat er sprake zou zijn van een On Premise oplossing (applicatie in eigendom van gemeente). Gaandeweg is dit veranderd in een zogeheten Software As A Service oplossing (SAAS), waarbij de applicatie geen eigendom is van de gemeente. Volgens de BBV voorschriften mogen implementatiekosten van SAAS applicaties echter niet worden geactiveerd. Het herstellen van de materiële fout heeft een effect van in totaal € 873.753 op de algemene reserve en is als correctie op het beginsaldo algemene reserve per 01-01-2023 verwerkt.

I. Activa
Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Indien in de vervaardigingsprijs de rente is opgenomen over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, dient te worden toegelicht dat deze rente is geactiveerd. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en/of eventuele beschikkingen over reserves voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft. De afschrijvingstermijn van kosten onderzoek en ontwikkeling bedraagt ten hoogste vijf jaar. De bijdrage in activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage, verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa
Economisch nut
De materiële vaste activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en/of bijdragen van derden (voor zover er een directe relatie bestaat met het actief).

Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
De materiële vaste activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en/of bijdragen van derden (voor zover er een directe relatie bestaat met het actief).

Maatschappelijk nut
De materiële vaste activa met een maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en/of bijdragen van derden (voor zover er een directe relatie bestaat met het actief). De geactiveerde investeringen in activa met een maatschappelijk nut zijn geactiveerd op basis van het gestelde in de verordening ex art. 212 dan wel op basis van afzonderlijke raadsbesluiten. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening ex art. 212. Indien hierop extra wordt afgeschreven wordt dit toegelicht.

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen uitgifteprijs van (eerste) uitgifte.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen leningen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen. Deelnemingen worden in afwijking hiervan gewaardeerd tegen marktwaarde, indien deze waarde lager is dan de verkrijgingsprijs. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar worden opgenomen onder de vlottende activa. Uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van langer dan één jaar worden gedurende de gehele looptijd onder de financiële vaste activa opgenomen.

Voorraden
Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs wordt een verliesvoorziening getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Voor bepaling van de winst wordt de voorgeschreven 'percentage-of-completion' methode voor het nemen van winsten gehanteerd.

De rente wordt berekend conform de BBV voorschriften. Het gehanteerde rentepercentage voor 2023 is 0,64%. Administratieve lasten en interne uren worden doorberekend op basis van de geraamde urenverdeling. Een uitgebreide toelichting over parameters is opgenomen in het niet openbare MPG.

Bij het vaststellen van de parameters kostenstijging en opbrengstenstijging wordt aansluiting gezocht bij de Outlook Grondexploitaties 2023 van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit adviesbureau stelt jaarlijks een advies op voor het toepassen van de parameters kosten- en opbrengstenstijging. Hierbij gebruikt Metafoor de meest recente jaarcijfers en prognoses van een aantal toonaangevende instanties, de meest recente marktinformatie en de gegevens uit de goed gevulde eigen database. De voorgestelde parameters zijn opgedeeld in verschillende categorieën: bedrijventerrein, kantoren en top-, midden- en basiswoningmarktgebied. Ook wordt er een minimaal en een maximaal percentage aangegeven.

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van de vorderingen in mindering gebracht.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

II. Passiva
Voor zover niet anders vermeld, zijn passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:
- Verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een

aantal begrotingsjaren.
De pensioenvoorziening (ex)bestuurders is gewaardeerd tegen contante waarde.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, vermindert met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende schulden
De vlottende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Onder 'baten' worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar op basis van de door de raad vastgestelde afschrijvingsmethoden/afschrijvingstermijnen.

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid exploitatie				
in €				
Programma	Totaal begrote lasten	Werkelijke lasten	Afwijking	Toelichten
1. Bestuur	7.801.342	7.973.680	-172.338	ja
2. Ruimte, wonen en ondernemen	19.706.605	17.702.247	2.004.358	nee
3. Sociaal maatschappelijk	26.876.260	26.920.936	-44.676	ja
4. Bedrijfsvoering	2.254.331	335.894	1.918.437	ja
5. Overhead	12.552.651	12.467.661	84.990	ja
6. Algemene dekkingsmiddelen	769.732	822.277	-52.545	nee
7. Onvoorzien	20.000	-	20.000	nee
Totaal	**69.980.921**	**66.222.695**	**3.758.226**	

1. Bestuur

De hogere lasten komen voort uit de fors hogere energiekosten voor de Noodopvang Oekraïne. Tevens is er een toename te zien in de griffie- en proceskosten.

2. Ruimte, wonen en ondernemen

De lagere lasten komen voort uit het onderdeel Duurzaamheid (€ 280.000). Voor de op- en afrit A28 is een lager bedrag uitgegeven dan geraamd (€ 158.000) omdat er geen BTW verschuldigd was over deze kosten. Tevens is er minder aan rentelasten doorberekend € 533.000. De lasten grondbedrijf zijn niet in de begroting opgenomen.

3. Sociaal Maatschappelijk

De lagere lasten komen met name voort uit een verminderde doorberekening van rentelasten. De lasten voor uitvoering van SPUK subsidies waren hoger dan begroot, maar worden gedekt door hogere baten.

4. Bedrijfsvoering

De werkelijke lasten zijn € 1.918.000 lager dan begroot. Dit komt met name door het voorlopig rekeningsaldo 2023 welke in de begroting is opgenomen.

5. Overhead

Met name de uitgaven voor ICT waren minder dan begroot.

Alle genoemde afwijkingen passen binnen het bestaande beleid en worden deels gecompenseerd door extra opbrengsten. Onrechtmatig maar telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Balans

Balans

Balans in €		31-12-2023	01-01-23	31-12-2022
VASTE ACTIVA				
1.1	Immateriële vaste activa	1.057.177	1.318.635	1.318.635
	- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	-	115.721	115.721
	- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.057.177	1.202.914	1.202.914
1.2	Materiële vaste activa	64.088.050	60.673.431	61.547.184
	- Investeringen met een economisch nut	39.950.715	37.432.588	38.306.341
	- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.492.689	12.266.276	12.266.276
	- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	10.784.646	10.114.567	10.114.567
	- In erfpacht uitgegeven gronden	860.000	860.000	860.000
1.3	Financiële vaste activa	2.682.460	1.664.270	1.664.270
	- Kapitaalverstrekking deelnemingen	6.000	6.000	6.000

Balans in €		31-12-2023	01-01-23	31-12-2022
VASTE PASSIVA				
	EIGEN VERMOGEN	30.162.464	30.520.967	31.394.720
6.1	Algemene reserve	10.743.407	9.573.929	10.447.682
6.2	Bestemmingsreserves	17.845.081	15.796.787	15.796.787
6.3	Resultaat	1.573.976	5.150.251	5.150.251
	VREEMD VERMOGEN	55.527.464	53.384.958	53.384.958
7	Voorzieningen	8.832.464	8.269.958	8.269.958
8	Vaste schulden			
	- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	45.945.000	43.615.000	43.615.000
	- Openbare lichamen	750.000	1.500.000	1.500.000

- Kapitaalverstrekking overige verbonden partijen	60.013		60.013		60.013	
- Leningen overige verbonden partijen	475.102		475.102		475.102	
- Overige langlopende leningen	2.141.345		1.123.155		1.123.155	
TOTAAL VASTE ACTIVA		***67.827.687***		***63.656.336***		***64.530.089***
VLOTTENDE ACTIVA						
2 Voorraden		1.191.760		1.382.718		1.382.718
- Onderhanden werken, waaronder bouwgrond in exploitatie	1.191.760		1.382.718		1.382.718	
3 Uitzettingen < 1 jaar		21.645.544		18.034.444		18.034.444
- Vorderingen openbare lichamen	2.542.315		4.857.569		4.857.569	
- Kasgeldleningen openbare lichamen	1.500.000		2.000.000		2.000.000	
- Rijks schatkist	17.045.193		10.684.305		10.684.305	
- Overige vorderingen	558.036		492.570		492.570	

TOTAAL VASTE PASSIVA		***85.689.928***		***83.905.925***		***84.779.678***
VLOTTENDE PASSIVA						
9 Vlottende schulden < 1 jaar		2.087.103		1.809.537		1.809.537
- Kasgeldleningen	-		-		-	
- Banksaldi	100		84		84	
- Overige schulden	2.087.003		1.809.453		1.809.453	
10 Overlopende passiva		6.949.539		3.856.693		3.856.693
- Nog te betalen bedragen	4.858.728		3.201.195		3.201.195	

4	Liquide middelen		241.117		255.277		255.277	- Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	2.036.613		608.157		608.157
	- Kassaldi	3.633		4.275		4.275		- Overige vooruitontvangen bedragen	54.198		47.341		47.341
	- Banksaldi	237.484		251.002		251.002							
5	Overlopende activa		3.820.462		6.243.380		6.243.380						
	- Vooruitbetaald aan publiekrechtelijke lichamen	1.040.825		534.992		534.992							
	- Nog te ontvangen bedragen	2.243.896		5.182.815		5.182.815							
	- Overige vooruitbetaalde bedragen	535.741		525.573		525.573							
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA			***26.898.883***		***25.915.819***		***25.915.819***	***TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA***		***9.036.642***		***5.666.230***	***5.666.230***
	TOTAAL GENERAAL		**94.726.570**		**89.572.155**		**90.445.908**	**TOTAAL GENERAAL**		**94.726.570**		**89.572.155**	**90.445.908**
	Verliescompensatie vennootschapsbelasting		182.203		159.497		159.497	Gewaarborgde geldleningen		21.981.693		23.077.917	23.077.917

Correctie beginbalans 01-01-2023 Materiële Vaste Activa en Algemene Reserve

De boekwaarde van de materiële vaste activa op 1 januari 2023 is gewijzigd ten opzicht van de boekwaarde op 31 december 2022 volgens de gecertificeerde jaarrekening 2022. Er heeft een correctie plaats gevonden van de waardering van de geactiveerde software. Voor verdere toelichting verwijzen we naar de grondslagen.

Concreet betekent dit dat zowel de materiële vaste activa (activakant balans) als de algemene reserve (passivakant balans) met € 873.753 zijn verlaagd.

Toelichting op de balans

1. Vaste activa

1.1 Immateriële vaste activa

De vaste activa bestaan uit de onderdelen immateriële vaste activa (IVA), materiële vaste activa (MVA) en financiële vaste activa (FVA).

De immateriële vaste activa zijn als volgt ingedeeld:

1.1 Immateriële vaste activa					
in €					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	115.721	-	-115.721	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.202.914	-	-15.543	-130.194	1.057.177
Totaal	**1.318.635**	**-**	**-131.264**	**-130.194**	**1.057.177**

Voor een specificatie van de vermeerdering en de vermindering verwijzen wij u naar bijlage 4. Investeringen/kredieten. Hier wordt tevens aangegeven welke investeringen naar 2024 worden doorgeschoven en welke investeringen worden afgesloten.

1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn als volgt ingedeeld:

1.2 Materiële vaste activa			
in €			
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 01-01-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Investeringen met economisch nut	39.950.715	37.432.588	38.306.341
Investeringen met economisch nut en heffingsmogelijkheden	12.492.689	12.266.276	12.266.276
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	10.784.646	10.114.567	10.114.567
In erfpacht uitgegeven gronden	860.000	860.000	860.000
Totaal	**64.088.050**	**60.673.431**	**61.547.184**

Correctie beginbalans 01-01-2023 Materiële Vaste Activa en Algemene Reserve

De boekwaarde van de materiële vaste activa op 1 januari 2023 is gewijzigd ten opzicht van de boekwaarde op 31 december 2022 volgens de gecertificeerde jaarrekening 2022. Er heeft een correctie plaats gevonden van de waardering van de geactiveerde software. Voor verdere toelichting verwijzen we naar de grondslagen.

Concreet betekent dit dat zowel de materiële vaste activa (activakant balans) als de algemene reserve (passivakant balans) met € 873.753 zijn verlaagd.

1.2.1 Investeringen met economische nut

De materiële vaste activa met economisch nut zijn als volgt ingedeeld:

1.2.1 Investeringen met economisch nut						
in €						
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 01-01-2023	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	5.369.004	5.369.004	3.697	-	-	5.372.701
Woonruimten	14.280	14.280	-	-	-1.246	13.034
Bedrijfsgebouwen	29.989.685	29.989.685	3.293.689	-	-942.500	32.340.874
Grond, weg en waterbouwkundige werken	601.454	601.454	60.185	-	-69.830	591.809
Vervoermiddelen	184.939	184.939	143.510	-	-28.890	299.559
Machines, apparaten en installaties	465.433	465.433	145.416	-	-65.472	545.377
Overige materiële vaste activa	1.681.546	807.793	34.788	-	-55.220	787.361
Totaal	**38.306.341**	**37.432.588**	**3.681.285**	**-**	**- 1.163.158**	**39.950.715**

Correctie beginbalans 01-01-2023 Materiële Vaste Activa en Algemene Reserve

De boekwaarde van de materiële vaste activa op 1 januari 2023 is gewijzigd ten opzicht van de boekwaarde op 31 december 2022 volgens de gecertificeerde jaarrekening 2022. Er heeft een correctie plaats gevonden van de waardering van de geactiveerde software. Voor verdere toelichting verwijzen we naar de grondslagen.

Concreet betekent dit dat zowel de materiële vaste activa (activakant balans) als de algemene reserve (passivakant balans) met € 873.753 zijn verlaagd.

De grootste investering heeft betrekking op een investeringskrediet voor school De Noordgouw.

Voor een specificatie van de vermeerdering en de vermindering verwijzen wij u naar bijlage 4. Investeringen/kredieten. Hier wordt tevens aangegeven welke investeringen naar 2024 worden doorgeschoven en welke investeringen worden afgesloten.

1.2.2 Investeringen met economisch nut en heffingsmogelijkheden

De materiële vaste activa met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven, zijn als volgt ingedeeld:

1.2.2 Investeringen met economisch nut en heffingsmogelijkheden					
in €					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
Bedrijfsgebouwen	19.597	-	-	-3.341	16.256
Grond, weg en waterbouwkundige werken	12.246.679	654.096	-13.134	-411.208	12.476.433
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Totaal	**12.266.276**	**654.096**	**-13.134**	**-414.549**	**12.492.689**

Voor een specificatie van de vermeerdering en de vermindering verwijzen wij u naar bijlage 4. Investeringen/kredieten. Hier wordt tevens aangegeven welke investeringen naar 2024 worden doorgeschoven en

welke investeringen worden afgesloten.

1.2.3 Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De materiële vaste activa met maatschappelijk nut zijn als volgt ingedeeld:

1.2.3 Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut					
in €					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
Grond, weg en waterbouwkundige werken	10.114.567	1.119.532	-14.923	-434.530	10.784.646
Totaal	**10.114.567**	**1.119.532**	**-14.923**	**-434.530**	**10.784.646**

De grootste investeringen hebben betrekking op reconstructie wegen en vernieuwen openbare verlichtingen.

Voor een specificatie van de vermeerdering en de vermindering verwijzen wij u naar bijlage 4. Investeringen/kredieten. Hier wordt tevens aangegeven welke investeringen naar 2024 worden doorgeschoven en welke investeringen worden afgesloten.

1.2.4 In erfpacht uitgegeven gronden

1.2.4 In erfpacht uitgegeven gronden					
in €					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
In erfpacht uitgegeven gronden	860.000	-	-	-	860.000
Totaal	**860.000**	**-**	**-**	**-**	**860.000**

De in erfpacht uitgegeven gronden hebben betrekking op de Koerberg en het dorpshuis Heerde.

1.3 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn als volgt ingedeeld:

1.3 Financiële vaste activa		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekking deelnemingen	6.000	6.000
Kapitaalverstrekking overige verbonden partijen	60.013	60.013
Leningen overige verbonden partijen	475.102	475.102
Overige langlopende leningen	2.141.345	1.123.155
Totaal	**2.682.460**	**1.664.270**

De kapitaalverstrekking deelneming heeft betrekking op het startkapitaal van de ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek. De kapitaalverstrekking overige verbonden partijen heeft betrekking op de aandelen van Vitens (16.023), BNG (9.126), RGV Holding/Leisurelands (3.726) en de NV Rova (272).

1.3.1 Leningen aan overige verbonden partijen

De leningen aan de overige verbonden partijen zijn als volgt ingedeeld:

1.3.1 Leningen aan overige verbonden partijen					
in €					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2023
Achtergestelde lening ROVA	475.102	-	-	-	475.102
Totaal	**475.102**	**-**	**-**	**-**	**475.102**

De achtergestelde lening ROVA is in februari 2011 afgesloten met een looptijd van 10 jaar. De overeenkomst wordt

stilzwijgend verlengd met telkens 5 jaar.

1.3.2 Overige langlopende leningen

De overige langlopende leningen zijn als volgt ingedeeld:

1.3.2 Overige langlopende leningen					
in €					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2023
Hypothecaire leningen ambtenaren	115.644	-	-	-9.783	105.861
Stimuleringsfonds toekomstbestendig wonen	499.492	1.024.235	-	-8.291	1.515.436
Startersleningen	500.819	14.429	-	-	515.248
Lening kleedaccommodatie De Gemzen	7.200	-	-	-2.400	4.800
Totaal	**1.123.155**	**1.038.664**	**-**	**-20.474**	**2.141.345**

Het aandeel schuldrest van het stimuleringsfonds toekomstbestendig wonen per 31-12-2023 bedraagt € 903.485. Op 31-12-2023 heeft de gemeente bij het SVN nog een rekening courant tegoed van € 611.951. In 2023 zijn 54 nieuwe leningen verstrekt. Het aantal lopende leningen is 143.

Het aandeel schuldrest van de door de gemeente verstrekte startersleningen per 31-12-2023 bedraagt € 137.200. Op 31-12-2023 heeft de gemeente bij het SVN nog een rekening courant tegoed van € 378.048. In 2023 zijn geen nieuwe leningen verstrekt. Het aantal lopende leningen is 18.

2.0 Voorraad

De voorraden zijn als volgt ingedeeld:

2.1 Voorraden							
in €							
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Uitgaven	Inkomsten	Winstneming	Boekwaarde 31-12-2023	Voorziening	Balanswaarde 31-12 2023
Complex Eeuwlandseweg noord	1.746.959	26.466	-1.157	-	1.772.268	-	1.772.268
Complex Eeuwlandseweg zuid	16.457	10.177	-	-	26.634	-17.493	9.141

Complex Gebiedsontwikkeling Veldweg	-242.914	41.630	-267.942	199.299	-269.927	-	-269.927
Complex Bovenkamp II	-137.784	89.838	-880	48.826	-	-	-
Complex Centrumplan Heerde	-	623.352	-	-	623.352	-943.074	-319.722
Totaal	**1.382.718**	**791.463**	**-269.979**	**248.125**	**2.152.327**	**-960.567**	**1.191.760**
Mutatie voorziening 2023				-960.567			
Resultaat 2023				**-712.442**			

In de onderstaande tabel is de verwachte eindwaarde (een minbedrag is een voordelige eindwaarde) opgenomen. Het betreft een extrapolatie van

de verwachte baten en lasten tot en met de verwachte einddatum van de complexen.

2.1.1 Verwachting toekomstig verloop voorraad grondexploitatie in €						
Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2022	Toekomstige lasten	Toekomstige baten	Winstneming	Afgesloten complexen	Geraamde eindwaarde
In exploitatie genomen gronden	1.191.760	4.847.568	-6.969.078	929.750	-	-
Totaal	**1.191.760**	**4.847.568**	**-6.969.078**	**929.750**	**-**	**-**

3.0 Uitzetting < 1 jaar

De vorderingen openbare lichamen zijn als volgt ingedeeld:

3.1 Vorderingen openbare lichamen in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Belastingdienst	2.430.748	3.713.987
Provincie Gelderland		162.098
Overige openbare lichamen	111.567	981.484
Totaal	**2.542.315**	**4.857.569**

De gemeente Heerde heeft een overeenkomst met de belastingdienst afgesloten inzake de afwikkeling van suppleties over oude jaren (2015-2020). De afwikkeling heeft deels in 2023 plaatsgevonden, de rest vindt in 2024 plaats. Het te ontvangen bedrag betreft met name de afwikkeling BCF over 2023.

Van de vorderingen openbare lichamen staat op 09-04-2024 nog een bedrag open van € 3.493.551. Dit betreft de afrekening m.b.t. het BTW Compensatiefonds. Dit bedrag is hoger dan het saldo per 31-12-2023 dit komt door de afwikkeling van voornoemde suppleties over de jaren 2015-2020.

De middelen die op grond van het schatkistbankieren worden aangehouden in rekening-courant bij het ministerie van Financiën bedragen:

3.2 Kasgeldleningen openbare lichamen in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kasgeldlening gemeente Boekel	-	2.000.000
Kasgeldlening Gemeenschappelijke regeling De Som	1.500.000	-
Totaal	**1.500.000**	**2.000.000**

3.3 Rijks schatkist		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Rijks schatkist	17.045.193	10.684.305
Totaal	**17.045.193**	**10.684.305**

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren voor de gemeente Heerde bedraagt € 1.055.241 in 2023.
Voor het overzicht cf artikel 52c (drempelbedrag schatkistbankieren en het verloop van de aangehouden middelen) verwijzen wij naar de praragraaf Financiering.

De overige vorderingen zijn als volgt ingedeeld:

3.4 Overige vorderingen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Debiteuren Soza	281.472	306.805
Voorziening dubieuze debiteuren Soza	-236.875	-253.519
Debiteuren belastingen	294.827	197.786
Overige debiteuren	396.916	422.470
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen en overige	-178.304	-180.972
Overige vorderingen	-	-
Totaal	**558.036**	**492.570**

Van de overige vorderingen staat op 09-04-2024 nog een bedrag open van € 316.872.

4.0 Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit:

4.0 Liquide middelen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Legeskas	1.024	1.977
Kas STIP	2.609	2.298
Totaal kassaldi	*3.633*	*4.275*
ING	79.162	79.162
BNG	99.954	99.954
Saldo simpledcards	11.660	-
Rabo	46.708	71.886
Totaal banksaldi	*237.484*	*251.002*
Totaal	**241.117**	**255.277**

5.0 Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt ingedeeld:

5.1 Vooruitbetaald aan publiekrechtelijke lichamen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Bijdrage BVO H2O	1.005.463	502.065
Contributie VNG	35.362	32.927
Totaal	**1.040.825**	**534.992**

5.2 Nog te ontvangen bedragen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Belastingdienst	28.049	29.084
Gemeente Hattem	319.938	113.493
Gemeente Oldebroek	572.629	187.234
Gemeente Epe	5.040	-
Gemeente Elburg	3.864	-
Provincie Gelderland	-	111.000
Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O	70.289	
Belastingaanslagen, containerledigingen	374.818	380.535
Belastingaanslagen, toeristenbelasting	-	1.251
Gemeente Apeldoorn, beschermd wonen	161.043	284.228
Bouwleges	244.674	
Plus OV, afrekening vervoer	62.504	141.076
Ministerie BZK, gemeentefonds	16.719	391.383
Ministerie Justitie en Veiligheid, opvang ontheemden Oekraïne	-	3.028.321
Overige nog te ontvangen bedragen	384.329	515.210
Totaal	**2.243.896**	**5.182.815**

5.3 Overige vooruitbetaalde bedragen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
ROVA inzameling januari 2022	125.427	123.524
PlusOV vraagafhankelijk vervoer, 1e kwartaal 2022		-
Overige vooruitbetaalde bedragen	410.314	402.049
Totaal	**535.741**	**525.573**

6.0 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

6.0 Eigen vermogen in €			
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 01-01-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	10.743.407	9.573.929	10.447.682
Bestemmingsreserves	17.845.081	15.796.787	15.796.789
Resultaat	1.573.976	5.150.251	5.150.251
Totaal	**30.162.464**	**30.520.967**	**31.394.722**

Correctie beginbalans 01-01-2023 Materiële Vaste Activa en

Algemene Reserve

De boekwaarde van de materiële vaste activa op 1 januari 2023 is gewijzigd ten opzicht van de boekwaarde op 31 december 2022 volgens de gecertificeerde jaarrekening 2022. Er heeft een correctie plaats gevonden van de waardering van de geactiveerde software. Voor verdere toelichting verwijzen we naar de grondslagen.

Concreet betekent dit dat zowel de materiële vaste activa (activakant balans) als de algemene reserve (passivakant balans) met € 873.753 zijn verlaagd.

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

6.1 Verloop Eigen vermogen						
in €						
Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Resultaat begrotingsjaar	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	9.573.929	2.488.251	-	-1.318.773	-	10.743.407
Bestemmingsreserves	15.796.787	2.662.000	507.971	-1.121.677	-	17.845.081
Resultaat	5.150.251	-5.150.251	-	-	1.573.976	1.573.976
Totaal	**30.520.967**	**-**	**507.971**	**-2.440.450**	**1.573.976**	**30.162.464**

Het verloop van de Algemene reserve is als volgt:

6.1.1 Verloop Algemene reserves						
in €						
Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Resultaat begrotingsjaar	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve geblokkeerd	9.573.929	2.488.251	-	-1.318.773	-	10.743.407
Totaal	**9.573.929**	**2.488.251**	**-**	**-1.318.773**		**10.743.407**

De mutaties in de Algemene reserve zijn:

6.1.2 Specificatie Algemene reserves					
in €					
Omschrijving	Resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Resultaat begrotingsjaar	Saldo mutaties
Stand per 31-12-2022					9.573.929
Resultaatbestemming 2022	2.488.251	-	-	-	2.488.251
Extra middelen AVSLH	-	-	-597.154	-	-597.154
Jongerenwerk	-	-	-70.000	-	-70.000
Budgetoverheveling	-	-	-651.619	-	-651.619
Stand per 31-12-2023	**2.488.251**	**-**	**-1.318.773**	**-**	**10.743.407**

Toelichting Algemene reserves

De algemene reserve (geblokkeerd) dient als weerstandsvermogen voor de normale exploitatie. Er is € 597.154

onttrokken voor Wmo huishoudelijke verzorging en daarnaast € 70.000 voor het jongerenwerk. Tevens heeft er budgetoverheveling plaatsgevonden naar 2024,

De bestemmingsreserves bestaan uit:

6.2 Verloop Bestemmingsreserves						
in €						
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Resultaat voorgaand jaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Resultaat begrotingsjaar	Boekwaarde 31-12-2023
Reserve grondexploitatie	1.120.001	-	-	-	-	1.120.001
Reserve Afkoop graven	1.240.165	-	-	-63.060	-	1.177.105
Reserve Afvalstoffenheffing	179.184	-	22.309	-	-	201.493
Reserve Startersleningen	475.441	-	-	-	-	475.441
Reserve Klompenpadennetwerk	20.493	-	-	-	-	20.493
Reserve Infrastructuur, kunstwerken HWG	3.811.859	-	-	-114.657	-	3.697.202
Reserve Afrit A28 bedrijventerrein H2O	1.000.000	-	-	-750.000	-	250.000
Reserve Duurzaamheid	206.460	112.000	-	-	-	318.460
Reserve Collegeprogramma	-	-	268.500	-	-	268.500
Reserve T.b.v. investeringen	1.415.720	-	-	-63.604	-	1.352.116
Reserve Privatisering zwembad	119.551	-	-	-2.953	-	116.598
Reserve Sociaal Domein	854.780	-	113.182	-	-	967.962
Reserve Corona	472.985	-	-	-90.000	-	382.985
Reserve ICT	1.100.000	-	-	-		1.100.000
Reserve Omgevingsplan	-	450.000	-	-		450.000
Reserve sociale woningbouw	9.000	-	-	-		9.000
Reserve Gebouwen	565.204	-	-	-17.403	-	547.801
Reserve Rhijnsberg	346.720	-	35.700	-	-	382.420
Reserve De Heerd	456.811	-	68.280	-	-	525.091
Reserve Renovatie Raadhuis	293.555	-	-	-20.000	-	273.555
Reserve Aanpak 0-100	8.858	-	-	-	-	8.858
Reserve De Noordgouw	2.100.000	2.100.000	-	-	-	4.200.000
Totaal	**15.796.787**	**2.662.000**	**507.971**	**-1.121.677**	**-**	**17.845.081**

Toelichting bestemmingsreserves

De reserve afkoop graven dient voor de bekostiging van het onderhoud van de afgekochte graven. Het saldo van de storting en de onttrekking ad. € 63.060 is op basis van het jaarrekeningresultaat (conform de Financiële verordening gemeente Heerde 2019).

De reserve afvalstoffenheffing dient voor het opvangen van de jaarlijkse tekorten van de exploitatie van de huishoudelijke afvalstoffen. De toevoeging van € 22.309 is het gerealiseerde resultaat 2023 (conform de Financiële verordening gemeente heerde 2019).

De reserve startersleningen dient als buffer voor de uitgezette startersleningen. In 2023 heeft er geen mutatie plaatsgevonden in deze reserve.

De reserve klompenpadennetwerk dient voor het herstellen van het klompenpadennetwerk en wordt gevoed door sponsorbijdragen. In 2023 heeft er geen mutatie plaatsgevonden in deze reserve.

De reserve infrastructuur, kunstwerken HWG dient voor het beheer en onderhoud van de infrastructuur en kunstwerken van het voormalig projectgebied Hoogwatergeul. Voor het beheer en onderhoud van dit gebied is in 2023 € 114.657 aan deze reserve onttrokken (conform primaire begroting 2021).

De reserve afrit A28 bedrijventerrein H2O is bestemd voor de gemeentelijke bijdrage aan dit op- en afrittenstelsel. In 2023 is er een bedrag van € 750.000 onttrokken uit de reserve.

De reserve duurzaamheid is bij de najaarsnota 2018 gevormd. Vanuit het resultaat 2022 is er een toevoeging aan deze reserve gedaan.

De reserve collegeprogramma is gevormd in 2023. Er is een toevoeging gedaan van € 268.500.

In 2023 is aan de reserve sociaal domein een bedrag van € 113.182 toegevoegd.

De reserve Corona dient ter dekking van de lasten van de Covid-19 pandemie. Er is een bedrag van € 90.000 onttrokken.

De reserve ICT is ter dekking van het project Zaakgericht Werken. Er is € 1.100.000 toegevoegd cf besluit in de najaarsnota 2022. In 2023 is hierop geen mutatie geweest.

De reserve omgevingsplan is ontstaan vanuit de resultaatsbestemming 2022 voor een bedrag van € 450.000.

De reserve sociale woningbouw is in 2023 niet gemuteerd.

De reserve gebouwen dient als dekking van het (onvoorzien) groot onderhoud met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud. In 2023 is € 17.403 onttrokken ten behoeve van diverse reparaties.

De reserve Rhijnsberg dient als dekking van het (onvoorzien) groot onderhoud met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud. In 2023 is € 35.700 toegevoegd, conform primaire begroting.

De reserve De Heerd dient als dekking van het (onvoorzien) groot onderhoud met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud. In 2023 is, conform primaire begroting, € 68.280 toegevoegd.

De reserve renovatie raadhuis is een reserve van waaruit de toekomstige (meer)kosten van de renovatie van het raadhuis worden gedekt. Hieraan is in 2023 € 20.000 ontrokken conform primaire begroting.

De reserve aanpak 0-100 jaar is een reserve van waaruit de (toekomstige) voorbereidingskosten van het loket 0-100 jaar worden betaald. In 2023 heeft er geen mutatie plaatsgevonden in deze reserve.

Reserve De Noordgouw dient ter dekking van de onverwachte kosten voor de renovatie. Vanuit de resultaatbestemming 2023 is € 2.100.000 toegevoegd aan deze reserve.

Het totale exploitatieresultaat wordt gesplitst in het resultaat m.b.t. de complexen grondexploitatie en het reguliere resultaat.

6.3 Verloop resultaat		
in €		
Omschrijving	Resultaat 2023	Resultaat 2022
Exploitatie	1.342.287	5.014.598
Complexen grondexploitatie	231.689	135.653
Totaal	**1.573.976**	**5.150.251**

7.0 Verloop voorzieningen

De voorzieningen zijn als volgt ingedeeld:

7.1 Verloop voorzieningen						
in €						
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Resultaat voorgaand jaar	Toevoeginge n	Onttrekkingen	Vrijva l	Boekwaarde 31-12-2023
Pensioenvoorziening bestuurders	2.660.156		69.972	-155.140	-	2.574.988
Voorziening wachtgeldverplichting college	340.765		895.694	-131.706	-	1.104.753
Voorziening riolering	5.174.537	-		-267.332	-	4.907.205
Voorziening parkeerfonds	22.500	-	89.735		-	112.235
Voorziening bijdrage sociale woningbouw	72.000	-	36.000		-	108.000
Voorziening verlofsparen	-	-	25.283		-	25.283
Totaal	**8.269.958**	**-**	**1.116.684**	**-554.178**	**-**	**8.832.464**

8.0 Vaste schulden

De vaste schulden zijn als volgt ingedeeld:

8.1 Verloop van de vaste schulden					
in €					
Omschrijving/laatste jaar/rente	Boekwaarde 31-12-2022	Opname	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2023	Rentelasten
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen					
BNG-2025-4,65%	1.274.999		-566.667	708.332	47.141
BNG-2025-3,56%	1.600.001		-533.333	1.066.668	41.614
BNG-2032-3,445%	4.500.000		-450.000	4.050.000	141.689
BNG-2023-2,07%	1.000.000		-1.000.000	-	14.632
BNG-2025-0,58%	3.000.000		-1.000.000	2.000.000	13.968
BNG-2027-0,647%	3.500.000		-700.000	2.800.000	19.717
BNG-2029-0,375%	4.900.000		-700.000	4.200.000	16.311
BNG-2032--0,072%	10.000.000		-1.000.000	9.000.000	-7.200
BNG-2032-0,105%	6.000.000		-600.000	5.400.000	6.300
BNG-2048-1,115%	-	10.000.000		10.000.000	111.500
NWB-2029-4,675%	840.000		-120.000	720.000	36.465
NWB-2029--0,239%	7.000.000		-1.000.000	6.000.000	-15.781
Subtotaal	*43.615.000*	*10.000.000*	*-7.670.000*	*45.945.000*	*426.356*
Openbare lichamen cf artikel 1a Wet Fido					
Provincie NB-2024-1,12%	1.500.000		-750.000	750.000	15.051
Subtotaal	*1.500.000*	*-*	*-750.000*	*750.000*	*15.051*
Totaal	**45.115.000**	**10.000.000**	**- 8.420.000**	**46.695.000**	**441.407**

Het gemiddeld rentepercentage in 2023 bedraagt 0,87% (in 2022 was dit 1,1%).

De met de BNG overeengekomen, nog niet opgenomen, langlopende geldleningen zijn:

8.2 Overzicht nog niet opgenomen langlopende geldleningen
in €

Omschrijving/laatste jaar/rente	Bedrag	Rentepercentage
BNG	20.000.000	1,196
Totaal	**20.000.000**	**1,196**

9.0 Vlottende schulden <1 jaar

De vlottende schulden < 1 jaar zijn als volgt ingedeeld:

9.0 Vlottende schulden < 1 jaar		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Banksaldi	100	84
Overige vlottende schulden	2.087.003	1.809.453
Totaal	**2.087.103**	**1.809.537**

Specificatie per overlopende passiva op hoofdlijnen:

9.1 Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Triodos Bank N.V.	-	-
Totaal	**-**	**-**

9.2 Banksaldi		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Diverse BNG-rekeningen (debet saldi)	100	84
Totaal	**100**	**84**

9.3 Overige schulden		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Schulden aan openbare lichamen	266.086	453.177
Schulden aan overige crediteuren	1.820.917	1.356.276
Totaal	**2.087.003**	**1.809.453**

9.3.1 Specificatie schulden aan openbare lichamen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Belastingdienst	-	285.235
Omgevingsdienst	214.312	-
Gemeente Hattem	13.467	13.300
Gemeente Oldebroek	6.371	-
Gemeente Noordenveld	241	13.547
GGZ Noord- en Oost Nederland	5.543	-
Gemeente Apeldoorn	18.620	8.661

Overig	7.532	132.434
Totaal	**266.086**	**453.177**

9.3.2 Specificatie schulden aan overige crediteuren		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Crediteuren WIZ	132.442	109.912
Lucrato	23.064	52.437
Maandag Interim	53.616	49.237
Van der Scheer - Timmerman VOF	148.225	-
Stichting Proo	113.847	-
Premie aanvulling WW	38.501	31.098
Verian	27.655	169.273
Lagemaat Sloopwerken B.V.	122.834	
Veluwenkamp Bedrijven BV	75.788	
Overig	1.084.945	944.319
Totaal	**1.820.917**	**1.356.276**

10.0 Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn als volgt ingedeeld:

10.0 Overlopende passiva		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
10.1 Nog te betalen	4.858.728	3.201.195
10.2 Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	2.036.613	608.157
10.3 Overige vooruitontvangen bedragen	54.198	47.341
Totaal	**6.949.539**	**3.856.693**

Specificatie per overlopende passiva op hoofdlijnen:

10.1 Specificatie nog te betalen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene uitkering	174.252	-
AVSLH	212.277	181.397
Begeleiding	85.918	90.584
Belastingdienst afw boekenonderzoek	200.464	-
Belastingdienst loonheffing	767.919	742.453
Berghuizerbad	148.518	-
Brede spuk (H30)	35.783	-
Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O	82.730	109.960
Cambium - vergoeding gebruikerslasten	150.394	-
Energiekosten Groot Stokkert	60.000	-
Gemeente Epe	161.624	-
Gemeente Hattem	29.258	-
Gemeente Oldebroek - Kosten uitkeringsadministratie	-	5.315

Gemeente Oldebroek - Kosten O&I	75.606	101.285
Gemeente Oldebroek	30.215	24.670
GGD IJsselland	40.000	55.000
Jeugd (Zorg in Natura)	276.025	349.731
Lucrato	133.403	-
Pensioenen	149.134	-
PlusOV	226.688	54.955
Rente langlopende geldleningen	307.805	245.349
SPUK corona toezicht en handhaving	19.453	19.453
SPUK Onderwijsroute	-	16.116
SPUK Sport	956	15.517
SPUK toezicht coronatoegangsbewijzen	15.022	46.946
SPUK Wet inburgering	-	66.738
SPUK zwem- en ijsbanen	-	8.033
ROVA	-	12.983
Overig	1.475.284	1.054.710
Totaal	**4.858.728**	**3.201.195**

10.2 Specificatie van de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

in €

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Ministerie O&W - Covid gerelateerde onderwijsvertraging	173.438	130.115
Ministerie O&W - Bijdrage onderwijs achterstanden beleid	24.779	-
Ministerie SZW - Bijstandsbesluit zelfstandigen	-	4.788
Ministerie SZW - Wet Inburgering	182.620	-
Ministerie SZW - Onderwijsroute	6.886	-
Ministerie VWS - SPUK ijsbanen en zwembaden		8.033
Ministerie VWS - Brede SPUK	39.386	-
Ministerie VWS - SPUK sportakkoorden	10.000	20.000
Ministerie VWS - Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies	956	18.858
Ministerie VWS - Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies		-
Ministerie VWS - Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies	10.000	5.000
Provincie Gederland - Regeling reductie energiegebruik	9.273	9.273
Provincie Gederland - Regeling reductie energiegebruik	10.146	9.295
Provincie Gelderland - Impuls biodiversiteit 2021-2024	40.705	27.536
Provincie Gelderland - Instandhouding gemeentelijke monumenten	51.458	36.148

Provincie Gelderland - Project organiserend vermogen		20.680
Ministerie BZK - Nationaal Isolatieprogramma	561.839	-
Ministerie BZK - Start Bouwimpuls	325.000	-
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - Huisvesting aandachtsgroepen	204.000	-
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - Regeling reductie energiegebruik	10.488	10.488
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - Energiearmoede	333.793	266.097
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - Regeling reductie energiegebruik	20.660	20.660
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - Uitkering Ventilatiescholen	21.186	21.186
Totaal	**2.036.613**	**608.157**

10.2.1 Verloopoverzicht vooruitontvangen bedragen

in €

	Beschikking	Saldo 31-12- 2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terugbetalingen	Saldo 31-12- 2023
Provincie Gelderland						
Regeling reductie energiegebruik	9.273	9.273	-	-	-	9.273
Regeling reductie energiegebruik 2022	9.295	9.295	9.295	-8.444	-	10.146
Organiserend Vermogen	-	20.680	-	-20.680	-	-
Impuls biodiversiteit 2021-2024	65.839	27.536	13.169	-	-	40.705
Instandhouding gemeentelijke monumenten	60.203	36.148	24.605	-	-9.295	51.458
Ministerie SZW						
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	4.788	4.788			-4.788	-
Wet Inburgering		-	225.958	-43.338		182.620
Onderwijsroute		-	34.396	-27.510		6.886
Ministerie VWS						
SPUK ijsbanen en zwembaden 2022	8.033	8.033		-8.033		-
Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken	20.000	20.000		-10.000		10.000
Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies	18.858	18.858		-17.902		956
Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies	25.000	5.000			-5.000	-
Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies		-	10.000			10.000
Brede spuk		-	339.104	-263.935	-35.783	39.386
Ministerie OC&W						
Covid gerelateerde onderwijsvertraging	312.742	130.115	111.897	-68.574	-	173.438
Onderwijsachterstandenbeleid 23-26	349.851	-	350.223	-325.444	-	24.779
Ministerie BKZ						
Nationaal Isolatieprogramma	561.839	-	561.839	-	-	561.839
Bouwimpuls	325.000	-	325.000	-	-	325.000
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland						

Regeling reductie energiegebruik	137.808	10.488	-	-	-	10.488
Huisvesting aandachtsgroepen	204.000	-	204.000	-	-	204.000
Regeling Aanpak energie armoede	369.893	266.097	103.796	-36.100	-	333.793
Regeling reductie energiegebruik	20.660	20.660	-	-	-	20.660
Uitkering Ventilatiescholen	591.186	21.186	-	-	-	21.186
Totaal	**3.094.268**	**608.157**	**2.313.282**	**-829.960**	**-54.866**	**2.036.613**

10.3 Overige vooruitontvangen bedragen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Overig	54.198	47.341
Totaal	**54.198**	**47.341**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Jaarlijks dient de gemeente in de toelichting op haar balans haar belangrijkste financiële verplichtingen te vermelden. Dit zijn rechten en verplichtingen waaraan de gemeente voor de toekomstige jaren is verbonden (art. 53, lid a BBV). In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste opgenomen (bedragen > € 40.000 restant totale looptijd contract).

Jaarlijks dient de gemeente in de toelichting op haar balans haar belangrijkste financiële verplichtingen te vermelden. Dit zijn rechten en verplichtingen waaraan de gemeente voor de toekomstige jaren is verbonden (art. 53, lid a BBV). In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste opgenomen (bedragen > € 40.000 restant totale looptijd contract).

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen		
in €		
Omschrijving	Rechten/Verplichtingen	Looptijd
Pink Roccade, diverse applicaties	219.167	deels wordt jaarlijks herzien (stilzwijgend), iBurgerzaken t/m 2028
ETP, gebruiksfase onderhoude Warme Koude Opslag De Rhijnsberg	91.115	t/m 2028
Jaarrekeningcontrole externe accountant	205.500	tm 2024 (incl. optie tot verlenging 2 jaar)
Born Bos- en Faunabheer	52.500	t/m 2024 (stilzwijgend verlenging)
Dynniq, onderhoud openbare verlichting	56.780	t/m 2026
Brandverzekering	151.218	t/m 2024 (stilzwijgend verlenging)
Bedrijfsarts	43.000	t/m 2024 (3 optiejaren)(stilzwijgend verlengd)
VismaReat Youforce	1.471.510	t/m 2032
Aevitea, ziektekostenverzekering	42.000	01-01-2022 t/m 01-01-2025 (stilzw. verlenging per 2 jaar
XxlInc (voorheen TOG Nederland Zuid, WOZ taxaties)	55.000	t/m 2024
SDV Zwolle (Stadsbank)	20.000	Stilzwijgende verlenging
Unit 4	96.517	t/m 2030 (optie 2x2 jaar verlenging t/m 2034)
Djuma	120.320	t/m 2031
ISPNext	49.500	Start 2024 t/m 2026 (stilzwijgend weer 3 jaar verlenging)
Totaal	**2.674.127**	

Gebeurtenissen na balansdatum

Op dit moment zijn er geen gebeurtenissen na balansdatum bekend.

Overzicht van baten en lasten

	Lasten	Begroting			Realisatie		
		Primaire begroting	Begrotings wijzigingen	Begroting na wijzigingen	Voor	Storting in reserve	Na
PR1	Bestuur	€ 3.870.275	€ 3.931.067	€ 7.801.342	€ 8.869.374	€ -	€ 8.869.374
PR2	Ruimte, ondernemen en wonen	€ 12.958.839	€ 6.747.766	€ 19.706.605	€ 17.679.938	€ 22.309	€ 17.702.247
PR3	Sociaal Maatschappelijk	€ 23.690.031	€ 3.186.229	€ 26.876.260	€ 26.703.774	€ 217.162	€ 26.920.936
PR4	Bedrijfsvoering	€ 2.444.423	€ -190.092	€ 2.254.331	€ 67.394	€ 268.500	€ 335.894
PR5	Overhead	€ 9.021.239	€ 3.531.412	€ 12.552.651	€ 12.751.222	€ -	€ 12.751.222
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	€ 727.244	€ 42.488	€ 769.732	€ 822.277	€ -	€ 822.277
PR7	Onvoorzien	€ 50.000	€ -30.000	€ 20.000	€ -	€ -	€ -
-	Te betalen vennootschapsbelasting	€ -	€ -	€ -		€ -	€ -
	Totaal	**€ 52.762.051**	**€ 17.218.870**	**€ 69.980.921**	**€ 66.893.979**	**€ 507.971**	**€ 67.401.950**

	Baten	Begroting			Realisatie		
		Primaire begroting	Begrotings wijzigingen	Begroting na wijzigingen	Voor	Onttrekking uit reserve	Na
PR1	Bestuur	€ -261.990	€ -5.076.000	€ -5.337.990	€ -5.334.516	€ -66.000	€ -5.400.516
PR2	Ruimte, ondernemen en wonen	€ -6.257.031	€ -6.332.339	€ -12.589.370	€ -9.408.557	€ -969.122	€ -10.377.679
PR3	Sociaal Maatschappelijk	€ -4.252.240	€ -613.399	€ -4.865.639	€ -4.659.076	€ -670.107	€ -5.329.183
PR4	Bedrijfsvoering	€ -66.402	€ -651.500	€ -717.902	€ -	€ -715.104	€ -715.104
PR5	Overhead	€ -816.746	€ -2.996.604	€ -3.813.350	€ -4.297.084	€ -20.000	€ -4.317.084
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	€ -41.107.642	€ -1.549.028	€ -42.656.670	€ -42.836.361	€ -	€ -42.836.361
PR7	Onvoorzien	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
-	Te betalen vennootschapsbelasting	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Totaal	**€ -52.762.051**	**€ -17.218.870**	**€ -69.980.921**	**€ -66.535.593**	**€ -2.440.333**	**€ -68.975.926**

	Saldo	Begroting			Realisatie			
		Primaire begroting	**Begrotings wijzigingen**	**Begroting na wijzigingen**	**Voor**	**Mutaties met reserve**	**Na**	
PR1	Bestuur	€ 3.608.285	€ -1.144.933	€ 2.463.352	€ 3.534.858	€ -66.000	€ 3.468.858	
PR2	Ruimte, ondernemen en wonen	€ 6.701.808	€ 415.427	€ 7.117.235	€ 8.271.381	€ -946.813	€ 7.324.568	
PR3	Sociaal Maatschappelijk	€ 19.437.791	€ 2.572.830	€ 22.010.621	€ 22.044.698	€ -452.945	€ 21.591.753	
PR4	Bedrijfsvoering	€ 2.378.021	€ -841.592	€ 1.536.429	€ 67.394	€ -446.604	€ -379.210	
PR5	Overhead	€ 8.204.493	€ 534.808	€ 8.739.301	€ 8.454.138	€ -20.000	€ 8.434.138	
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	€ -40.380.398	€ -1.506.540	€ -41.886.938	€ -42.014.084	€ -	€ -42.014.084	
PR7	Onvoorzien	€ 50.000	€ -30.000	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	
-	Te betalen vennootschapsbelasting	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
	Totaal	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 358.386**	**€ - 1.932.362**	**€ - 1.573.976**	€ 1.573.976 € -0

controle

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

In de jaarstukken 2023 zijn de onderstaande incidentele baten en lasten verantwoord:

Overzicht incidentele baten en lasten			
in €			
Omschrijving	Programma	Baten	Lasten
Noodopvang Oekraïnse ontheemden	Bestuur	-5.027.000	3.637.000
Voorziening wachtgeld	Bestuur		966.000
Subsidies Projecten duurzaamheid (SPUK)	Ruimte, wonen en ondernemen	-390.000	390.000
Bijdrage parkeerfonds	Ruimte, wonen en ondernemen	-90.000	90.000
Afkoop onderhoudskosten/vergoeding prullenbakken	Ruimte, wonen en ondernemen	-28.000	
Subsidie toekomstbestendige bedrijventerreinen	Ruimte, wonen en ondernemen	-47.000	47.000
Exploitatiebijdragen woningbouwontwikkeling	Ruimte, wonen en ondernemen	-53.000	
Omgevingswet	Ruimte, wonen en ondernemen	-115.000	193.000
Mutaties MFA Hof van Cramer	Sociaal Maatschappelijk	-306.000	226.000
Subsidie Winterfonds	Sociaal Maatschappelijk	-90.000	90.000
Subsidies sport (SPUK)	Sociaal Maatschappelijk	-356.000	356.000
Subsidie meerkosten energie openbare zwembaden	Sociaal Maatschappelijk		
MOBW gelden	Sociaal Maatschappelijk	-168.000	
Continuïteitsbijdrage Coronacrisis	Sociaal Maatschappelijk		28.000
Subsidie volksgezondheidszorg (SPUK)	Sociaal Maatschappelijk	-195.000	195.000
Subsidie IZA (SPUK)	Sociaal Maatschappelijk		50.000
Subsidie stichting Leergeld Noord Veluwe	Sociaal Maatschappelijk	50.000	
Noodfonds energiearmoede	Sociaal Maatschappelijk	737.000	
Rente kort geld	Algemene dekkingsmiddelen	-419.000	
Saldo incidentele baten en lasten		**-6.497.000**	**6.268.000**
Totaal incidentele baten en lasten			**-229.000**

De structurele mutaties in de reserves worden als volgt weergegeven:

Overzicht structurele mutaties reserves		
in €		
Omschrijving	Toevoeging	Onttrekking
Reserve afvalstoffen	-22.309	
Reserve De Rhijnsberg	-35.700	
Reserve De Heerd	-68.280	

Reserve Gebouwen		17.403
Reserve projectgebied Hoogwatergeul		114.657
Reserve Begraafplaatsen		63.060
Reserve Gebouwen		7.405
Reserve Privatisering zwembad		2.953
Reserve Sociaal domein		70.000
Reserve Raadhuis		20.000
Reserve investeringen		63.604
Totaal	**-126.289**	**359.082**

Op basis van het overzicht incidentele baten en lasten alsmede de structurele mutaties in de reserves, wordt in de onderstaande tabel het structurele exploitatieresultaat berekend:

6.3.1 Structureel exploitatieresultaat 2023
in €

Omschrijving	Realisatie
Saldo baten en lasten vóór bestemming	1.573.976
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (saldo)	-232.793
Saldo van baten en lasten inclusief structurele mutaties in de reserves	1.341.183
Incidentele baten en lasten (saldo)	-229.000
Structureel exploitatieresultaat	**1.112.183**

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 30 oktober 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 674.020. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

De geconstateerde afwijkingen betreffen: **Begrotingscriterium**	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	1.355.000
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	
2. Ongeautoriseerde reservemutaties p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden	
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het bestuur zijn gemeld (hangt af van de intern vastgestelde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de Planning & Control cyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.	1.807.000
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**3.162.000**

4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid	350.000
5. Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk hier toelichten in de paragraaf Bedrijfsvoering)	2.812.000
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf Bedrijfsvoering), bestaande uit:	1.380.000
M&O-criterium	
N.v.t.	
Totaal van onrechtmatigheden	**4.192.000**

Toelichting punt 4: het vastgestelde beleid waarop deze onrechtmatigheid betrekking heeft vindt zijn grondslag in de Financiële verordening, artikel 6 Tussenrapportages: 'De tussenrapportages zijn een belangrijk onderdeel van de planning- en controlcyclus. Op basis van tussenrepportages wordt het bestuur en de raden van de deelnemende gemeenten geïnformeerd over de uitputting van budgetten en investeringskredieten en de voortgang van de uitvoering van het beleid. Er is gekozen voor een tussenrapportage, een voorjaarsnota (eerste vier maanden) en een najaarsnota (eerste negen maanden)'.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Een toelichting op de overschrijdingen van het begrotingscriterium (punt 5 ad € 2.459.000) en het voorwaardencriterium (ad € 1.380.000) is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

In onderstaand overzicht zijn de onrechtmatigheden > €50.000,- toegelicht (de rapporteringsgrens bedraagt €50.000,-). De onrechtmatigheden die betrekking hebben op bovengenoemde categorie 5 zijn hieronder vetgedrukt en cursief weergegeven. Een aanvullende toelichting hierop en de wijze waarop we deze onrechtmatigheden in de toekomst kunnen voorkomen is toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Programma	Omschrijving	Onrechtmatigheid
Bestuur (lasten)	Herijking jaarlijkse pensioenvoorziening: als gevolg van de jaarlijkse herijking van de pensioenvoorziening (ex)bestuurders moet er €966.000,- aan deze voorziening worden toegevoegd. Deze voorziening fluctueert jaarlijks door	- € 966.000

	rente- en waardedalingen en -stijgingen.	
Bestuur (lasten)	<u>Energiekosten noodopvang Oekraïne:</u> de energiekosten voor de noodopvang Oekraïne vallen fors hoger uit dan vooraf was ingeschat. Hierdoor is er €168.000,- minder overgehouden dan bij de Najaarsnota 2023 was ingeschat (€1.558.000,-). Tenslotte is als gevolg van het uitbesteden van de publicatie van de verordeningen en een toename van griffie- en proceskosten ruim €20.000,- meer uitgegeven. Op pagina 6 van de najaarsnota 2023 wordt de noodopvang van Oekraïense vluchtelingen gemeld.	- €188.000
Ruimte (lasten)	<u>Duurzaamheid:</u> voor duurzaamheid is jaarlijks een budget van €120.000,- beschikbaar. Van dit budget is in 2023 €58.000,- uitgegeven; er resteert nog een saldo van €62.000,-. Voorgesteld wordt om dit bedrag bij de resultaatbestemming toe te voegen aan de 'reserve Duurzaamheid'. Het restantbudget van €62.000,- kan dan worden ingezet om dit uitvoeringsprogramma op te zetten.	€ 62.000
Ruimte (lasten)	<u>Uitvoering beheerplan Openbaar Groen:</u> in 2023 is er €57.000,- meer uitgegeven aan het beheerplan Openbaar Groen. Hiervoor zijn de volgende oorzaken aan te wijzen: • Er is meer ingezet op het gebied van natuurlijke bestrijding van de eikenproces sierups. Denk hierbij aan het aanbrengen van bloembollen, kruidenmengsels en beplantingsoorten waar de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups op af komen; • Het was noodzakelijk om, als gevolg van de extremere weersomstandigheden, extra bomen te snoeien uit veiligheidsoverwegingen; • Het groenareaal is digitaal op orde gemaakt "basis op orde";	€ 57.000

	• Voor het extreme groeizame weer en de stormschade zijn extra kosten gemaakt.	
Bedrijfsvoering (lasten)	Streekarchivariaat: voor dit onderdeel is €53.000,- minder uitgegeven door vertraging in het traject om tot een fusie van het Streekarchief Epe, Hattem, Heerde en het Streekarchief Noord West Veluwe te komen. Bij de voorbereidingen van de fusie is fors achterstallig onderhoud geconstateerd bij het Streekarchief EHH. Er wordt op dit moment een plan van aanpak gemaakt om dit op te lossen. Voorgesteld wordt om bovengenoemde onderschrijding bij de resultaatbestemming naar 2024 over te hevelen en in te zetten om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken.	€ 53.000
Overhead (lasten)	Lasten: Bij de Voorjaarsnota 2023 is er €200.000,- bijgeraamd om de stijgende automatiseringskosten op te kunnen vangen. In werkelijkheid is dit bedrag met €148.000,- overschreden omdat de in eerste instantie in 2023 geactiveerde kosten voor de projecten M2A en Zaakgericht Werken (€284.000,-) op last van de accountant alsnog in de exploitatie zijn geboekt. De overige ICT-kosten onderschrijden met €136.000,- Deze geringere besteding komt doordat de stijging bij de BVO H2O en bij O&I geringer is gebleken dan verwacht. Door het toenemende aantal personeelsleden én de extra kosten die moeten worden gemaakt om de cybercriminaliteit tegen te gaan blijft het echter lastig om de automatiseringskosten in de hand te houden. Op pagina 43 van de programmabegroting wordt benoemd dat op het product Overhead ook ICT onder dit onderdeel valt.	- € 148.000
Ruimte (baten)	Ruimtelijke ontwikkeling: het bedrag dat initiatiefnemers betalen voor het behandelen van hun initiatieven via de legesverordening en het kostenverhaal verhoudt zich tot het bedrag dat wij aan de Omgevingsdienst ODNV betaald hebben voor het adviseren over	€ 118.000

	ruimtelijke plannen (RO initiatieven van derden; €65.000,-). Daarnaast is er nog €53.000,- aan exploitatiebijdragen voor woningbouwontwikkeling ontvangen.	
Ruimte (baten)	Gemeentelijke accommodaties: in december is van de woningstichting de bijdrage van €306.000,- ontvangen voor de grondkosten van het complex, in verband met de realisatie van 17 appartementen op deze locatie. Doordat het niet was voorzien dat deze transactie in 2023 zou plaatsvinden, is hiervoor de raming niet bijgesteld.	€ 75.000
Sociaal (baten)	STIP: bij STIP is €64.000,- extra inkomsten gegenereerd doordat er uitvoeringskosten voor de IZA zijn gedeclareerd bij de regio. Daarnaast zijn hier extra SPUK gelden ontvangen.	€ 64.000
Sociaal (baten)	WMO: de ontvangen gelden van het overschot voor MOBW worden voor een groot deel gecompenseerd doordat er minder aanvullende bijdrage uit de reservering AVSLH nodig was. De extra inkomsten van €74.000,- worden door meerkosten WMO licht overschreden.	€ 74.000
Overhead (baten)	Personeelskosten: totaliteit is er €437.000,- minder aan salarissen en overige personeelskosten uitgegeven dan geraamd. Deze onderschrijding heeft een drietal hoofdoorzaken. Doordat er steeds meer wordt samengewerkt met de gemeenten Hattem en Oldebroek, vindt er ook meer uitwisseling van personeel plaats. De gemeente Heerde heeft relatief veel personeel 'uitgeleend' waarvoor een (niet geraamde) vergoeding werd ontvangen. Daarnaast werd er veel tijd besteed aan diverse (automatiserings)projecten waar financiële dekking tegenover staat. Aangezien het lastig is om vervangend personeel te vinden voor de taken die hierdoor blijven liggen werd de oplossing vaak gezocht in overuren die op een later moment worden opgenomen en/of in een herprioritering van de lopende werkzaamheden. Als laatste is er minder geld uitgegeven aan	€ 437.000

	reis- en verblijfskosten, studiekosten en representatiekosten.	
Algemene dekkingsmiddelen	Algemene uitkering: in 2023 is er €1.021.000,- meer aan Algemene uitkering ontvangen dan begroot. In hoofdzaak komt dit door de bedragen die binnengekomen zijn in de September- en Decembercirculaire 2023 (voornamelijk energietoelage, invoeringskosten Omgevingswet en een hogere Algemene Uitkering). Deze beide circulaires komen laat uit waardoor het niet meer mogelijk is om de wijzigingen nog in de begroting te verwerken.	€ 1.021.000
Algemene dekkingsmiddelen	Rente-inkomsten: bij de Najaarsnota 2023 was een voordeel vanuit rente-inkomsten van €500.000,- geraamd. In werkelijkheid was deze opbrengst €590.000,- echter, een boetrenteclaim van €200.000,- van de Belastingdienst was de oorzaak van het nadeel van €110.000,- ten opzichte van de najaarsnota. Er is inmiddels bezwaar aangetekend tegen de, ons inziens, onterechte claim. Onduidelijk is wanneer een uitspraak op dit bezwaar wordt ontvangen. In het kader van het voorzichtigheidsprincipe is deze claim verwerkt in de cijfers van 2023.	- € 110.000
Inkoop- en aanbesteding	Europese aanbestedingswet: op basis van een diepgaande crediteurenanalyse is vastgesteld dat voor een bedrag van € 1.380.000 is ingekocht tegen een niet juiste aanbestedingsprocedure.	- € 1.380.000

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen en semi publiek sector (WNT)

Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen en semi publieke sector (WNT)

WNT-verantwoording 2023 gemeente Heerde

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is van toepassing op de gemeente Heerde. De essentie is dat de topinkomens niet hoger zijn dan het inkomen van de minister-president. Voor de gemeente Heerde is het algemeen bezoldigingsmaximum van toepassing. Deze is voor 2022 vastgesteld op €223.000,-. Er zijn binnen de gemeente Heerde geen functionarissen met een bezoldiging op of over dit bedrag.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023						
bedragen x € 1	**B. van Zuthem**		**R. Hafkamp**			
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Griffier			
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12		01/07 - 31/12			
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		1			
Dienstbetrekking?	Ja		Ja			
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 113.165		€ 34.020			
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.192		€ 3.588			
Subtotaal	*€ 132.357*		*€ 37.608*			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000		€ 111.500			
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.			
Bezoldiging	*€ 132.357*		*€ 37.608*			
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.			
Gegevens 2022						
bedragen x € 1	**B. van Zuthem**				**H.C. Lankman**	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris				Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12				01/01 – 31/05	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1				1	
Dienstbetrekking?	ja				ja	
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 109.696				€ 35.092	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.112				€ 6.184	
Subtotaal	*€ 129.808*				€ 41.276	

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 213.000		€ 89.359
Bezoldiging	€ 129.808		€ 41.276

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode maand 1 t/m 12

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode maand 1 t/m 12

bedragen x € 1	**W. Damman**	
Functiegegevens	Griffier (interim)	
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 - 31/07	30/05 - 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7 maanden	8 maanden
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1026	1236
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 156.800	€ 217.633
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 374.433	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 86.116	€ 64.428
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 150.544	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 150.544**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Overzicht Sisa

Sisa verantwoording

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.998.675	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.545
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		

			€ 0	€ 0	€ 5.002.220	€ 8.030.541		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	0	0	0	Nee	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			2023	Ja	0	0		
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
							€ 0	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01014175	€ 0	€ 420.000	Ja		Ja
		2	SUVIS21-01234070	€ 0	€ 150.000	Ja		Ja

		3	SUVIS21-01740184	€ 0	€ 0	Nee	Geen goedkeuring plan	Nee
		4						
		100						
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-01014175	Ja				
		2	SUVIS21-01234070	Ja				
		3	SUVIS21-01740184	Nee	geen goedkeuring plan			
		4						
		100						
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			12	€ 5.355	€ 5.355	4	€ 2.892	€ 2.892

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis-heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			31	€ 27.852	€ 27.852			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbespare nde maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbespare nde maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energ ierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			5	8	0	2	15	1
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

		gedupeerden door de toeslag enaffaire	*Aard controle R* *Indicator: C62/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 18.970	€ 0	2	79	2	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03497527*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke	Besteding van middelen ten	Bedrag dat vanuit de specifieke	Eindverantwoording (ja/nee)		

			uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: C94/07	*Indicator: C94/08*	*Indicator: C94/09*	*Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						
		100						
BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*
			Indicator: C105/01	*Indicator: C105/02*	*Indicator: C105/03*	*Indicator: C105/04*	*Indicator: C105/05*	*Indicator: C105/06*
		1	*Van Meurspark*	0	Ja	0	Ja	€ 0
		2	*Van Meurspark - Klapperdijk*	0	Ja	0	Ja	€ 0
		20						
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C105/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/11*	*Aard controle D1* *Indicator: C105/12*
		1	*Van Meurspark*	€ 0	Ja		0	Ja
		2	*Van Meurspark - Klapperdijk*	€ 0	Ja		0	Ja
		20						
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/14*				
		1	*Van Meurspark*	Nee				
		2	*Van Meurspark - Klapperdijk*	Nee				
		20						
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2023-03499279*	*24 Flexwoningen Heerde*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2						
		10						
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)		

				woonruimten (t/m jaar T)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C209/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	*Aard controle R.* *Indicator: C209/10*	
		1	*24 Flexwoningen Heerde*	0	Ja	Nee	
		2					
		10					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*				
			Nee				
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*
			€ 228.890	€ 83.282	€ 13.272	€ 0	€ 372
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten)	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit	

			kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 46.203	€ 0	€ 22.371	€ 0	€ 150.796	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		

			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*
		1	060246 Gemeente Heerde	D2023-11-001154	0	0	0	0
		2						
		10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*				
		1	D2023-11-001154	Nee				
		2						
		10						
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd

			ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	*Aard controle R* *Indicator: F28/02*	*Aard controle R* *Indicator: F28/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	*Aard controle R* *Indicator: F28/05*	aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 134.325	€ 139.448	€ 78.052	€ 351.825	€ 2.055	€ 2.055
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 2.606.845	€ 27.800	€ 98.634	€ 554	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire

			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 8.028	€ 3.490	€ 0	€ 345.879	€ 2.301	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R*

			Indicator: G3/01	*Indicator: G3/02*	*Indicator: G3/03*	*Indicator: G3/04*	*Indicator: G3/05*	*Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: G3/07	*Indicator: G3/08*	*Indicator: G3/09*	*Indicator: G3/10*	*Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R*
			Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.632	€ 16.115	€ 607
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 27	€ 0	€ 0

		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 338	€ 3.065	€ 19
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 368	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 2.365	€ 19.180	€ 626
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R*	

		Indicator: G4/11	Indicator: G4/12	Indicator: G4/13	Indicator: G4/14	Indicator: G4/15
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire		
		Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*	
		Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	

		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 43.338	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*		
			€ 0	€ 0	Ja		

SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 27.510	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 54.306	€ 110.613				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Gemeente Heerde	€ 110.613	€ 39.518	€ 54.654	€ 16.441	
		2						
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering

								sportakkoord (t/m jaar T)
					Gerealiseerd	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H8/01	*Indicator: H8/02*	*Indicator: H8/03*	*Indicator: H8/04*	*Indicator: H8/05*	*Indicator: H8/06*
		1	1042935	€ 18.858	€ 0	€ 17.902	€ 0	€ 17.902
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: H8/07	*Indicator: H8/08*				
		1	1042935	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording ? (Ja/Nee)		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: H12/01	*Indicator: H12/02*	*Indicator: H12/03*	*Indicator: H12/04*		
			€ 9.990	€ 9.990	Ja	Nee		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H30/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	*Aard controle R* *Indicator: H30/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 20.339	€ 20.339	€ 0	€ 20.339	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 95.754	€ 84.968	€ 10.786	€ 84.968	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 19.254	€ 14.314	€ 4.530	€ 14.314	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 16.981	€ 13.583	€ 3.398	€ 13.583	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 6.739	€ 3.561	€ 1.586	€ 3.561	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 16.848	€ 1.816	€ 3.964	€ 1.816	Ja
		7	Valpreventie	€ 58.330	€ 53.498	€ 4.832	€ 53.498	Ja
		8	Leefomgeving	€ 9.627	€ 7.696	€ 1.931	€ 7.696	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 2.407	€ 1.430	€ 566	€ 1.430	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 55.364	€ 56.511	€ 0	€ 56.511	Ja
		11	Mantelzorg	€ 9.627	€ 1.308	€ 2.265	€ 1.308	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 9.627	€ 1.308	€ 2.265	€ 1.308	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 5.295	€ 908	€ 1.246	€ 908	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.053	€ 3.053	€ 0	€ 3.053	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 9.859	€ 790	€ 2.016	€ 790	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/n.v.t.)?				

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H30/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
		1	Lokaal Sportakkoord	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
		4	Kansrijke Start	Ja
		5	Mentale Gezondheid	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
		7	Valpreventie	Ja
		8	Leefomgeving	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
		10	Versterken sociale basis	Ja
		11	Mantelzorg	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	Ja
		13	Welzijn op recept	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H30/09*	
			Nee	

VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H31/01	*Indicator: H31/02*	*Indicator: H31/03*	*Indicator: H31/04*	*Indicator: H31/05*
			SPUKNEAS230135	€ 10.863	€ 10.863	Ja	
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend*		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: H32/01	*Indicator: H32/02*	*Indicator: H32/03*		
			MEOZ23265	€ 148.518	€ 148.518		
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H32/04	*Indicator: H32/05*	*Indicator: H32/06*	*Indicator: H32/07*	*Indicator: H32/08*
		1	*Berghuizerbad*	€ 148.518	€ 148.518	Nee	
		2					
		20					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)			

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H35B/01*	*Aard controle R* *Indicator: H35B/02*	
			060200 Gemeente Apeldoorn	€ 0	

Overzicht taakvelden

Exploitatie	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023
Totaal	**0**	**0**
1. Bestuur		
0-1 Bestuur	**1.696.000**	**2.615.265**
0-10 Mutaties reserves	**-66.000**	**-66.000**
0-2 Burgerzaken	**334.086**	**282.505**
0-4 Overige baten en lasten	**23.140**	**18.945**
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	**1.191.047**	**1.170.162**
1-2 Openbare orde en veiligheid	**631.946**	**647.129**
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-1.557.700**	**-1.390.160**
7-4 Begraafplaatsen en crematoria	**8.881**	**8.630**
8-3 Wonen en bouwen	**201.952**	**182.381**
Totaal 1. Bestuur	**2.463.352**	**3.468.858**
2. Ruimte wonen en ondernemen		
0-10 Mutaties reserves	**-1.135.985**	**-946.751**
0-2 Burgerzaken	**2.124**	**335**
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-217.830**	**-272.561**
2-1 Verkeer en vervoer	**3.070.299**	**2.812.775**
3-1 Economische ontwikkeling	**1.213.703**	**983.645**
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**51.997**	**85.689**
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**0**	**-8.435**
3-4 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**408.836**	**370.507**
4-2 Onderwijshuisvesting	**509.163**	**172.437**
5-2 Sportaccommodaties	**738.976**	**771.292**
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**1.712.930**	**1.869.804**
7-2 Riolering	**-265.328**	**-372.297**
7-3 Afval	**-362.057**	**-396.332**
7-4 Begraafplaatsen en crematoria	**661.831**	**651.349**
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	**-36.455**	**-88.614**
8-1 Ruimtelijke ordening	**714.178**	**512.235**
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	**-260.008**	**797.168**
8-3 Wonen en bouwen	**310.861**	**382.322**
Totaal 2. Ruimte wonen en ondernemen	**7.117.235**	**7.324.568**
3. Sociaal maatschappelijk		
0-10 Mutaties reserves	**-660.762**	**-566.127**
4-1 Openbaar basisonderwijs	**112.328**	**108.581**
4-2 Onderwijshuisvesting	**546.447**	**455.451**
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**1.132.386**	**1.198.851**
5-1 Sportbeleid en activering	**135.984**	**211.309**
5-3 Cult.presentatie -productie en -partic.	**418.694**	**400.678**
5-5 Cultureel erfgoed	**73.158**	**57.756**
5-6 Media	**349.976**	**343.377**
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**5.200**	**4.300**
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	**510.018**	**440.982**
6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**3.754.723**	**3.763.977**
6-3 Inkomensregelingen	**2.866.490**	**2.568.089**
6-4 Arbeidsparticipatie	**2.477.943**	**2.378.139**
6-5 Arbeidsparticipatie	**419.829**	**403.514**
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)	**672.231**	**582.138**

Exploitatie	Begroting 2023 incl wijz	Realisatie 2023
6-71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**2.436.163**	**2.323.738**
6-71B Begeleiding (WMO)	**1.554.310**	**1.577.128**
6-72A Jeugdhulp begeleiding	**53.000**	**56.285**
6-72B Jeugdhulp behandeling	**0**	**28.343**
6-72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	**4.330.595**	**4.326.191**
6-82A Jeugdbescherming	**90.000**	**86.429**
6-82B Jeugdreclassering	**32.278**	**27.580**
7-1 Volksgezondheid	**699.630**	**701.863**
Totaal 3. Sociaal maatschappelijk	**22.010.621**	**21.478.571**
4. Bedrijfsvoering		
0-10 Mutaties reserves	**-449.402**	**1.127.372**
0-8 Overige baten en lasten	**1.864.597**	**0**
5-4 Cultureel erfgoed	**121.234**	**67.394**
Totaal 4. Bedrijfsvoering	**1.536.429**	**1.194.766**
5. Overhead		
0-10 Mutaties reserves	**-20.000**	**-893.753**
0-4 Overige baten en lasten	**8.759.301**	**9.302.608**
Totaal 5. Overhead	**8.739.301**	**8.408.855**
6. Algemene dekkingsmiddelen		
0-5 Treasury	**-1.074.484**	**-268.782**
0-61 OZB woningen	**-3.689.415**	**-3.670.159**
0-62 OZB niet-woningen	**-1.134.427**	**-1.121.976**
0-64 OZB niet-woningen	**11.910**	**54.871**
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	**-35.665.522**	**-36.686.348**
3-4 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-335.000**	**-321.689**
Totaal 6. Algemene dekkingsmiddelen	**-41.886.938**	**-42.014.084**
7. Onvoorzien		
0-8 Overige baten en lasten	**20.000**	**0**
Totaal 7. Onvoorzien	**20.000**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**0**	**-138.465**

Bijlagen

Bijlage 1: Garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties aan natuurlijke- en rechtspersonen zijn, naar de aard van de geldlening, als volgt ingedeeld.

Overzicht gegarandeerde geldleningen		
in €		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
A. Gegarandeerde geldleningen als garant	504.439	616.584
B. Gegarandeerde geldleningen als achtervang	21.144.331	21.666.994
C. Overige verleende garanties	332.923	794.339
Totaal	**21.981.693**	**23.077.917**

A. Gegarandeerde geldleningen als garant							
Naam geldnemer	**Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening**	**Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend**	**Restant bedrag van de lening per 31-12-2022**	**Opname/ Aflossing**	**Restant bedrag van de lening per 31-12-2023**	**Restant bedrag van de waarborg per 31-12-2022**	**Restant bedrag van de waarborg per 31-12-2023**
Woonstichting Triada	1.686.062	100	616.584	-112.145	504.439	616.584	504.439
Totaal	**1.686.062**		**616.584**	**-112.145**	**504.439**	**616.584**	**504.439**

B. Gegarandeerde geldleningen als achtervang (indirect)							
Naam geldnemer	**Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening**	**Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend**	**Restant bedrag van de lening per 31-12-2022**	**Opname/ Aflossing**	**Restant bedrag van de lening per 31-12-2023**	**Restant bedrag van de waarborg per 31-12-2022**	**Restant bedrag van de waarborg per 31-12-2023**
Woonstichting Triada	1.279.458	50	537.094	-102.611	434.483	268.547	217.241
Woonstichting Triada	5.000.000	50	5.000.000	-	5.000.000	2.500.000	2.500.000
Woonstichting Triada	3.229.334	50	1.659.924	-175.078	1.484.846	829.962	742.423
Woonstichting Triada	7.500.000	50	7.500.000	-	7.500.000	3.750.000	3.750.000
Woonstichting Triada	1.200.000	50	1.200.000	-	1.200.000	600.000	600.000
Woonstichting Triada	2.625.959	50	912.773	-135.927	776.846	456.387	388.423
Woonstichting Triada	-	50	633.801	-49.537	584.264	316.900	292.132
Woonstichting Triada	-	50	253.450	-17.717	235.733	126.725	117.867
Woonstichting Triada	-	50	7.533.124	-397.765	7.135.359	3.766.562	3.567.680
Woonstichting Triada	-	50	7.500.000	-	7.500.000	3.750.000	3.750.000

Woonstichting Triada	-	50	7.500.000	-	7.500.000	3.750.000	3.750.000
Stichting Habion	1.670.412	50	1.503.822	-166.691	1.337.131	751.911	668.566
Stichting Habion	1.600.000	50	1.600.000	-	1.600.000	800.000	800.000
Totaal	**24.105.163**		**43.333.988**	**-1.045.326**	**42.288.662**	**21.666.994**	**21.144.331**

C. Overige verleende garanties							
Naam geldnemer	**Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening**	**Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend**	**Restant bedrag van de lening per 31-12-2022**	**Opname/ Aflossing**	**Restant bedrag van de lening per 31-12-2023**	**Restant bedrag van de waarborg per 31-12-2022**	**Restant bedrag van de waarborg per 31-12-2023**
Coöperatie Heerde Energiek	50.000	100	40.000	-3.333	36.667	40.000	36.667
Coöperatie Heerde Energiek	50.000	100	40.000	-3.333	36.667	40.000	36.667
Coöperatie Heerde Energiek	50.000	100	40.000	-3.333	36.667	40.000	36.667
Coöperatie Heerde Energiek	100.000	100	93.333	-6.666	86.667	93.333	86.667
VSO ZMOK De Sprengen	520.000	100	390.000	-390.000	-	390.000	-
Stichting Molenbezit	12.500		817	-817	-	-	-
Schaapskooiruiters	120.000	50	80.000	-8.000	72.000	40.000	36.000
Florius Hypotheken	-	100	55.996	-	55.996	55.996	55.996
Rabobank Hypotheken	-	100	95.009	-50.750	44.259	95.009	44.259
Totaal	**902.500**		**835.155**	**-466.232**	**368.923**	**794.338**	**332.923**

Bijlage 2: Emu-saldo

EMU-saldo			
in € 1.000			
Omschrijving			
1.	(+)	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-359
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	3.153
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	563
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-191
5.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0
Berekend EMU-saldo			**-2.758**

Het EMU-saldo van de gemeente Heerde komt uit op € 5.594.000. Het ministerie heeft in de septembercirculaire van 2022 voor 2023 een individuele referentiewaarde aangegeven van € 1.943.000. De individuele EMU-referentiewaarde is een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Bijlage 3: investeringen / kredieten

Object-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk krediet	Investeringt/m 2022	(Restant) krediet 2023	Vermeerdering 2023	Vermindering 2023	Netto Investering	Restant krediet	Afgesloten	Krediet naar 2024

78300 01	Voorber.krediet Gemeentewerf	155.000	115.720	39.280	-	-115.720	- 115.720	155.000	ja	-
75315 33	Skeelerpiste	91.250	91.250	-	-	-15.543	-15.543	15.543	ja	-
Totaal 1. IVA		**246.250**	**206.970**	**39.280**	**-**	**-131.263**	**-131.263**	**170.543**		**-**
74242 00	MFA Wapenveld - Grond	845.000	888.946	- 43.946	3.697	-	3.697	- 47.643	nee	- 47.643
74242 01	MFA Wapenveld - Grond	12.046.000	-	12.046.000	626.982	-	626.982	11.419.018	nee	11.419.018
1.2.1 Gronden en terreinen - MVA EN		**12.891.000**	**888.946**	**12.002.054**	**630.679**	**-**	**630.679**	**11.371.375**		**11.371.375**
74216 21	Ligthartschool-Sanitairunit, 2301	140.000	-	140.000	119.437	-	119.437	20.563	nee	20.563
74240 09	Rhijnsburg, Hummelhu led verlichting	-	-	-	23.313	-	23.313	- 23.313	ja	-
74241 07	De Heerde - watervoorziening, 2304	50.000	-	50.000	-	-	-	50.000	nee	50.000
74243 00	IKC de Lichtbron	4.010.000	3.277	4.006.723	9.105	-	9.105	3.997.618	nee	3.997.618
74331 00	Sprengen voorbereidingskrediet	125.000	-	125.000	-	-	-	125.000	nee	125.000
74430 20	Noordgouw - Investeringskrediet	10.199.300	422.345	9.776.955	2.138.764	-	2.138.764	7.638.190	nee	7.638.190
75305 47	Faberhal - verv. Aanppas E-installatie	17.500	3.386	14.114	-	-	-	14.114	nee	14.114
75305 50	Faberhal - Vervdakbedek.isolatie, 2201	360.580	-	360.580	-	-	-	360.580	nee	360.580
75306 34	Veessen - Verduurzamen dak 2101	346.060	-	346.060	280.253	-	280.253	65.807	ja	-
78229 01	Gemeentelijke gebouwen, 2299	242.473	-	242.473	39.797	-	39.797	202.676	nee	202.676
79601 29	Raadhuis - Renovatie,B1799	1.756.508	1.134.864	621.644	56.038	-	56.038	565.606	ja	-
1.2.1 Bedrijfsgebouwen - MVA EN		**17.247.421**	**1.563.873**	**15.683.549**	**2.666.707**	**-**	**2.666.707**	**13.016.841**		**12.408.742**
75315 31	Ver.sportvelden div objecten, 2101	7.500	-	7.500	-	-	-	7.500	nee	7.500
75315 32	Renovatie sportvelden, 2201	60.000	21.834	38.166	32.346	-	32.346	5.820	nee	5.820
75315 34	Renovatie sportvelden, 2301	50.000	-	50.000	-	-	-	50.000	nee	50.000
75315 35	Ren. Tennisbanen HLTC, 2301	28.000	-	28.000	27.839	-	27.839	161	ja	-
1.2.1 GWW EN - MVA EN		**145.500**	**21.834**	**123.666**	**60.185**	**-**	**60.185**	**63.481**		**63.320**
79609 00	Tractie investeringen	611.406	-	611.406	-	-	-	611.406	nee	611.406
79610 17	Tractor New Holland, 2023	141.000	-	141.000	141.110	-	141.110	-110	ja	-
79610 18	Mercedes Arcocs 2023	-	-	-	2.400	-	2.400	-2.400	ja	-

1.2.1 Vervoermiddelen - MVA EN	**752.406**	**-**	**752.406**	**143.510**	**-**	**143.510**	**608.896**		**611.406**
79610 16 Klepelmaaier 2301	125.000	-	125.000	125.500	-	125.500	-500	ja	-
79604 15 Vaatwassers, 2307	30.000	-	30.000	19.916	-	19.916	10.084	nee	10.084
1.2.1 Machines, apparaten en installaties - MVA EN	**155.000**	**-**	**155.000**	**145.416**	**-**	**145.416**	**9.584**		**10.084**
72300 10 Inventaris STIP Wapenveld	81.000	-	81.000	-	-	-	81.000	nee	81.000
74240 08 Rhijnsberg - verv. Gymtoestel,1901	10.000	-	10.000	-	-	-	10.000	nee	10.000
75305 41 Faberhal - Ventilatie/luchtbehandeling,	30.000	-	30.000	-	-	-	30.000	nee	30.000
75305 49 Faberhal - Verv. toestellen 2101	10.000	10.000	-	3.529	-	3.529	-3.529	ja	-
79603 10 Eperweg - Vervangen TL-verlichting 2101	20.000	11.090	8.910	3.559	-	3.559	5.351	nee	5.351
79606 11 ICT investeringen, 2022	-	37.090	-37.090	-	-	-	-37.090	n.v.t.*	
79606 12 ICT investeringen, 2023	-	-	-	27.500		27.500	-27.500	n.v.t.*	
79609 01 Kluis voor gereedschap, 2301	10.000	-	10.000	-	-	-	10.000	nee	10.000
79801 00 Datadistributie (M2A)	-	12.499	-12.499	200	-	200	-12.699	n.v.t.*	
79802 00 Burgerzaken (M2A)	-	18.815	-18.815	-	-	-	-18.815	n.v.t.*	
79803 00 belastingen (M2A)	-	674	-674	-	-	-	-674	n.v.t.*	
79804 00 Kadaster (M2A)	-	506	-506	-	-	-	-506	n.v.t.*	
79805 00 NHR (M2A)	-	506	-506	-	-	-	-506	n.v.t.*	
79806 00 BAG (M2A)	-	505	-505	-	-	-	-505	n.v.t.*	
79807 00 WKPD (M2A)	-	505	-505	-	-	-	-505	n.v.t.*	
79809 00 Sociale zaken (M2A)	-	201.161	-201.161	-	-	-	-201.161	n.v.t.*	
79810 00 Intergrale bedrijfsvoering (M2A)	-	69.840	-69.840	-	-	-	-69.840	n.v.t.*	
79811 00 GEO (M2A)	-	644	-644	-	-	-	-644	n.v.t.*	
79812 00 Zaakgerichtwerken	-	170.232	-170.232	-	-	-	-170.232	n.v.t.*	
79812 01 Zaakgerichtwerken tussenfase, 2399	-	60.004	-60.004	-	-	-	-60.004	n.v.t.*	
79813 00 Bedrijfsvoering FIN (M2A)	-	60.004	-60.004	-	-	-	-60.004	n.v.t.*	
79900 01 M2I - algemeen	-	13.487	-13.487	-	-	-	-13.487	n.v.t.*	
1.2.1 Overige materiële vaste activa - MVA EN	**161.000**	**667.563**	**-506.563**	**34.788**	**-**	**34.788**	**-541.351**		**136.351**
Totaal 1.2.1 MVA EN	**31.352.327**	**3.142.216**	**28.210.111**	**3.681.285**	**-**	**3.681.285**	**24.528.826**		**24.601.277**
77221 18 Vervanging vrijval 2101	116.624	2.292	114.332	191.816	-	191.816	-77.484	ja	-

7722119	Vervanging drukriolering 2101	50.000	22.636	27.364	22.533	-	22.533	4.831	ja	-
7722120	Gemalen bk Deelreparatie vrijverval 2101	72.360	-	72.360	12.751	-	12.751	59.609	ja	-
7722121	Vervanging gemalen em 2101	40.000	27.098	12.902	-	-	-	12.902	ja	-
7722124	Vervanging vrijval, 2201	150.000	11.980	138.020	95.070	-	95.070	42.950	nee	42.950
7722125	Vervanging drukriolering, 2201	50.000	-	50.000	22.696	-	22.696	27.304	nee	27.304
7722129	Gemalen: verv.mech.,elektro .en pomp, 2201	121.000	-	121.000	-	-	-	121.000	nee	121.000
7722130	Verbeter.inprin drukriool kavelweg 2201	75.000	-	75.000	-	-	-	75.000	nee	75.000
7722131	Vervanging vrijval, 2301	150.000	-	150.000	-	-	-	150.000	nee	150.000
7722132	Maatregelen asfaltbestek, 2301	50.000	-	50.000	46.805	-	46.805	3.195	ja	-
7722133	Afkoop/meeleg IT riool bij wegcon, 2301	100.000	-	100.000	-	-	-	100.000	nee	100.000
7722134	DPRA klimaatbest.(boven grondse), 2301	25.000	-	25.000	246.578	-	246.578	- 221.578	nee	- 221.578
7722135	Drukriolering verv. pompunit, 2301	51.350	-	51.350	-	-	-	51.350	nee	51.350
7724031	Aanleg nieuwe paden groenstructuur 2101	50.000	17.703	32.297	-	-	-	32.297	nee	32.297
7724801	Nieuwe begr.Wapenveld,107	-	-20.760	20.760	-	-8.661	-8.661	29.421	n.v.t.	-
7724802	Engelmanskamp - Padenstructuur	-	-10.719	10.719	-	-4.472	-4.472	15.191	n.v.t.	-
7724803	Uitbreiding begraafpl Wapenveld	50.000	-	50.000	15.847	-	15.847	34.153	nee	34.153
1.2.2 GWW ENH - MVA ENH		**1.151.334**	**50.230**	**1.101.104**	**654.096**	**-13.133**	**640.963**	**460.141**		**412.476**
Totaal 1.2.2 MVA ENH		**1.151.334**	**50.230**	**1.101.104**	**654.096**	**-13.133**	**640.963**	**460.141**		**412.476**
7120267	Waterputten bosgebied, 2305	40.000	-	40.000	-	-	-	40.000	nee	40.000
7210248	Reconstructie Veldzijderkamp/Nacht 2101	610.000	44.109	565.891	571.636	-	571.636	-5.744	ja	-
7210253	Wildroosters, 2114	30.000	-	30.000	-	-	-	30.000	nee	30.000
7210255	Kleine onvoorziene investeringen,2201	25.000	-	25.000	25.247	-	25.247	-247	ja	-
7210257	Reconstr.wegen Roboerskamp/Hoge pad,2201	500.000	43.568	456.432	312.940		312.940	143.492	ja	-
7210258	Voorbereiding snelfietsroute F50,2201	75.000	-	75.000	-	-	-	75.000	nee	75.000
7210259	Onvoorziene investeringen, 2301	30.000	-	30.000	-	-	-	30.000	nee	30.000
7210260	Reconstr.wegen Kerkstraat Veessen,2301	275.000	-	275.000	150	-	150	274.850	nee	274.850

72105 06	Bruggen Appeldoorns kanaal, 2001	600.000	617.083	- 17.083	1.009	-9.102	-8.093	-8.990	ja	-
72106 20	Vernieuwing openbare verlichting, 2201	80.000	35.385	44.615	47.624		47.624	-3.009	ja	-
72106 21	Vernieuwing openbare verlichting, 2301	80.000	-	80.000	45.374		45.374	34.626	nee	34.626
72110 35	Actualisatie GVVP, 1701	25.000	12.537	12.463	12.220		12.220	243	ja	-
72110 41	Actualisatie GVVP, 2301	30.000	-	30.000	30.098		30.098	-98	ja	-
75600 18	Renovatie plantsoenen 2101	25.000	15.201	9.799	10.496	-	10.496	-697	ja	-
75600 20	Renovatie plantsoenen 2301	60.000	-	60.000	6.158		6.158	53.842	nee	53.842
75601 27	Ontwikkeling wandelpadennetwerk,2101	57.000	-	57.000	-	-	-	57.000	nee	57.000
75601 29	Ontwikkeling MTB-netwerk, 2201	60.000	-	60.000	-	-	-	60.000	nee	60.000
75601 30	Ontwikkeling wandelpadennetwerk,2301	25.000	-	25.000	-	-	-	25.000	nee	25.000
75800 17	Investeringen speelplan B2101	25.000	-	25.000	31.580	-5.821	25.759	-759	ja	-
75800 18	Investeringen speelplan, 2201	25.000	-	25.000	25.000	-	25.000	-	ja	-
75800 19	Investeringen speelplan, 2301	25.000	-	25.000	-	-	-	25.000	nee	25.000
1.2.3 GWW MN - MVA MN		**2.702.000**	**767.882**	**1.934.118**	**1.119.532**	**-14.923**	**1.104.609**	**829.509**		**705.318**
Totaal 1.2.3 MVA MN		**2.702.000**	**767.882**	**1.934.118**	**1.119.532**	**-14.923**	**1.104.609**	**829.509**		**705.318**
73300 02	Warenhuisheerde acht.lening	100.000	-	100.000	-	-	-	100.000		-
1.3.1 Leningen aan woningbouwcorporaties - FVA		**100.000**	**-**	**100.000**	**-**	**-**	**-**	**100.000**		**-**
79150 00	Stimuleringsfonds toekomstbestendig wonen	500.000	508	499.492	15.944		15.944	483.548	n.v.t.	-
79150 01	Toekomstbestendig wonen	1.000.000	-	1.000.000	1.000.000		1.000.000	-	n.v.t.	-
78222 01	Startersleningen	-	13.719	- 13.719		14.429	14.429	- 28.148	n.v.t.	-
1.3.1 Overige langlopende leningen - FVA		**1.500.000**	**14.227**	1.485.773	**1.015.944**	**14.429**	**1.030.373**	**455.400**		**-**
Totaal 1.3.1 FVA		**1.600.000**	**14.227**	**1.585.773**	**1.015.944**	**14.429**	**1.030.373**	**555.400**		**-**
Eindtotaal		**37.051.911**	**4.181.525**	**32.870.386**	**6.470.857**	**-144.890**	**6.325.967**	**26.544.419**	**-**	**25.719.071**

n.v.t. Dit houdt in dat het geen lopende investering is, maar wel als onderdeel van deze bijlage is opgenomen t.b.v. totaalaansluiting

*n.v.t. * Dit houdt in dat het geen lopende investering is, maar wel als onderdeel van deze bijlage is opgenomen t.b.v. totaalaansluiting. De begroting hiervan staat opgenomen onder M2A projecten onder de WBS elementen. In totaal 34% van het totaalbedrag begroot onder M2A projecten is voor de gemeente Heerde.*

Bijlage 3.1: investeringen mee naar volgend jaar

Object-nummer	Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Restant	Opmerking
7230010	Inventaris STIP Wapenveld	81.000	-	81.000	Budget is nog niet aangewend.
7421621	Ligthartschool-Sanitairunit, 2301	140.000	119.437	20.563	Renovatie is lopende, afronding in 2024.
7424008	Rhijnsberg - verv. Gymtoestel,1901	10.000	-	10.000	Er worden nog sportmaterialen vervangen.
7424107	De Heerde - watervoorziening, 2304	50.000	-	50.000	Budget is nog niet aangewend.
7424200	MFA Wapenveld - Grond	845.000	892.643	-47.643	In combinatie met 7424201, afronding in 2025.
7424201	MFA Centrum Wapenveld	12.046.000	626.982	11.419.018	Loopt nog, afronding project 2025.
7424300	IKC de Lichtbron	4.010.000	12.382	3.997.618	Vervangende nieuwbouw PO onderwijs - project in initiatieffase/voorlopig ontwerp.
7433100	Sprengen voorbereidingskrediet	125.000	-	125.000	Nog niet duidelijk wat met deze locatie gaat gebeuren.
7443020	Noordgouw - Investeringskrediet	10.199.300	2.561.110	7.638.190	Renovatie VO onderwijs. Project is lopende.
7530541	Faberhal - Ventilatie/luchtbehandeling,	30.000	-	30.000	Dakafwerking wordt in 2024 vervangen. Daarin wordt dit meegenomen
7530547	Faberhal - verv. Aanppas E-installatie	17.500	3.386	14.114	Project is nog lopende.
7530550	Faberhal - Vervdakbedek.isolatie, 2201	360.580	-	360.580	Dakafwerking wordt in 2024 vervangen.
7531531	Ver.sportvelden div objecten, 2101	7.500	-	7.500	Budget wordt in 2024 aangewend.
7531532	Renovatie sportvelden, 2201	60.000	54.180	5.820	Budget wordt in 2024 aangewend.
7531534	Renovatie sportvelden, 2301	50.000	-	50.000	Budget wordt in 2024 aangewend.
7822901	Gemeentelijke gebouwen, 2299	242.473	39.797	202.676	Nog niet alle werkzaamheden zijn uitgevoerd.
7960310	Eperweg - Vervangen TL-verlichting 2101	20.000	14.649	5.351	Project is nog lopende.
7960415	Vaatwassers, 2307	30.000	19.916	10.084	Nog aanschaf in 2024.
7960900	Tractie investeringen	611.406	-	611.406	Zijn doorlopende investering mbt tractie
7960901	Kluis voor gereedschap, 2301	10.000	-	10.000	Budget wordt in 2024 aangewend.
Totaal 1.2.1 MVA EN		**28.945.759**	**4.344.482**	**24.601.277**	
7722124	Vervanging vrijval, 2201	150.000	107.050	42.950	Restant uitvoering 2024 gepland.
7722125	Vervanging drukriolering, 2201	50.000	22.696	27.304	Restant uitvoering 2024 gepland.
7722129	Gemalen: verv.mech.,elektro.en pomp, 2201	121.000	-	121.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7722130	Verbeter.inprin drukriool kavelweg 2201	75.000	-	75.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7722131	Vervanging vrijval, 2301	150.000	-	150.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7722133	Afkoop/meeleg IT riool bij wegcon, 2301	100.000	-	100.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7722134	DPRA klimaatbest.(bovengrondse), 2301	25.000	246.578	-221.578	Uitvoering in 2024 gepland. Dekking van € 144.000 uit 7210257. In 2024 nog subsidieontvangst hiervoor.
7722135	Drukriolering verv. pompunit, 2301	51.350	-	51.350	Uitvoering in 2024 gepland.
7724031	Aanleg nieuwe paden groenstructuur 2101	50.000	17.703	32.297	Project is nog lopende.
7724803	Uitbreiding begraafpl Wapenveld	50.000	15.847	34.153	Project is nog lopende.
Totaal 1.2.2 MVA ENH		**822.350**	**409.874**	**412.476**	

7120267	Waterputten bosgebied, 2305	40.000	-	40.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7210253	Wildroosters, 2114	30.000	-	30.000	Project is nog lopende.
7210258	Voorbereiding snelfietsroute F50,2201	75.000	-	75.000	Voorbereiding zal in 2024 starten.
7210259	Onvoorziene investeringen, 2301	30.000	-	30.000	Opdracht voor uitvoering 2024 verleend.
7210260	Reconstr.wegen Kerkstraat Veessen,2301	275.000	150	274.850	Uitvoering in 2024 gepland.
7210621	Vernieuwing openbare verlichting, 2301	80.000	45.374	34.626	Project is lopend, i.v.m. capaciteitstekort.
7560020	Renovatie plantsoenen 2301	60.000	6.158	53.842	Project is lopende.
7560127	Ontwikkeling wandelpadennetwerk,2101	57.000	-	57.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7560129	Ontwikkeling MTB-netwerk, 2201	60.000	-	60.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7560130	Ontwikkeling wandelpadennetwerk,2301	25.000	-	25.000	Uitvoering in 2024 gepland.
7580019	Investeringen speelplan, 2301	25.000	-	25.000	Uitvoering in 2024 gepland.
Totaal 1.2.3 MVA MN		**757.000**	**51.682**	**705.318**	
7330002	Warenhuisheerde acht.lening	100.000	-	100.000	
Totaal 1.3.1 FVA		**100.000**	**-**	**100.000**	
Eindtotaal		**30.625.109**	**4.806.038**	**25.819.071**	

Bijlage 3.2: Investeringen afgesloten

Object-nummer	Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Restant	Opmerking
7830001	Voorber.krediet Gemeentewerf	155.000	-	155.000	Budget is overgeveld naar grondexploitatie.
7531533	Skeelerpiste	91.250	75.707	15.543	Definitieve eindafrekening heeft plaatsgevonden.
Totaal 1. IVA		**246.250**	**75.707**	**170.543**	
7424009	Rhijnsburg, Hummelhu led verlichting	-	23.313	-23.313	Deze kosten waren als exploitatie begroot, maar zijn investering
7530549	Faberhal - Verv. toestellen 2101	10.000	13.529	-3.529	Herstel turnmateriaal was niet begroot.
7530634	Veessen - Verduurzamen dak 2101	346.060	280.253	65.807	Dakafwerking en gevelafwerking is vervangen en verduurzaamd.
7531535	Ren. Tennisbanen HLTC, 2301	28.000	27.839	161	Kosten cf budget
7960129	Raadhuis - Renovatie,B1799	1.756.508	1.190.902	565.606	Definitieve eindafrekening heeft plaatsgevonden.
7961016	Klepelmaaier 2301	125.000	125.500	-500	Kosten cf budget
7961017	Tractor New Holland, 2023	141.000	141.110	-110	Kosten cf budget
7961018	Mercedes Arcocs 2023	-	2.400	-2.400	Zijn voorloopkosten, budget komt in 2024.
Totaal 1.2.1 MVA EN		**2.406.568**	**1.804.846**	**601.722**	
7722118	Vervanging vrijval 2101	116.624	194.108	-77.484	Budgetoverheveling van 7722119+7722120+7722121
7722119	Vervanging drukriolering 2101	50.000	45.169	4.831	Budgetoverheveling naar 7722118
7722120	Gemalen bk Deelreparatie vrijverval 2101	72.360	12.751	59.609	Budgetoverheveling naar 7722118
7722121	Vervanging gemalen em 2101	40.000	27.098	12.902	Budgetoverheveling naar 7722118
7722132	Maatregelen asfaltbestek, 2301	50.000	46.805	3.195	Project is afgerond. Iets minder kosten dan begroot.

Totaal 1.2.2 MVA ENH		**328.984**	**325.931**	**3.053**	
7210248	Reconstructie Veldzijderkamp/Nacht 2101	610.000	615.744	-5.744	Project is afgerond. Iets minder kosten dan begroot.
7210255	Kleine onvoorziene investeringen,2201	25.000	25.247	-247	Kosten cf budget.
7210257	Reconstr.wegen Roboerskamp/Hoge pad,2201	500.000	356.508	143.492	Project afgerond, budget was niet volledig nodig. Restbudget naar 7722134.
7210506	Bruggen Appeldoorns kanaal, 2001	600.000	608.990	-8.990	Definitieve eindafrekening heeft plaatsgevonden.
7210620	Vernieuwing openbare verlichting, 2201	80.000	83.009	-3.009	Project afgerond, kleine overschrijding van budget.
7211035	Actualisatie GVVP, 1701	25.000	24.757	243	Kosten cf budget.
7211041	Actualisatie GVVP, 2301	30.000	30.098	-98	Kosten cf budget.
7560018	Renovatie plantsoenen 2101	25.000	25.697	-697	Kosten cf budget.
7580017	Investeringen speelplan B2101	25.000	25.759	-759	Kosten cf budget.
7580018	Investeringen speelplan, 2201	25.000	25.000	-	Kosten cf budget.
Totaal 1.2.3 MVA MN		**1.945.000**	**1.820.809**	**124.191**	
Eindtotaal		**4.926.802**	**4.027.293**	**899.509**	

Bijlage 4. Noodopvang Oekraïense ontheemden

Noodopvang Oekraïnse ontheemden	Raming	Werkelijk
Salarissen personeel	€ 303.000	€ 257.673
Vergoeding VOG	€ 500	€ 0
Voorschotten bedrijfsuitgaven	€ 200	€ 178
Overige personeel van derden	€ 335.000	€ 336.090
Energie	€ 250.000	€ 417.338
Opvang	€ 40.000	€ 42.420
Beveiliging	€ 244.000	€ 238.268
Huur gebouwen	€ 1.449.000	€ 1.449.997
Ledigen containers	€ 19.100	€ 16.709
Schoonmaakkosten en -artikelen	€ 500	€ 0
Diverse aanschaffingen	€ 16.900	€ 13.665
Kantoorbenodigdheden	€ 500	€ 0
Catering	€ 435.000	€ 447.784
Printers, kopieer, papier	€ 500	€ 0
Telefoonkosten	€ 600	€ 600
Inrichtingskosten	€ 7.600	€ 5.064
Leefgeld	€ 16.900	€ 14.674
Leefgeld UA	€ 143.000	€ 141.632
Onderwijskosten	€ 200.000	€ 178.028
Zorg in natura	€ 0	€ 63.522
Bijdrage GGD Gelre Ijssel		€ 13.464
Totale kosten	**€ 3.462.300**	**€ 3.637.105**
Overige baten	-€ 20.000	-25.046
Rijksvergoeding	-€ 5.000.000	-5.002.220
Totale inkomsten	**-€ 5.020.000**	**-€ 5.027.266**
Positief saldo 2023	**-€ 1.557.700**	**-€ 1.390.160**